

EDITORIAL

Καμπάνια για το κόστος ζωής

Η “αντιπροσωπευτικότητα”
της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας
και η ένοχη απάθεια του κόσμου
της “Αριστεράς και της προόδου”

IPAN: Φεμινιστική επανάσταση
και αντιιμπεριαλισμός

Έχουν καμιά σχέση
οι επαναστάτες
με την εξέγερση;

Αλληλεγγύη με το κίνημα
διαμαρτυρίας του Ιράν!

Ουκρανικά ερωτήματα

ΑΚΡΑ ΔΕΞΙΑ:
Νοσηρά συμπτώματα
ενός καπιταλισμού
σε παρακμή

Σουηδία:
Κινητοποίηση κατά
της ακροδεξιάς

Περιοδικό «4» για τον επαναστατικό μαρξισμό και την 4η Διεθνή | No 9 | NOΕΜΒΡΙΟΣ 2022
Εκδίδεται από την Τεταρτοδιεθνιστική Προγραμματική Τάση – ελληνικό τμήμα της 4ης Διεθνούς
Υπεύθυνος έκδοσης: Γιάννης Φελέκης
Διαδικτυακές διευθύνσεις: <https://tpt4.org> | Facebook: facebook.com/TPTtetarti/
Twitter: twitter.com/Okde4T | email: info@tpt4.org

Η κυβέρνηση Μητσοτάκη διαφήμιζε για χρόνια την ιδέα της εξάντλησης της κυβερνητικής θητείας της περήφανα ως ένδειξη της σοβαρότητας και της ηθικής ανωτερότητάς της. Μετά από δισταγμούς και αντιφάσεις αυτό το καλοκαίρι, η εξάντληση της τετραετίας της επιβλήθηκε όχι σαν αρετή αλλά σαν αναγκαιότητα και έχει μετατραπεί σε αργό και βασανιστικό πολιτικό Γολγοθά. Κάθε μέρα που περνάει - μέσα στην κρίση του βιοτικού επιπέδου και κάτω από τη σκιά της πολεμικής απειλής με την Τουρκία – φέρνει φθορά και δοκιμασία.

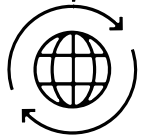
Ο μακρύς δρόμος προς την κάλπη

Η αποκάλυψη της παρακολούθησης του Ανδρουλάκη του ΠΑΣΟΚ από την ΕΥΠ έκαψε το χαρτί της εφεδρείας του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ στους εκλογικούς σχεδιασμούς του Μητσοτάκη. Ο Ανδρουλάκης επέλεξε το δρόμο της ηρωοποίησης του υπό τη συνοδεία των ήχων της ορχήστρας του ΣΥΡΙΖΑ. Η ΝΔ επανασχεδιάζει τώρα την τακτική της στην κατεύθυνση ενός σκηνικού πόλωσης που θα εξαφανίσει το “κέντρο” αφού δεν είναι συνεργάσιμο (αλλά θα ενισχύσει το ΣΥΡΙΖΑ) και στο βάθος υπάρχει το ενδεχόμενο αλλαγής του εκλογικού νόμου ώστε αν χρειαστούν γίνουν δεύτερες εκλογές να διενεργηθούν με ενισχυμένη αναλογική και πρωτοφανές μπόνους εδρών στο πρώτο κόμμα.

Όσοι έλπιζαν σε επανασύσταση του μεγάλου ευρωπαϊστικού τόξου, στη δεύτερα παρουσία των μνημονιακών μετώπων σωτηρίας, θα πέσουν στο κενό της αβύσσου που θα ανοίξει ανάμεσα σε ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ και πιθανά ενός νέου εκλογικού συστήματος που θα συμπίεσει τα μικρά κόμματα.

Η συγκυρία αυτή επιτρέπει την αργή επανασυσπείρωση και αντεπίθεση του ΣΥΡΙΖΑ με μια κλασική αντιπολίτευση λαϊκισμού, σκανδαλογίας και ενίοτε εθνικής πλειοδοσίας για να καλύψει την ιδεολογική εξάντληση και την απουσία του μεγαλύτερου όπλου κάθε αντιπολίτευσης: την καλλιέργεια ελπίδας για το μέλλον. Ο παπανδρεϊσμός του 2011-2015 του Τσιπρά, η ειδική σχέση των μαζών με τον “αρχηγό”, είναι ντεμοντέ και στην πραγματικότητα ο αρχηγός είναι σύμβολο αναξιοπιστίας.

Ο ΣΥΡΙΖΑ επιχειρεί σήμερα με τον Πάτην να “πατοίσει” με τη Νέα Δημοκρατία για ό,τι πέρασε στη διάρκεια της δικής του θητείας από τα πραγματικά ή υποτιθέμενα δικά του σκάνδαλα, το πτυχίο του Καρανίκα ή το “Ρα-σπούτιν” Παπαγελλόπουλο. Και δεν είναι ιδιαίτερο δύσκολο - με τον τρόπο που η ΝΔ που έχει μοιράσει την πίτα του κρατικού προϋπολογισμού - κάθε δεύτερα πρωί τα λαγωνικά του ΣΥΡΙΖΑ να αποκαλύπτουν και ένα καινούργιο σκάνδαλο στα social media, το μόνο πεδίο των “κοινωνικών αγώνων” στο οποίο το κόμμα της Προοδευτικής Συμμαχίας είναι ενεργό. Το ερώτημα είναι “ποιο το πολιτικό σχέδιο; Τι εναλλακτική; Ο περιορισμός

κάποιων “ακροτήτων” της Δεξιάς δεν είναι ικανός να παράσχει “εναλλακτική”.

Παρότι ο δρόμος προς τη νίκη δεν είναι στρωμένος με ροδοπέταλα, η ΝΔ παραμένει φαβορί. Γιατί η ΝΔ έχει συσπειρώσει γύρω της το μεγαλύτερο μέρος της αστικής τάξης, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έχει την ενεργητική υποστήριξη της εργατικής και η κοινωνική δυσaréσκεια των μικρομεσαίων έχει τάσεις ακροδεξιάς διαφυγής.

Από τον πρώτο αναπτυξιακό νόμο, τα κονδύλια “για τη στήριξη του τύπου” μέχρι και τις αναθέσεις έργων χωρίς διαγωνισμό “υπό τις έκτακτες συνθήκες της πανδημίας” η κυβέρνηση έχει επιλέξει ένα τυπικό νεοελληνικό τρόπο διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών που δένει επιχειρηματικά συμφέροντα γύρω από το κέντρο της.

Από τα προγεφυρώματα που προσπάθησε να χτίσει προς την αστική τάξη ο ΣΥΡΙΖΑ την περίοδο που κυβερνούσε (Δασκαλόπουλος του ΣΕΒ, οικογένεια Κόκκαλη, Σαββίδης, φιλική “διαμεσολάβηση” προς Μελισσανίδη για το γήπεδο της ΑΕΚ) λίγα πράγματα απομένουν. Το ρωσόφιλο μπλοκ έχει αποκτήσει κοινοβουλευτικό δι-άδρομο μέσω Βελόπουλου. Ανέναντι στην κυβέρνηση στέκεται ο ιδιοκτήτης του Ολυμπιακού, του ΜΕΓΑ και των εφημερίδων του πάλαι ποτέ ΔΟΛ. Ο Μαρινάκης είχε παλιές “διαφωνίες” με τις κυβερνητικές επιλογές στο Λιμάνι και γι’ αυτό το λόγο διεμβόλισε την παράταξη της ΝΔ στον Πειραιά και εξασφάλισε τον έλεγχο του Δήμου. Η σύγκρουσή του ωστόσο με την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ ήταν πολύ σκληρότερη. Διατήρησε την παραδοσιακή στήριξη του συγκροτήματος ΔΟΛ στο ΠΑΣΟΚ μ’ έναν έντονα όμως αντι-ΣΥΡΙΖΑ τόνο μέχρι τώρα. Ενδεχομένως εξαιτίας της ανάληψης μεγάλων δημοσίων έργων από τις κοινοπραξίες Βαρδινογιάννη και Μυτιληναίου στρέφεται με δριμύ τρόπο εναντίον της κυβέρνησης με σκοπό να την εκβιάσει. Θα επαναληφθεί η ιστορία και ο Μαρινάκης θα γίνει για τον Μητσοτάκη υιό ότι υπήρξε ο Αριστείδης Αλαφούζος για τον Μητσοτάκη πατέρα;

Η τελική ήττα του πατέρα Μητσοτάκη, βέβαια, δεν ήταν σε τελευταία ανάλυση αποτέλεσμα της αποστασίας του Σαμαρά και τη δημιουργία της Πολιτικής Άνοιξης αλλά της κοινωνικής αγανάκτησης εναντίον της κυβέρνησής του. Η κοινοβουλευτική πλειοψηφία του υιού είναι απρόσβλητη και η κοινή γνώμη δεν είναι στον ίδιο βαθμό μαινόμενη κατά της κυβέρνησης.

Σε κάθε περίπτωση, πολιτική σταθερότητα με ισχυρή κυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας είναι προοπτική καθόλα αρεστή στις ελίτ εντός και εκτός ελλαδικού χώρου. Όμως η αστική τάξη είναι μεγάλη “στο πορτοφόλι”, μικρή σε αριθμούς. Η Νέα Δημοκρατία μπορεί να κυβερνά για χάρη της αστικής τάξης διότι έχει εξασφαλίσει την υποστήριξη σημαντικής μερίδας των μικροαστικών στρωμάτων, των συνταξιούχων και ενός μικρού τμήματος εργαζομένων. Η κοινωνική κατάσταση έχει δραματική χειροτερεύσει, μια βουβή δυσaréσκεια είναι υπαρκτή και οι ελπίδες από το μέλλον μετρημένες. Η ΝΔ παραμένει φαβορί αλλά το κοινωνικό εκλογικό μπλοκ του Σεπτεμβρίου του 2019 δεν είναι καθόλου δεδομένο.

Η αδύνατη ανάπτυξη

Η “Ελλάδα της δημιουργίας”, “η Ελλάδα της επιχειρηματικότητας”, η περιορισμένης πειστικότητας αυθυποβολή μεγαλείου του ελληνικού καπιταλισμού η οποία καλλιεργήθηκε από τον Κυριάκο Μητσοτάκη βυθίστηκαν άπατα μέσα στην πανδημία και το παγκόσμιο πληθωριστικό κύμα. Έχει δικαιολογία ότι “η ζωή τα έφερε αλλιώς”. Σε κάθε περίπτωση, οποιαδήποτε επίκληση κάποιου μεγάλου άλματος προς τα εμπρός είναι σήμερα χλωμότερη απ’ ό,τι 4 χρόνια πριν. Μέσα στο 2022 καλύφθηκαν οι απώλειες της πανδημίας του 2021 αλλά οι προοπτικές ανάπτυξης για τα επόμενα χρόνια (2% το 2023 σύμφωνα με την τελευταία εκτίμηση της Τράπεζας της Ελλάδας) παρουσιάζονται ισχνές. Δεν διαφαίνεται καμία προοπτική γρήγορης ανάκτησης των απωλειών της καταστροφικής δεκαετίας του 2010.

Η αναμικτή ανάκαμψη οφείλεται αποκλειστικά στο τουριστικό συνάλλαγμα και τον ευρωπαϊκό μηχανισμό του RFF. Επιτράπηκε από την προσωρινή χαλάρωση της δημοσιονομικής λιτότητας και την αύξηση του συνολικού ελλείμματος της κυβέρνησης. Η απόλυτη εξάρτηση του “εθνικού εισοδήματος” από τον τουριστικό τομέα έχει συνέπειες βαθιά αρνητικές. Οι παλινωδίες στη διαχείριση της πανδημίας από την κατάσταση πολιορκίας των χειμώνων στα covid-free ελληνικά καλοκαίρια ήταν μόνο μια από τις πιο κραυγαλέες. Η πτώση της ανεργίας στη χώρα έχει πάρει τη μορφή της ανόδου της τουριστικής ημι-απασχόλησης. Ο πληθωρισμός για το μεγαλύτερο διάστημα του προηγούμενου έτους ήταν υψηλότερος (έως και 12% το Σεπτέμβριο) από το μέσο όρο της ευρωζώνης και η απώλεια της αγοραστικής δύναμης για τους χαμηλόμισθους εκτιμάται από το ΙΝΕ της ΓΣΕΕ (Δελτίο Οικον. Εξελίξεων Νοέμβρης 2022) ως και 40% για τους χαμηλόμισθους.

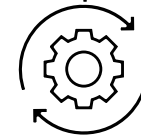
Η βασική φιλοσοφία του Μητσοτάκη ήταν ότι ο “πόνος θα γίνει χάδι”, οι ωδίνες των απορρυθμίσεων θα δώσουν τη θέση τους σε μια εκ των έσω αναγέννηση του ελληνικού καπιταλισμού. Τα πράγματα προφανώς δεν εξελίσσονται κατ’ αυτό τον τρόπο. Ζούμε σε μια εποχή τεράστιων κρατικών παρεμβάσεων διεθνώς στην οικονομία, χθες στήριξης της αγοράς ομολόγων, της χτυπημένης από την πανδημία οικονομίας, σήμερα του ενεργειακού τομέα. Ο (ελληνικός) καπιταλισμός δεν δουλεύει αλλά δεν υπάρχουν εναλλακτικές στο σύστημα από “τα αριστερά”.

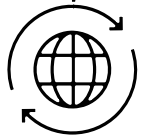
Πληθωρισμός και αισχροκέρδεια

Στην πραγματικότητα, “διαχειριστικές” και “αντισυστημικές” φωνές στα αριστερά συντείνουν στην ίδια βασική ιδέα ότι ο πληθωρισμός είναι αποτέλεσμα αισχροκέρδειας με τις τιμές ενέργειας. Είναι προφανές ότι ο τρόπος που έγινε η απορρύθμιση της αγοράς ενέργειας στην Ελλάδα οδήγησε σε γρηγορότερη μετακύλιση των αυξημένων τιμών στο τελικό καταναλωτή, σε ακριβότερη κατά μέσο όρο κιλοβατώρα, και οι εταιρείες ενέργειας έστησαν ένα κερδοσκοπικό πάρτι πάνω στις ανοδικές τάσεις των διεθνών τιμών. Τα νοικοκυριά δεν επωφελήθηκαν ποτέ από τις μειωμένες τιμές της ενέργειας στα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας και αντίθετα επιβαρύνθηκαν υπέρμετρα από τις αυξήσεις του τελευταίου έτους. Η κυβέρνηση απέφυγε την άμεση φορολογία των μυθικών υπερκερδών γιατί δεν ήθελε να “επηρεάσει” το νέο τοπίο της απελευθερωμένης ενέργειας στην Ελλάδα αρνητικά με ιδιαίτερη έμφαση στη βιωσιμότητα του νέου ιδιοκτησιακού καθεστώτος της ΔΕΗ. Παρότι η κερδοσκοπία των εταιρειών ενέργειας αντεπιδρά επί του πληθωρισμού και φυσικά τον αυξάνει, οι προϋπάρχουσες πληθωριστικές πιέσεις είναι η αιτία και όχι το αποτέλεσμα της αισχροκέρδειας. Ακόμη κι αν φορολογήσει άγρια τις ενεργειακές εταιρείες, βάλει πλαφόν στις τιμές ενέργειας, δεν θα είναι αρκετό για την ελληνική κυβέρνηση να αντιμετωπίσει στη ρίζα του τον πληθωρισμό. Οι αισχροκερδείες τακτικές αναπτύσσονται πάνω σε πραγματικές κινήσεις της παγκόσμιας οικονομίας, την αδυναμία παραγωγικής επένδυσης και αξιοποίησης του πακτωλού χρήματος που διοχετεύτηκε στην παγκόσμια οικονομία για την αντιμετώπιση πρώτα της κρίσης και ύστερα της πανδημίας.

Η μεγάλη ύφεση της δεκαετίας του 1970 πυροδοτήθηκε από την πετρελαϊκή κρίση αλλά δεν δημιουργήθηκε από αυτή. Ο στασιμοληθωρισμός που ακολούθησε στις αναπτυγμένες οικονομίες της δύσης υποχώρησε πολύ αργότερα από τις τιμές της ενέργειας. Οι παρεμβάσεις στην αγορά ενέργειας θα μπορούσαν να εξασθενήσουν τις συνέπειες του πληθωρισμού αν οι εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών και των περισσότερων κεντρικών τραπεζών είναι σωστές, δηλαδή ότι ο πληθωρισμός είναι προσωρινό φαινόμενο και ότι με συντονισμένη μείωση των επιτοκίων θα αποκλιμακωθεί ήδη μέσα στο 2023. Οι εκτιμήσεις αυτών των οργανισμών σημειωτέον για την εξέλιξη του πληθωρισμού τα προηγούμενα έτη έχουν αναιρεθεί. Για να χρησιμοποιήσουμε ένα ακόμη, πιο χοντροκομμένο, παράδειγμα είναι σαν να απέδιδε κανείς την πείνα του 1941-44 όχι στη γερμανική κατοχή αλλά στους μαυραγορίτες.

Η κατακραυγή κατά της αισχροκέρδειας από την αριστερά, κοινός τόπος από την πιο mainstream ως την πιο ριζοσπαστική εκδοχή της καλύπτει την απουσία πραγματικής αντικαπιταλιστικής στρατηγικής απάντησης στη σημερινή οικονομική κρίση με ριζικές δομικές αναδιαρθρώσεις που θα πηγαίνουν μακρύτερα από την κριτική των “χρηματιστηρίων” και των “κερδοσκόπων”. Μια στρατηγική ριζικής αποεμπορευματοποίησης του τομέα της ενέργειας, συνολικής απεξάρτησης από τους υδρογονάνθρακες (και όχι σαν το ΚΚΕ άρνησης της “κλιματικής αλλαγής” και επιμονής στο λιγνίτη), οργάνωσή της παραγωγής και διανομής της ενέργειας υπό τον έλεγχο των εργαζομένων στην παραγωγή της ενέργειας και των εργαζομένων καταναλωτών ενέργειας, γενικά, είναι αναγκαία μέρη ενός ευρύτερου αντικαπιταλιστικού προγράμματος.

Η ελληνοτουρκική σύγκρουση

Η όξυνση του εχθρικού κλίματος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας παρουσιάζεται από την κυβέρνηση, την αντιπολίτευση, τα ΜΜΕ αλλά και τους περισσότερους εγκώριους “αναλυτές” ως μονομερής κλιμάκωση της Τουρκικής προκλητικότητας η οποία αμφισβητεί ευθέως την ελληνική κυριαρχία στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου. Την ίδια ώρα πολλοί με προεξάρχοντα τον Πρωθυπουργό αποδίδουν την πολεμική ρητορική σε λόγους εσωτερικής κατανάλωσης στην Τουρκία, στην πίεση από τη δραματική κατάσταση της Τουρκικής οικονομίας με τον καλπάζοντα πληθωρισμό και τη δοκιμασία των επερχόμενων βουλευτικών εκλογών για την κυβέρνηση του ΑΚΡ. Είναι θέατρο για εσωτερική κατανάλωση; Νταηλίκι ως μέρος ενός χονδροειδούς διπλωματικού εκβιασμού; Ή είναι έκφραση ενός πραγματικού γεωπολιτικού αναθεωρητισμού και επεκτατισμού της Τουρκίας απέναντι σε μια Ελλάδα που υπερασπίζεται το status quo;

Οι διαφορές για την υφαλοκρηπίδα, τον εναέριο χώρο και τον καθορισμό των θαλάσσιων συνόρων του Αιγαίου, που έφτασαν στην κορύφωσή τους με την κρίση του Σισμίκ τον Μάρτιο του 1987 και των Ιμίων-Καρντάκ έδειξαν ότι οι δύο χώρες δεν ήταν σε τελική ανάλυση έτοιμες για αποφασιστικές κινήσεις αλλαγής του status quo γύρω από τα ζητήματα αυτά, σε αντίθεση, για παράδειγμα, με τα γεγονότα της Κύπρου όπου είχαμε το ελληνικό πραξικόπημα και την Τουρκική εισβολή του 1974. Ακολούθησε μια μακρά περίοδο κατευνασμού στις διμερείς σχέσεις στις οποίες μάλιστα είχε συμβάλει η άνοδος της κυβέρνησης Ερντογάν που στην πρώτη περίοδό της επιδίωξε καλές διπλωματικές σχέσεις με όλα τα γειτονικά κράτη της Τουρκίας.

Αντίθετα με την επίσημη αφήγηση, είναι η ελληνική υποστήριξη στην προσπάθεια της Κύπρου να ορίσει ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο χωρίς τη συμμετοχή της Τουρκίας και προηγούμενη λύση του Κυπριακού η αιτία που οδήγησε στην κλιμάκωση της έντασης ανάμεσα στις δύο χώρες. Είναι αυτή η μάχη για τη διαμόρφωση ενός νέου status quo στην Ανατολική Μεσόγειο που έχει ανασύρει και οξύνει κι όλες τις παλιές διαφορές. Η πολιτική απώθησης της Τουρκίας σε μια γεωγραφική ζώνη στην οποία διακυβεύονται ζωτικά συμφέροντά της βαραίνει ως ευθύνη την Ελληνική και κυπριακή πλευρά, που υπονόμισαν την πιο πρόσφατη διαπραγματευτική διαδικασία του Crans-Montana και, πιθανά, τελευταία ευκαιρία για ομοσπονδιακή λύση του κυπριακού.

Η εξωτερική πολιτική της Τουρκίας δεν καθορίζεται απλά από εσωτερικές προτεραιότητες διαχείρισης της τουρκικής “κοινής γνώμης”. Η Τουρκία είναι σαφώς μια αναδυόμενη περιφερειακή οικονομική δύναμη με γεωπολιτικές φιλοδοξίες, “διψασμένη” για νέους ενεργειακούς πόρους, έχει επενδύσει εκτενώς στη δημιουργία ενός εξορυκτικού εξερευνητικού στόλου με στόχο την ανεύρεση και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και βρίσκει μπροστά το εμπόδιο της Ελλάδας που επιχειρεί να υψώσει ένα τείχος διπλωματικής απομόνωσης. Ο πόλεμος σ’ αυτή την περίπτωση δεν είναι μια απλά μια πιθανότητα με όρους ατυχήματος. Ακόμη και η όξυνση των τελευταίων μηνών έχει προκληθεί πρακτικά από την κυβέρνηση Μπτστάκν, όταν λίγες μέρες μετά την πρόσκλησή του από τον Ερντογάν να επισκεφθεί την Κωνσταντινούπολη και την προσπάθεια να αναθερμανθούν οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, ο πρωθυπουργός μας στην επίσκεψή του στις ΗΠΑ ζήτησε από την κυβέρνηση Μπάιντεν να μη στείλει εκσυγχρονισμένα F-16 στην Τουρκία, κίνηση που εισπράχθηκε ως απόλυτη “κακοπιστία”, την ώρα που η ελληνική πολεμική αεροπορία εκσυγχρονίζεται.

Η Ελλάδα δένεται στο άρμα των Γαλλικών ιμπεριαλιστικών επιδιώξεων απώθησης της Τουρκικής επιρροής από το Μαγκρέμπ και τη Μέση Ανατολή, περιοχές που η Γαλλία θεωρεί “ζωτικό χώρο”. Υπογράφει αμυντικό σύμφωνο που επιτρέπει τη συμμετοχή ελληνικών δυνάμεων σε γαλλικές στρατιωτικές επιχειρήσεις που λίγη σχέση έχουν με την “εθνική άμυνα” και των δύο χωρών. Ο Έβρος μετατρέπεται σε μια από τις μεγαλύτερες αμερικανικές βάσεις της Μεσογείου. Η ελληνική κυβέρνηση θεωρεί ότι η ανάπτυξη των Αμερικανικών δυνάμεων θα λειτουργήσει αποτρεπτικά για την Τουρκία. Η Ελλάδα χρησιμοποιεί την “ευμενή ουδετερότητα” της Τουρκίας προς τη Ρωσία του Πούτιν και την αντιτάσσει το δικό της ρόλο ως πιστού και σταθερού μέλους της συμμαχίας του ΝΑΤΟ. Η πολιτική του “καλού παιδιού” στο ΝΑΤΟ, η ελληνογαλλική entente και το γκρέμισμα των γεφυρών προς τη “ομόθρησκη” Ρωσία με κυρώσεις και αποστολή όπλων στην Ουκρανία είναι όλα υπολογισμένα υπό το πρίσμα της ελληνοτουρκικής σύγκρουσης. Η ελληνική αστική τάξη δεν είχε εδώ και δεκαετίες καμιά ιδιαίτερη προμεούρα για νατοϊκό μονοπώλιο. Οι γεωπολιτικές κινήσεις της υποτάσσονταν και συνεχίζουν να υποτάσσονται στις προτεραιότητες που θέτει η σύγκρουση με την Τουρκία. Σήμερα τη ρίχνουν στην αγκαλιά της “Δύσης” με τον υπολογισμό ότι η Τουρκία κινδυνεύει να αποξενωθεί από τη Δύση.

Οι πολιτικές των ελληνικών κυβερνήσεων έχουν παραμείνει ίδιες ανεξάρτητα από το κόμμα που κυβερνά. Μόνο το ύψος αλλάζει. Η κυβέρνηση Τσίπρα ήταν πιο κατευναστική αλλά επί της ουσίας προώθησε την ίδια πολιτική, επέδειξε αδιαλλαξία στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό και άφησε τον Καμμένο να σπάσει ένα μακρόχρονο μορατόριουμ αποφυγής προκλήσεων στο Αιγαίο αφήνοντάς τον να πετάξει πάνω από τα Ίμια.

Η Ελληνική πλευρά έχει χαράξει μια δική της στρατηγική της έντασης με κλιμάκωση προκλήσεων και τελεσιμένων όπως, παραδείγματος χάρη, τη σταδιακή επέκταση της ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 μίλια σε νέες περιοχές σκηνοθετημένη εκ των προτέρων ώστε να λαμβάνει χώρα μετά από κάθε έξαρση της σύγκρουσης. “Η Ελλάδα μεγαλώνει” δήλωσε ο πρωθυπουργός στη Βουλή για την επέκταση της ζώνης στο Ιόνιο το περασμένο χρόνο. Επόμενο βήμα τα 12 μίλια στην Κρήτη.

Μια πολεμική σύγκρουση ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία θα είχε πολύ βαριές οικονομικές, πολιτικές και διπλωματικές συνέπειες και για τις δύο χώρες. Το κόστος θα το πληρώσουν πρώτα και κύρια οι “από κάτω”. Αλλά αν συμβεί, δεν θα είναι ατύχημα.

Η ελληνοτουρκική σύγκρουση κυριαρχεί στα ελληνικά ΜΜΕ και σίγουρα χρησιμοποιείται για τη δημιουργία κλίματος ανασφάλειας με σκοπό την ενίσχυση της δημοτικότητας της κυβέρνησης. Αλλά ούτε εδώ, όπως και στην Τουρκία, δεν πρόκειται απλά για θέμα εσωτερικής κατανάλωσης.

Η αριστερά στην Ελλάδα παρακολουθεί τουλάχιστον με αμνηχανία. Επιλέγει το στρουθοκαμηλισμό. Ο ΣΥΡΙΖΑ πλησιάζοντας προς τις εκλογές έχει επιλέξει το δρόμο της εθνικής πλειοδοσίας. “Η Ελλάδα δικαιούται και οφείλει” να επεκτείνει τα ελληνικά χωρικά ύδατα στα 12 μίλια στο Αιγαίο, δήλωσε ο Τσίπρας λίγες μέρες πριν. Το ΚΚΕ επιμένει ακόμη και σήμερα ότι “για λογαριασμό αυτών των [αμερικανονατοϊκών] συμφερόντων στήνονται παζάρια που ενισχύουν τις αμφισβητήσεις κυριαρχικών δικαιωμάτων και συνόρων από την Τουρκία, με αποτέλεσμα την ένταση στα Ελληνοτουρκικά”, δηλαδή επιμένει να θεωρεί κόντρα σε κάθε δεδομένο ότι οι Τούρκοι είναι “βαλτοί” από τους Αμερικανούς και το ΝΑΤΟ για να αμφισβητούν τα σύνορα της χώρας. Η αλήθεια είναι ότι η Τουρκία έχει ανεξάρτητη πολιτική από τις ΗΠΑ και βρίσκεται στην πράξη πιο κοντά στη Ρωσία απ’ ό,τι στους νατοϊκούς συμμάχους της. Η γεωπολιτική ανάλυση του ΚΚΕ εδράζεται σε μια ανεστραμμένη παράλληλη πραγματικότητα. Όσο για το δε ΜΕΡΑ25 στο τελευταίο το “στρατηγικό” 40-σέλιδο ντοκουμέντο από τον προηγούμενη Μάν δεν περιέχεται ούτε μία λέξη για τα ελληνοτουρκικά!

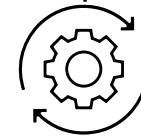
Είναι αναγκαίο δυνάμεις της αντικαπιταλιστικής και διεθνιστικής αριστεράς που κατανοούν τον κίνδυνο για την κοινωνική πλειοψηφία της χώρας από τον πόλεμο και το εθνικιστικό δηλητήριο να πάρουν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, να ξαναπιάσουν το νήμα των προσπαθειών που διακόπηκαν το 2018 και να αναδείξουν την ενότητα συμφερόντων των εργαζομένων, των καταπιεσμένων, των μεταναστών, των γυναικών και των νέων και στις δύο πλευρές του Αιγαίου.

Η Αριστερά μπροστά στις εκλογές

Ακούγεται συχνά σε αριστερούς κύκλους ότι η κυβέρνηση του Κυριάκου Μπτστάκν είναι η “χειρότερη κυβέρνηση” στη σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας. Είναι ένα επιχείρημα βέβαιο που λειτουργεί υπέρ του ελαχίστου κοινού παρονομαστή “του να φύγει η Δεξιά”. Υπάρχουν όντως μερικές πολύ αποκρουστικές πλευρές σ’ αυτή την κυβέρνηση. Η εργαλειοποίηση των μεταναστών και των προσφύγων στον ιδιότυπο συνοριακό πόλεμο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας όπου οι ελληνικές αρχές έχουν επιτρέψει κάθε παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των συμβάσεων για τους πρόσφυγες με συστηματική εγκληματική βία, ταπεινώσεις, παράνομες επαναπροωθήσεις και συνοπτικές απελάσεις ανθρώπων που ζητούν άσυλο θα δικαιολογούσε τον τίτλο της χειρότερης κυβέρνησης, παρόλο που τα ελληνοαλβανικά σύνορα θα είχαν μια δική τους ιστορία να διηγηθούν από τη δεκαετία του 1990 για τα εγκλήματα του ελληνικού κράτους και των κυβερνήσεών του. Μεγάλα τμήματα της ελληνικής κοινωνίας όμως αντιμετωπίζουν την αντιμεταναστευτική πολιτική της κυβέρνησης με σημάδια κόπωσης, απάθεια ή διάφορους βαθμούς επιδοκιμασίας. Η Νέα Δημοκρατία έχει σε μεγάλο βαθμό ενσωματώσει ακροδεξιές, εθνικιστικές και ρατσιστικές στάσεις που γιγαντώθηκαν στα χρόνια της κρίσης και των μνημονίων αλλά βρέθηκαν χωρίς αυτοδύναμη πολιτική έκφραση μετά την κατάρρευση της Χρυσής Αυγής. Ο ακροδεξιός οχετός κρατιέται πίσω από ένα προσωπείο φιλελεύθερου κέντρου.

Η κατασταλτική και ρεβανσιστική αντιμετώπιση από την κυβέρνηση του Μπτστάκν των ριζοσπαστικών κινημάτων, αυτόνομων χώρων, στεκιών, εκφράσεων νεανικής διαμαρτυρίας είναι μια ακόμη αποκρουστική όψη της που συνδυάζεται με την ουσιαστική εξάλειψη του δικαιώματος στην απεργία και τη συλλογική διεκδίκηση στους χώρους δουλειάς. Οι πιο αγωνιστές και αγωνίστριες των κινημάτων νοιώθουν αυτή την πολιτική στο πετσί τους. Όμως τμήματα εργαζομένων και νέων στέκονται σ’ αυτό το ιστορικό σταυροδρόμι μακριά από τους κοινωνικούς αγώνες και δείχνουν μικρή σχετικά διάθεση πια να υπερασπιστούν τα ιστορικά δικαιώματά τους στην οργάνωση και την υπεράσπιση των συμφερόντων τους.

Το χειρότερο μ’ αυτή την κυβέρνηση είναι η αδυναμία της αριστεράς να αρθρώσει ένα αντιπολιτευτικό λόγο που να ανταποκρίνεται στις αποκρουστικές όψεις της πολιτικής της κυβέρνησης και να πείσει κιόλας από πάνω. Ο ΣΥΡΙΖΑ κι ο αρχηγός του είναι η ζωντανή μνήμη της διάψευσης κάθε προσδοκίας από την αριστερά. Το ΚΚΕ ζει στο ναρκισσισμό της ιστορικότητάς του αλλά με τις θέσεις του για τα δικαιώματα της LGBT κοινότητας και την εμμονή του στους υδρογονάνθρακες μετατρέπεται σ’ εύκολο ιδεολογικό σάκο του μποξ για φιλελεύθερους. Το ΜΕΡΑ25 ζει στο ναρκισσισμό του αρχηγού του. Κι αυτές είναι οι μόνες εκλογικά ορατές επιλογές που διαθέτουμε απέναντι στη “χειρότερη κυβέρνηση” της εποχής μας. Οικοδομώντας σήμερα την Αναμέτρηση, αυτή τη νέα οργάνωση της αντικαπιταλιστικής αριστεράς, ελπίζουμε να συμβάλλουμε στο τέλος αυτής της μίζερης κατάστασης, να φτάσουμε να οικοδομήσουμε ξανά μια αριστερά που δεν θα ντρέπεται για τον εαυτό της και την πρόθεσή της να μπει μπροστά στον αγώνα για την ανατροπή του καπιταλισμού και την κοινωνική χειραφέτηση.

Διακήρυξη ευρωπαϊκών τμημάτων και συμπαθουσών οργανώσεων της 4ης Διεθνούς

Οι πλούσιοι μάς κάνουν να πληρώνουμε για τα κέρδη τους!

Να κινητοποιηθούμε ενάντια στην αύξηση του κόστους ζωής

Εδώ και πολλούς μήνες, απεργιακά κινήματα και λαϊκές κινητοποιήσεις αντίστασης στην έκρηξη του κόστους ζωής αναπτύσσονται στην Ευρώπη – εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η τιμή της ενέργειας, των τροφίμων, των ενοικίων, των συγκοινωνιών έχει αυξηθεί στη διάρκεια των τελευταίων δύο ετών σε όλες τις χώρες, επιδεινώνοντας τις βιοτικές συνθήκες των εργατικών τάξεων που βρίσκονταν ήδη την προηγούμενη περίοδο κάτω από τη σκληρή επίθεση της επισφαλούς απασχόλησης, των απολύσεων στη διάρκεια της επιδημίας και της πτώσης των πραγματικών μισθών και επιδομάτων.

Από 2,6% και 2,5% αντίστοιχα σε ΕΕ-27 και Ηνωμένο Βασίλειο το 2021, τον Αύγουστο του 2022 ο ετήσιος τιμαριθμικός πληθωρισμός έφτασε σε 10,5% και 9,9%, με 12% και 13.1% για τα τρόφιμα, και 37,5% και 32% για τα καύσιμα (44,6% και 48,8% σε 15 μήνες) [Πηγές: Statista και Εθνική Στατιστική Υπηρεσία του Ηνωμένου Βασιλείου]. Οι τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος άρχισαν να ανεβαίνουν το προηγούμενο φθινόπωρο σε ολόκληρη την Ευρώπη με τις τιμές του φυσικού αερίου να εκρήγνυνται στη διάρκεια της ίδιας περιόδου (πολύ νωρίτερα από τη Ρωσική στρατιωτική εισβολή στην Ουκρανία) και τριπλασιάστηκαν στο πέρασμα ενός έτους σε Γερμανία και Ολλανδία ενώ οι τιμές της ενέργειας για τα νοικοκυριά στη Βρετανία διπλασιάστηκαν. Στην πανιρλανδική αγορά ενέργειας, οι τιμές έχουν αυξηθεί σ' όλα τα επίπεδα, σε βορρά και νότα, συμπεριλαμβανομένου του καίριας σημασίας πετρελαίου θέρμανσης, με τις κυβερνητικές παρεμβάσεις στο βορρά να έχουν παγώσει από την κατάρρευση των πολιτικών θεσμών και τις συνεχιζόμενες επιπτώσεις του Brexit.

Η κινητήρια δύναμη του πληθωρισμού ανευρίσκεται στη χρηματιστηριακή κερδοσκοπία επί των πρώτων υλών από τότε που ανέκαμψε η ζήτηση μετά την έξαρση της επιδημίας του Covid στο πλαίσιο μιας ολιγοπωλιακής αγοράς. Η καταστροφική κλιματική κατάσταση τους τελευταίους μήνες, ξηρασίας και καύσωνα, εμφανείς συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, έχουν χειροτερέψει την κατάσταση, όπως, βέβαια, και η εισβολή στην Ουκρανία από το στρατό του Πούτιν. Η κερδοσκοπία επί των τιμών της ενέργειας έχει επιφέρει εκτόξευση των κερδών από τα μερίσματα που λαμβάνουν οι μέτοχοι των μεγάλων εταιρειών. Στο υπόστρωμα όλων αυτών, υφίσταται μια εποχιακή μείωση στη διαθεσιμότητα ορυκτών καυσίμων.

Το οριακό ποσοστό κέρδους έχει αυξηθεί όχι μόνο για τις μεγάλες μεταφορικές, ενεργειακές και φαρμακευτικές εταιρείες. Τα κέρδη το 2021 έφτασαν σε ιστορικά επίπεδα. Σε μια δίκως προηγούμενη εξέλιξη, οι πέντε μεγαλύτερες Γαλλικές τράπεζες απέκτησαν κέρδη μεγαλύτερα από 31 δις € μέσα στο 2021. Η ισπανική Santander κατέγραψε 8,1 δις € σε καθαρά έσοδα, η ιταλική Intesa San Paolo 4,2 δις € και η γερμανική Deutsche Bank 3,4 δις €. Τα λειτουργικά κέρδη της Volkswagen σχεδόν διπλασιάστηκαν σε 20 δις €. Στο δεύτερο μισό του 2022, η Shell (Ολλανδία) οδηγεί την κούρσα με κέρδη 20,6 δις \$, ακολουθούμενη από την BP (Ηνωμένο Βασίλειο) με 21,5 δις \$ και την TotalEnergies (Γαλλία) με 14,7 δις \$.

Αυτά τα λίγα εκτυφλωτικά παραδείγματα πλουτισμού, που συνοδεύονται από προσωπικό πλουτισμό των μελών της κατέχουσας τάξης, ιδίως μέσα από τη διανομή μερισμάτων και την αύξηση της αξίας των μετοχών, έρχονται σε αντίθεση με τις χαμηλές αυξήσεις των μισθών και των επιδομάτων, τη δραστητική απώλεια αγοραστικής δύναμης και εργασιακών δικαιωμάτων, που έχουν αυξηθεί την εξαθλίωση των λαϊκών τάξεων. Η άνιση διανομή του πλούτου επιδεινώθηκε στις αρχές της πανδημίας. Η ανισότητα έχει οξυνθεί ακόμη περισσότερο

τερο ιδιαίτερα για τις γυναίκες, τη νεολαία, τις φυλετοποιημένες (racialized) εργατικές τάξεις, τα άτομα με αναπηρία και τους πληθυσμούς εκείνους που ζουν στις υποβαθμισμένες περιοχές. Μελέτη προβλέπει ότι μέχρι το τέλος του έτους 80% των νοικοκυριών στο Ηνωμένο Βασίλειο θα τελεί υπό ενεργειακή φτώχεια ενώ μεγαλύτερη εκτόξευση των τιμών της ενέργειας αναμένεται το 2023.

Την ίδια αυτή περίοδο, οι νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις έχουν επιταχύνει τη λήψη φορολογικών μέτρων υπέρ των μεγάλων επιχειρήσεων, τη μείωση των κοινωνικών δαπανών και τη σημαντική αύξηση των αμυντικών προϋπολογισμών – με τις συνεπαγόμενες επιπτώσεις πάνω στον πληθωρισμό – χειροτερεύοντας περαιτέρω τις βιοτικές συνθήκες για αυτούς που ζουν μέσα στη μεγαλύτερη ανασφάλεια. Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει εργαλειοποιηθεί από την αντίδραση, τις πολυεθνικές και τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις για να προωθήσουν τη δική τους ατζέντα με το επιχείρημα ότι όλες οι αμυντικές δαπάνες στοχεύουν στη βοήθεια της Ουκρανικής αντίστασης, κάτι το οποίο είναι προφανώς ψευδές. Η αλληλεγγύη κατά της εισβολής του Πούτιν δεν πρόκειται να μας εμποδίσει από το να αγωνιστούμε κατά των νεοφιλελεύθερων και ιμπεριαλιστικών ημερησίων διατάξεων οι οποίες στρέφονται εναντίον των εργατικών τάξεων.

Κυβερνητικά μέτρα σε διάφορα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό) έχουν εισαγάγει συστήματα στήριξης, πλαφόν στις τιμές της ενέργειας ή των μεταφορικών πακέτων έτσι ώστε το βάρος του πληθωρισμού πάνω στις εργατικές τάξεις να κατανέμεται άνισα σε εξάρτηση από το κράτος αλλά αυτά τα συστήματα είναι προσωρινά και δεν επαρκούν να καλύψουν την αύξηση του κόστους ζωής.

Οι υλικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης της κουραστικής αναμονής της επόμενης πληρωμής ή κατάθεσης επιδόματος, έχουν γίνει η βασική πηγή ανησυχίας για την τεράστια πλειονότητα της εργατικής τάξης. Ενέργεια, τροφή, στέγαση είναι απαραίτητα για όλους και όλες και το κόστος τους έχει αυξηθεί σε αβάσταχτα επίπεδα.

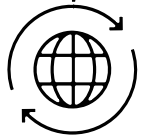
Αυτή η κατάσταση είναι ανυπόφορη.

Πολλοί αγώνες έχουν λάβει χώρα τους τελευταίους μήνες:

Στο Ηνωμένο Βασίλειο έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση από την προηγούμενη Άνοιξη πανεθνικών απεργιακών κινητοποιήσεων παρά το εμπόδιο της πιο κατασταλτικής αντι-απεργιακής νομοθεσίας σ' ολόκληρη την Ευρώπη – ιδίως στις συγκοινωνίες, τα ταχυδρομεία, τις τηλεπικοινωνίες και αρκετά μεγάλα λιμάνια. Μια σημαντική ψηφοφορία έχει κερδηθεί υπέρ του απεργιακού αγώνα από το διδακτικό προσωπικό των πανεπιστημίων, ενώ οι δάσκαλοι και οι υγειονομικοί βρίσκονται επίσης σε διαδικασία ψηφοφορίας. Από την άλλη πλευρά, έχουν υπάρξει σημαντικά κατακερματισμού στη δράση στους αγώνες σε σιδηροδρόμους και ταχυδρομεία εξαιτίας των συνδικαλιστικών ηγεσιών. Υπάρχει ένα σημαντικό επίπεδο δημόσιας υποστήριξης στις απεργίες που λαμβάνουν χώρα. Αυτό συνδυάζεται με πολιτικές δράσεις, ιδιαίτερα γύρω από τα δικαιώματα σε τροφή και στέγαση. Ένα εξάμνηνο πάγωμα στα ενοίκια έχει επιβληθεί σ' όλη τη Σκωτία από την αποκεντρωμένη κυβέρνηση εκεί.

Την ίδια ώρα, έχουμε δει την ανάπτυξη ενός κινήματος υπέρ του μπούκοτ των πληρωμών των λογαριασμών ενέργειας με το "Don't Pay UK" στη Βρετανία αλλά και στην Ιταλία, ιδίως

στη Νάπολη. Στη Γερμανία, οι διαδηλώσεις έχουν προς το παρόν περιοριστεί στην αντιπολιτευόμενη Αριστερά και μερικά συνδικάτα. Αυτή η αδύναμία κυρίως οφείλεται στο γεγονός ότι η ηγεσία των μεγάλων βιομηχανικών σωματείων, IG BGE (Χημική Βιομηχανία) και IG Metall (Αυτοκινητοβιομηχανία), είναι παγιδευμένη σε μια τριμερή δομή [με συμμετοχή του κράτους] που σχεδιάζει τα μέτρα ανακούφισης για τον πληθυσμό. Η Άκρα Δεξιά επιχειρεί να εκμεταλλευτεί την τεράστια αύξηση των τιμών με διαδηλώσεις που ξεπερνούν σε αριθμούς εκείνες της Αριστεράς. Μια τεράστια διαδήλωση πραγματοποιήθηκε στη Δημοκρατία της Τσεχίας στις 3 Οκτωβρίου. Διάφορες ημέρες απεργιακής κινητοποίησης έχουν καλεστεί από τα συνδικάτα και διαδηλώσεις κατά του υψηλού κόστους ζωής έχουν πραγματοποιηθεί ή προγραμματίζονται (Γαλλία: 29 Σεπτεμβρίου, 16 & 18 Οκτωβρίου, Βέλγιο: 21 Σεπτεμβρίου και 9 Νοεμβρίου). Στη Γαλλία, οι απεργίες αναπτύσσονται με κέντρο τα διυλιστήρια όπου οι εργάτες απεργούν για τέσσερις εβδομάδες.

Οι επιθέσεις στις βιοτικές συνθήκες θα χειροτερεύσουν ακόμη περισσότερο στους επόμενους μήνες, κυρίως με τη σχεδιασμένη αύξηση των τιμών και των συμβολαίων ενέργειας και με τον τερματισμό των μέτρων που εν μέρει άμβλυναν τις επιπτώσεις τους.

Σε Ιταλία, Γερμανία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Γαλλία, βλέπουμε διαφορετικά πολιτικά ρεύματα με διαφορετικά κίνητρα να επιχειρούν να διοχετεύσουν την οργή των λαϊκών τάξεων μακριά από τους καπιταλιστές που ευθύνονται για την κρίση

και, επιπλέον, να αρνούνται τη λήψη άμεσων συγκεκριμένων μέτρων με σκοπό την προστασία και τη βελτίωση της ζωής των πιο φτωχών και αδύναμων τμημάτων του πληθυσμού. Την ώρα που η Άκρα Δεξιά επιδιώκει να εκμεταλλευτεί την κατάσταση, είναι ευθύνη μας να επιδιώξουμε την οργάνωση των πλατύτερων δυνατών ταξικών, κοινωνικών και πολιτικών μετώπων για την επιβολή των κοινωνικών διεκδικήσεων, την ανάκτηση του παραγόμενου πλούτου και την οργάνωση των δημοσίων υπηρεσιών προς όφελος των λαϊκών τάξεων βάζοντας στο στόχαστρο τα καπιταλιστικά κέρδη.

Θέλουμε ιδιαίτερος να δούμε ολόκληρο το κίνημα να αφιερώνει δυνάμεις στην οργάνωση και υποστήριξη των πιο αδύναμων.

Σ' αυτές τις κινητοποιήσεις, διεκδικούμε:

- **Αύξηση σε μισθούς και επιδόματα τουλάχιστον σε αντιστοιχία προς τον πληθωρισμό, με ειδική προστασία των πιο χαμηλών εισοδημάτων και των “uber-οποιομένων” εργαζόμενων που είναι ντε φάκτο υπάλληλοι καπιταλιστικών επιχειρήσεων.**
- **Αυτόματες αυξήσεις που συμβαδίζουν με τον πληθωρισμό – μια κινητή κλίμακα μισθών και επιδομάτων καθορισμένη από τους ίδιους τους οργανωμένους εργάτες και αποδέκτες επιδομάτων.**
- **Κατάργηση της ανισότητας των φύλων στην εργασία· εφαρμογή της αρχής της ίσης αμοιβής για ίση εργασία μεταξύ ανδρών και γυναικών**
- **Πρόσβαση σε δωρεάν παιδικούς σταθμούς για κάθε παιδί που το έχει ανάγκη**
- **Δωρεάν τοπική και περιφερειακή συγκοινωνία, ανάπτυξη των συστημάτων δημόσιας συγκοινωνίας**
- **Δωρεάν ηλεκτρικό ρεύμα και θέρμανση που να ανταποκρίνονται στις βασικές λαϊκές ανάγκες**
- **Κοινωνικοποίηση των ενεργειακών, τραπεζικών και μεταφορικών εταιρειών υπό δημοκρατικό έλεγχο εργατών και χρηστών**
- **Λογιστικό έλεγχο του δημοσίου χρέους με συμμετοχή των πολιτών για την ακύρωση του παράνομου χρέους ως μέσο τόσο για την αύξηση των περιθωρίων για κοινωνικές δαπάνες όσο και για την πάλη ενάντια στην οικολογική κρίση**
- **Μαζικές επενδύσεις στην ανανεώσιμη ενέργεια, όχι νέα ορυκτά καύσιμα – παροπλισμό της πυρηνικής ενέργειας**

Σε μια εποχή όπου υπερ-φιλελεύθερες κυβερνήσεις επιτίθενται στα δημοκρατικά δικαιώματα, και σε ορισμένες περιπτώσεις συμμαχούν με νεοφασιστικές δυνάμεις όπως στη Σουηδία και την Ιταλία, είναι ζωτικής σημασίας οι αντικαπιταλιστικές δυνάμεις, το εργατικό κίνημα σαν σύνολο, να αναπτύξουν ένα επείγον σχέδιο δράσης ενάντια στο υψηλό κόστος ζωής και τον πληθωρισμό με σκοπό την υποστήριξη και ενίσχυση των ήδη υπαρκτών λαϊκών κινητοποιήσεων και, ταυτόχρονα, την καταπολέμηση των προσπαθειών της Άκρας Δεξιάς να εκμεταλλευτεί την κοινωνική αγανάκτηση.

Η “αντιπροσωπευτικότητα” της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και η ένοχη απάθεια του κόσμου της “Αριστεράς και της προόδου”

Δεν ξεχνάμε ότι και η τελειότερη αστική δημοκρατία δεν παύει να είναι δικτατορία της αστικής τάξης, εφόσον η ατομική ιδιοκτησία του πλούτου όπως και η απεριόριστη εκμετάλλευση ανθρώπων και φύσης είναι οι ιερόι και απαράβατοι κανόνες της. Παρ' όλα αυτά οι “ιδιοκτήτες” αυτής της δημοκρατίας για να έχουν όχι μόνο σταθερές και ισχυρές κυβερνήσεις προκειμένου να εξασφαλίζεται απρόσκοπτα και επικερδώς η εκμετάλλευση χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να καταφεύγουν σε γενικευμένη καταστολή με χούντες και αστυνομικά καθεστώτα –διατηρώντας το φερειτζέ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας– έχουν κανονικοποιήσει διάφορες μορφές “νόμιμης” καλπονοθείας, που βαφτίζεται ενισχυμένη αναλογική.

Μέσα από τους δικομματισμούς που καθιερώθηκαν τους τελευταίους δύο αιώνες, με μια γενική έννοια σαν συντηρητικοί και προοδευτικοί, μοναρχικοί και αντιμοναρχικοί, ρεπουμπλικάνοι και δημοκρατικοί, χριστιανοδημοκράτες και σοσιαλδημοκράτες, κτλ., η νόμιμη καλπονοθεία έγινε ανεκτή γιατί αμφότεροι καίγονταν για μια “ισχυρή” κυβέρνηση για τη διαχείριση του καθεστώτος εκμετάλλευσης.

Η κυρίαρχη ελληνική αριστερά, όπως μάλλον και στον υπόλοιπο κόσμο, σταθερά πολεμούσε τον δικομματισμό γιατί δεν της επέτρεπε να κάτσει και η ίδια στο τραπέζι των “επίσημων διαχειριστών”. Οι αναφορές της στην απλή αναλογική (και μάλιστα άδολη), ήταν με άλλα λόγια: “πάρε με και ‘μένα μπάρμπα”. Γιαυτό η απλή αναλογική, που έκανε ο Ανδρέας Παπανδρέου για να κλείσει το δρόμο στη δεξιά το '89, τους ήρθε κουτί και στους “ανανεωτές” και στους αψεγάδιαστους σταλινικούς του Κ.Κ.Ε.Σ. ώστε να μπουν στην κυβέρνηση του Μητσοτάκη και να κάνουν “κάθαρη” με τον αρχικάκαθαρο αποστάτη και προπομπό της χούντας, πιστεύοντας ότι έτσι θα έβαζαν τον Ανδρέα φυλακή και θα διέλυαν το ΠΑΣΟΚ. Αυτό που κατάφεραν ήταν από τη μία να κάνουν τον Μητσοτάκη πρωθυπουργό (που δεν το έβλεπε ούτε στα πιο τρελά του όνειρα) και από την άλλη να κάνουν χιλιάδες παλαιούς αντάρτες σε όλη την Ελλάδα

να ντρέπονται να βγουν στα καφενεία. Αλλά το πιο βασικό ήταν η επανασυσπείρωση στο ΠΑΣΟΚ των απογοητευμένων που αποχωρούσαν μαζικά μετά το '85 και στην είσοδο του τούνελ, γιατί “ο λαός δεν ξεχνά τη σημαίνει δεξιά”.

Σήμερα βρισκόμαστε μπροστά σε μια κατάσταση όπου ο κ. Κούλης, που θεωρεί τον εαυτό του τον πιο κατάλληλο ιδιοκτήτη της χώρας, χρειάζεται ακόμα μερικές τετραετίες για να αποπερατώσει το έργο του. Αλλά εξαιτίας της απλής αναλογικής, κινδυνεύει να χαθεί η χώρα. Άρα μια άμεση λύση, για να αποφύγουμε την “ακυβερνησία”, μια απαραίτητη λύση (που το επαναλαμβάνει με κάθε ευκαιρία) είναι μια κυβέρνηση σαν του Παπαδήμα με μοναδικό στόχο την κατάργηση του ισχύοντος εκλογικού νόμου και την επάνοδο στην ενισχυμένη αναλογική. Η ενισχυμένη αναλογική που εφαρμόζεται από το 1974, ενισχύθηκε με πριμ ή μόνους 40 εδρών στο πρώτο κόμμα από τον Κ. Σημίτη το 2004. Στη συνέχεια επειδή δεν τους έφταναν επί Κώστα Καραμανλή αυξήθηκε το πριμ σε 50. Επειδή όμως ο κ. Μητσοτάκης θεωρεί ότι είναι όχι μόνο ο πιο κατάλληλος, αλλά και ο μόνος κατάλληλος (μιας και κατάγεται από δυναστεία) για να μας σώσει και μας και τη χώρα, θα δικαιούται να πάρει αντί για πριμ 50 εδρών, γιατί όχι και τις 300 για να αποφύγουμε τις αστάθειες και να ξέρουμε τι μας γίνεται.

Αντιπροσωπευτική κοινοβουλευτική δημοκρατία σημαίνει η ψήφος όλων των πολιτών που ψηφίζουν να έχει την ίδια αξία και το ανάλογο εκλογικό αποτέλεσμα. Κάθε πολιτικός φορέας μεγάλος ή μικρός, τουλάχιστον αυτοί που ασχολούνται και συμμετέχουν σε εκλογικές διαδικασίες –αριστεροί, προοδευτικοί και φιλελεύθεροι δημοκράτες, με την ευρεία έννοια αντιαυταρχικοί και αντιολιγαρχικοί– οφείλουν να παλέψουν ενάντια σε κάθε “θεσμοποιημένη” καλπονοθεία. Αυτό γίνεται ακόμα πιο επιτακτικό όταν έχουμε απέναντί μας την ελληνική ακροδεξιά που επίμονα ονειρεύεται με καημό την μεταμφυλιοπολεμική, την προ του '74, αδιαμφισβήτητη κυριαρχία της.

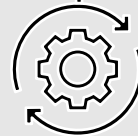
Τα ίδια ισχύουν για το απαράδεκτο

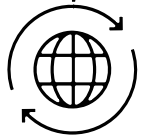
όριο του 3% που ομόφωνα όλα τα κόμματα με “εθνικιστική περιφάνεια” το ψήφισαν το για να αποκλείσουν την αυτόνομη πολιτική εκπροσώπηση της μουσουλμανικής μειονότητας. Το αποτέλεσμα είναι, με την κρίση αξιοπιστίας των πολιτικών κομμάτων και τα μεγάλα σκαμπανεβάσματα των ποσοστών τους, κάποιοι να κινδυνεύουν κάθε τετραετία να μείνουν εκτός Βουλής, π.χ. ΛΑΟΣ, Ποτάμια, Ρυάκια, Λεβέντες...

Ακόμα και οι διάφοροι ακροαριστεροί μας, που το μεγάλο τους όνειρο είναι να μπουν στη Βουλή, και για το σκοπό αυτό τρέχουν κάθε τετραετία, μένουν παντελώς αδιάφοροι σε σχέση με το 3% και την καλπονοθεία της ενισχυμένης αναλογικής. Και εν όψει των εκλογών, με πρόσχημα να ξεπεραστεί η πολυδιάσπαση, προτάσσουν να δημιουργηθεί ένας ενιαίος πολιτικός φορέας με εσωτερική δημοκρατία και ταξικό-αντικαπιταλιστικό προσανατολισμό, αλλά ο πραγματικός στόχος είναι το κοινό εκλογικό κατέβασμα. Είτε συμβαίνει αυτό για μια εκλογική αναμέτρηση και μετά διαλύεται, είτε σε περισσότερες αναμετρήσεις, είναι το μόνο κοινό που υπάρχει –και αυτό με πολλά προβλήματα. Κατά τα άλλα, η κάθε οργάνωση κάνει τα δικά της, και πολλές φορές δεν συναντιούνται ούτε καν στην ίδια διαδήλωση.

Η άλλη επιλογή τους είναι είτε η προσκόλληση σε κάποιο δεκτικό πολιτικό φορέα που έχει εξασφαλισμένη την παρουσία του στη Βουλή, όπως κάποιοι το εγκαινίασαν το '80 με το ΠΑΣΟΚ και περισσότεροι με το ΣΥΡΙΖΑ την τελευταία δεκαετία, είτε η προσκόλληση σε κάποιον από τους διάττοντες αστέρες στις παρυφές της αριστεράς. Επιτελώντας έτσι το έργο του νεροκουβαλητή. Το μόνο που δεν περνάει από το μυαλό τους –παρά την μεγάλη κοινοβουλευτική κασιούρα– είναι να καταγγείλουν την αισχρή λεηλασία και καλπονοθεία της πραγματικής άποψης των πολιτών μπροστά στην επιμονή των κυβερνώντων να έχουν ισχυρές κυβερνήσεις με την έγκριση του ενός τρίτου του εκλογικού σώματος.

Γιάννης Φελέκης
27-10-2022

Ιράν:

Φεμινιστική επανάσταση και αντιιμπεριαλισμός

Εισήγηση ιρανής ακτιβίστριας (που βρίσκεται αυτή τη στιγμή εξόριστη στην Ελλάδα και για λόγους προστασίας δεν κατονομάζεται) στην εκδήλωση Η εξέγερση στο Ιράν & ο αγώνας ενάντια σε όλους τους ιμπεριαλισμούς: Γυναίκα, Ζωή, Ελευθερία!”, από Αυτολεξεί, elaliberta.gr, OMNIA TV & περιοδικό «4», Αθήνα 12/11/2022

Η ημέρα που σας παρουσιάζουμε αυτή την εκδήλωση σηματοδοτεί την 57η ημέρα της συνεχιζόμενης αντίστασης και των διαδηλώσεων στο Ιράν. Ο αριθμός των ατόμων που δολοφονήθηκαν - για τα οποία γνωρίζουμε - έχει ξεπεράσει τα 300. Σε αυτά τα 300 άτομα συμπεριλαμβάνονται και παιδιά ηλικίας 7 ετών και μικρότερα. Δεν υπάρχει τρόπος να προσδιοριστεί με ακρίβεια ο αριθμός των συλληφθέντων και φυλακισμένων. Οι ειδήσεις που μεταδόθηκαν από το Ιράν τις τελευταίες εβδομάδες ήταν ασαφείς, χειραγωγημένες και λιγοστές για τους πολλούς. Περιορισμένες στην κάλυψη και χωρίς ανάλυση και πλαίσιο.

Καθοριστική αφορμή για τις διαδηλώσεις στάθηκε η δολοφονία της Jina Amini (ευρύτερα γνωστή ως Mahsa) κατά τη διάρκεια της κράτησής της από την αστυνομία. Ήταν μια νεαρή γυναίκα που κατά τη διάρκεια επίσκεψής της στην Τεχεράνη από το Σαγκέζ, μια από τις πόλεις της επαρχίας του Κουρδιστάν στο Δυτικό Ιράν, συνελήφθη από την αστυνομία Ηθών επειδή δεν φορούσε σωστά το χιτζάμπ της.

Τα γεγονότα που ακολούθησαν, πατούσαν σε ήδη πυρακτωμένο έδαφος. Τα τελευταία χρόνια οι γυναίκες στο Ιράν είχαν προχωρήσει σε δημόσιες πράξεις ανυπακοής και αντίστασης κατά του υποχρεωτικού χιτζάμπ. Για παράδειγμα, ήταν το 2017 όταν μια νεαρή γυναίκα με το όνομα Βίντα Μοχέντ, σε μια συμβολική πράξη αποκάλυψης, ανέβηκε και στάθηκε σε ένα ψηλό σημείο με το χιτζάμπ της πάνω σε ένα ραβδί. Αυτή η πράξη ξεκίνησε ένα κίνημα που ονομάστηκε “τα κορίτσια του δρόμου της επανάστασης”. Στην πραγματικότητα είναι αρκετά δύσκολο να εντοπίσει κανείς στιγμές και να δημιουργήσει ένα συνοπτικό χρονοδιάγραμμα για τέτοιες πράξεις αντίστασης και τις βάρβαρες και βίαιες αντιδράσεις που έχουν αντιμετωπίσει. Αλλά είναι αλήθεια ότι με τη Δολοφονία της Ζήνα το ραβδί από το οποίο κρεμόταν το χιτζάμπ πυρπολήθηκε. Η κηδεία της Ζίνα, και πολλές άλλες κηδείες που ακολούθησαν, έγιναν στιγμές βαθιάς συλλογικής θλίψης και οργής που συνεχίζει να συγκλονίζει και να κινητοποιεί τους ανθρώπους με πρωτοφανή τρόπο. Ενώ τα γεγονότα και η πορεία των γεγονότων είναι όλα συναρπαστικά και σημαντικά, ο σκοπός αυτής της παρουσίασης και της συζήτησης είναι να δοθεί ένα πολύ σύντομο πλαίσιο γι’ αυτόν τον αγώνα. Έτσι προσφέρεται μια πληρέστερη εικόνα και επίσης μας επιτρέπει να αναγνωρίσουμε και να τιμήσουμε όλους εκείνους και όλες εκείνες που μέχρι αυτή τη στιγμή επέλεξαν την ελευθερία και την χειραφέτηση έναντι της ζωής και της επιβιώσής - την υπέρτατη θυσία.

Η συζήτηση για τον αντιιμπεριαλισμό και η σύνδεσή του με

τον φεμινισμό είναι οδυνηρή και επίκαιρη στη συζήτησή μας όταν πρόκειται για το Ιράν, και πιο συγκεκριμένα για την τωρινή επανάσταση, στην οποία πρωτοστάτησαν οι γυναίκες του Ιράν.

Πρώτα απ’ όλα, προκειμένου να ορίσουμε ένα σημείο εκκίνησης σχετικά με αυτό το ζήτημα -αν και μπορεί να φαίνεται απλοϊκό και προφανές- σε μια κριτική προσέγγιση και ανάλυση του αντιιμπεριαλισμού σε συνάρτηση με το πλαίσιο, σε καμία περίπτωση δεν υπάρχει υποστήριξη της ιμπεριαλιστικής εξουσίας ούτε μια φαντασική ή προτεινόμενη λύση με ξένη επέμβαση για αυτή τη στιγμή ή για οποιαδήποτε άλλη. Αυτό περιλαμβάνει επίσης τη μοναρχική διακυβέρνηση. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι επί του παρόντος αυτό που λείπει σε μεγάλο βαθμό από τις συζητήσεις γύρω από τον αντιιμπεριαλισμό στην Ευρώπη είναι η έλλειψη κριτικής και άμεσης αντιμετώπισης των φυλετικών και αποποικιακών θεωριών και προσεγγίσεων. Φαίνεται ότι οι λευκοί Ευρωπαίοι/ες, όσο αριστεροί και ριζοσπάστες και αν είναι, ενώ είναι έτοιμοι να συγκρουστούν με την ιμπεριαλιστική εξουσία, δεν είναι ακόμα έτοιμοι να αντιμετωπίσουν τη δική τους ιστορία και την υφιστάμενη κοινωνικοπολιτική εξουσία και τα προνόμιά τους. Επισημαίνω εν συντομία αυτό το γεγονός επειδή η φεμινιστική επανάσταση που παρακολουθούμε τώρα είναι μια διατομεακή επανάσταση.

Στην πραγματικότητα, ο αντιιμπεριαλισμός ιστορικά και παγκοσμίως έχει διαδραματίσει σημαντικό και κρίσιμο ρόλο στην πολιτική του παγκόσμιου Νότου και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων στην αντίσταση κατά της λευκής εξουσίας και του πολέμου και κυρίως στην κριτική του λευκού φεμινισμού. Παραδείγματα μπορούν να ληφθούν από τα φεμινιστικά κινήματα που καθοδηγήθηκαν από έγχρωμες γυναίκες στις Ηνωμένες Πολιτείες, στο Αφγανιστάν, στην Ινδία και σε πολλά άλλα μέρη, γεγονός που αποτελεί επίσης σημαντικό σημείο προβληματισμού για τον σημερινό φεμινισμό στο Ιράν και αλλού.

Αυτό που είναι σημαντικό να κατανοήσουμε είναι ποια είναι η αντι-ιμπεριαλιστική αφήγηση και ατζέντα που προπαγανδίζεται και εφαρμόζεται στο Ιράν από την εποχή της διακυβέρνησης αυτού του καθεστώτος και οι τρόποι με τους οποίους εκδηλώνεται στην καθημερινή πραγματικότητα. Ο τόπος αυτής της πολιτικής ιδεολογίας σίγουρα αντανάκλαται στη γεωπολιτική και την οικονομία της χώρας και στις αλληλεπιδράσεις της στην περιοχή. Οστόσο, ένας από τους πιο σημαντικούς τομείς της ήταν ίσως οι γυναίκες και τα σώματά τους. Για ορισμένες από εμάς από πολύ μικρή ηλικία, από 7 ετών στις αυλές και τις τά-

ξεις των σχολείων μας, μας είπαν ότι το χιτζάμπ που είναι υποχρεωτικό είναι σύμβολο και ένδειξη αντίστασης στην ιμπεριαλιστική εξουσία, δηλαδή στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Το να είσαι καλυμμένη γυναίκα, πέρα από τη βάση που είχε στις πατριαρχικές θρησκευτικές και ισλαμικές αξίες, σήμαινε ότι τα σώματα των γυναικών γίνονταν χώροι αντιπαράθεσης με δυνάμεις αλλού που αποτελούσαν “μια συνεχή απειλή”. Σώματα που πρέπει να ενσαρκώνουν μια θεοκρατική και ολοκληρωτική κρατική ατζέντα. Όποια και ό,τι ήταν διαφορετικό από αυτό δεν ήταν μόνο ανήθικο –βάσει της θρησκείας- αλλά και απειλή για την κοινωνία και το κράτος και άξιζε τιμωρία, βία και θάνατο.

Το γυναικείο σώμα - η αυτονομία και η έλλειψή της, ο έλεγχός του, η χειραγωγήσή του ως κοινωνική μορφή ύπαρξης ήταν πάντα και συνεχίζει να είναι αντανάκλαση του φασισμού. Αυτή είναι μια διαπίστωση που ισχύει σε κάθε τόπο και πλαίσιο. Αυτό ήταν σαφέστατα πιο αληθινό για τις γυναίκες που δεν ανήκουν στο status quo - εκείνες που βρίσκονται στο περιθώριο και εκείνες που είναι αλλότριες με βάση την κοινωνική γεωγραφία, τους παράγοντες και τις κατηγορίες. Η διαφοροποιημένη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι πολιτικές ιδεολογίες εκδηλώνονται στις κοινωνίες είναι απαραίτητη, αν μας ενδιαφέρει κάποτε η καταπολέμηση της καταπίεσης, της κυριαρχίας και του φασισμού. Ανησυχίες που είναι και ήταν στην πραγματικότητα αναπόσπαστο και θεμελιώδες στοιχείο των αντιιμπεριαλιστικών και απελευθερωτικών κινήματων.

Η αποηλαιομένη συμμαχία για χάρη της ταυτότητας με μια συγκεκριμένη πολιτική ιδεολογία είναι στην πραγματικότητα συμμαχία με τη δικτατορική εξουσία και την εξουσία που επιδιώκει την καταπίεση των άλλων. Πρόκειται για μια γυναικεία και φεμινιστική επανάσταση - τα αιτήματά της και οι διεκδικήσεις της είναι ξεκάθαρες. Το να λέμε ότι αυτή

η επανάσταση αφορά το χιτζάμπ είναι μια απλή, στενή και επικίνδυνη αντίληψη. Η κοινωνική κατάρρευση που παρακολουθούμε τώρα το δείχνει αυτό, επειδή δηλώνει ότι δεν αποδεχόμαστε πλέον την καταπιεστική πατριαρχική θρησκευτική κυριαρχία. Πρόκειται για την αυτονομία και για την αντίσταση στον αυταρχισμό και τη δικτατορία. Απαιτεί την κατάρρευση των δομών που συνεχίζουν να καταπιέζουν συστηματικά, να εγκαταλείπουν και να δολοφονούν ανθρώπους. Το να μην μπορούμε να κατανοήσουμε τις πολιτικές υποκειμενικότητες των γυναικών που προβάλλουν τα δικά τους αιτήματα, επαναφέρει την πατριαρχική, αποικιοκρατική/οριενταλιστική προοπτική ότι οι γυναίκες του παγκόσμιου Νότου δεν ξέρουν τίποτα καλύτερο από το να ακολουθούν τα αιτήματα των λευκών ή φιλελεύθερων φεμινιστριών.

Ανασυσκροτεί μια ιστορική κυριαρχία και εξουσία που έχει διαρκέσει πολύ καιρό μέσω της αποικιοκρατίας και του σύγχρονου αποικιακού πολέμου. Αυτή η στιγμή σημαδεύει μια ριζοσπαστική και σύγχρονη φεμινιστική επανάσταση, επειδή στην πραγματικότητα είναι διατομεακή στον τρόπο με τον οποίο έχει κινητοποιήσει την κοινωνία πέρα από το φύλο, την εθνότητα και την τάξη. Ενώνει τους ανθρώπους σε όλες τις εθνικές ομάδες - από Κούρδους μέχρι Μπαλούχους, φοιτητές/τριες και εργάτες/τριες. Η αλληλεγγύη πέρα από τα σύνορα και οι διαχωρισμοί που έχει εφαρμόσει αυτό το καθεστώς σπάνε επιτέλους, γι’ αυτό και δεν την αποκαλούμε πλέον εξέγερση αλλά επανάσταση. Και είναι πραγματικά εμπνευσμένη. Για πολλούς και πολλές από εμάς που ζούμε τώρα στο εξωτερικό οι μέρες περνούν με δυσκολία. Είμαστε το ίδιο γεμάτοι και γεμάτες οργή, θλίψη και ελπίδα. Θέλουμε να τιμήσουμε και να εκδικηθούμε για αυτούς/ες που σκοτώθηκαν, να αγωνιστούμε για αυτούς/ες που φυλακίστηκαν και να σταθούμε στο πλευρό των αδελφών μας που συνεχίζουν να ζουν θαραλέα στην αντίσταση.

JIN, JIYAN, AZAD
[Γυναίκα - Ζωή - Ελευθερία]

Περί “δακτύλων”:

Έχουν καμιά σχέση οι επαναστάτες με την εξέγερση;

Όλες οι ταξικές κοινωνίες βασίζονται στην άγρια εκμετάλλευση και τη βάρβαρη καταπίεση της συντριπτικής πλειοψηφίας των ανθρώπων από την ισχνή μειοψηφία των κυρίαρχων εκμεταλλευτών. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, κατά κανόνα, συσσωρεύεται η αγανάκτηση αυτών που υπόκεινται στην εκμετάλλευση και την καταπίεση. Συνήθως κάποια στιγμή ένα τυχαίο κακό γεγονός κάνει την αγανάκτηση να ξεχειλίζει και οι χιλιάδες των δεινοπαθούντων, που μέχρι την προηγούμενη στιγμή υπόμεναν τα πάντα βουβά, κραυγάζουν “δεν πάει άλλο” και πετάγονται έξαλλοι στο δρόμο ανακαλώντας στη μνήμη τους παλαιότερες εμπειρίες εξεγέρσεων ανά τον πλανήτη, ανάλογα με τις γνώσεις τους.

Οι εξεγέρσεις είναι τυχαίες και αυθόρμητες. Μπορεί μια κινητοποίηση να καταλήξει σε εξέγερση μετά από αιματηρή επίθεση, π.χ. Δεκεμβριανά του ‘44. Αν ο Κορκονέας δεν ήξερε σημάδι και η σφαίρα καρφωνόταν στον τοίχο, το πιο πιθανό είναι οι εφηβοί που μαζευτήκαν για την γιορτή του φίλου τους να το έβαζαν στα πόδια και δεν θα θυμόμασταν τίποτα σοβαρό από τον Δεκέμβρη του 2008. Ενώ μετά τη δολοφονία του Γρηγορόπουλου η Αθήνα, και όχι μόνο, ήταν στο πόδι και καιγόταν για μέρες. Και σε όλη την Ελλάδα, για βδομάδες οι μαθητές

μαζεύονταν στα σχολεία και αντί να μπουν στις τάξεις πήγαιναν με διαδήλωση στο αστυνομικό τμήμα και το τιμούσαν με νεράντζια, πέτρες, ντομάτες, και ότι άλλο διέθετε η περιοχή.

Πιθανόν να μην είχε ξεσπάσει η συσσωρευμένη αγανάκτηση σε ολόκληρη την Τυνησία σαρώνοντας το μακροχρόνιο δικτατορικό καθεστώς του Μπεν Αλί, αν ο πλανόδιος οπωροπώλης και ο πλίθιος μπάτσος δεν είχαν συναντηθεί τη συγκεκριμένη στιγμή, στη συγκεκριμένη γωνιά όπου ο μπάτσος διέλυσε το καρότσι του πωλητή καταστρέφοντας τα φρούτα που ήλπιζε να πουλήσει για να εξασφαλίσει το απαραίτητο φαγητό για το σπίτι του, γεγονός που εκτίναξε την απελπισία του στο βαθμό που λούστηκε με βενζίνη και κάπκε ζωντανός πάνω στην κατεστραμμένη περιουσία του. Γεγονός που πυροδότησε την εξεγερσιακή διάθεση σε όλες τις αραβικές χώρες που στενάζουν κάτω από δικτατορικά και διεφθαρμένα καθεστώτα, μέχρι την Συρία και την Υεμένη όπου ακόμα σήμερα δολοφονούνται πολίτες καθημερινά.

Εξεγέρσεις συμβαίνουν και από άλλες αφορμές, π.χ. από ένα μαζικό ατύχημα όπου οι “άρχοντες”, οικονομικοί και πολιτικοί, θεωρούνται υπεύθυνοι –ακόμα και για μια φυσική καταστροφή και πολλά άλλα. Αλλά στην εποχή μας, συμπτωματικά, σχεδόν όλα ξεκινάνε από μια δολοφονία των δυνάμεων καταστολής. Στις ΗΠΑ κάθε μέρα, εδώ και αιώνες, δολοφονείται κάποιος μαύρος.

Για το θέμα αυτό σίγουρα έγιναν πολλές τοπικές ή και ευρύτερες διαμαρτυρίες. Φτάσαμε, όμως, στη συγκυρία και την περίπτωση του Τζωρτζ Φλόιντ για να έχουμε το Black Lives Matter, που πήρε όχι μόνο παναμερικανική αλλά και παγκόσμια διάσταση.

Την ίδια τύχη είχε και το Ιράν. Ο λαός του Ιράν, από το 1980 για τέσσερις δεκαετίες τώρα, βιώνει ένα θεοκρατικό καθεστώς που πιο απάνθρωπο είναι δύσκολο να φανταστούμε. Το να έχεις έναν Παπαδόπουλο, έναν Παττακό, άντε και έναν Ιωαννίδη, λές κάποτε θα τελειώσουν, θα πεθάνουν, κάτι θα γίνει. Ο Σαλαζάρ κράτησε 50 χρόνια από το ‘20 μέχρι το ‘70, στο τέλος ψόφησε. Ο Φράνκο και ο διάδοχός του κράτησαν από το ‘38 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του ‘70, και μάλιστα ο δεύτερος ανατινάχτηκε και ψόφησε. Πώς όμως να γλυτώσεις από τον Αλλάχ;

Παρά τις επανειλημμένες εξεγέρσεις των προηγούμενων χρόνων, δυστυχώς η παντοκρατορία των μουλάδων του Ιράν δεν συγκινείται, δεν εκδημοκρατίζεται, και αντίθετα γίνεται πιο απάνθρωπη και δολοφονική. Η αγανάκτηση του Ιρανικού λαού έχει ξεπεράσει την απελπισία, γιαυτό και η διάρκεια και η έκταση της εξέγερσης παρά τις καθημερινές δολοφονίες της ισλαμικής αστυνομίας έχει ξεπεράσει κάθε προηγούμενη.

Τι θα κάνουμε με τους “δάκτυλους”;

Πίσω από κάθε εξέγερση και κάθε κίνημα, για κάποιους “επαναστάτες της συμφοράς”

που κληρονόμησαν την πατέντα από τον Σταλινισμό, βρίσκεται κάποιος “δάκτυλος”. Πίσω από την παραμικρή διαφωνία ή διαμαρτυρία στην Σταλινική Σοβιετία, αλλά και στις υπό ρώσικη κατοχή χώρες, ήταν κρυμμένος ο “ιμπεριαλιστικός δάκτυλος”, και πιο συγκεκριμένα η CIA. Ενώ για τους δυτικούς “δημοκράτες”, πίσω ακόμα από μια αφισοκόλληση ή μια απεργία, πόσο μάλλον μια μικρή ή μεγάλη εξέγερση, βρισκόταν πάντα ο “κομμουνιστικός δάκτυλος”, και πιο συγκεκριμένα η Μόσχα, χωρίς να προσδιορίζουν αν ήταν το θέατρο Μπολσόϊ ή η GPU.

Για όλους αυτούς, όπως και για τους μπατσόμυαλους “επαναστάτες” μας, να ξεκαθαρίσουμε ότι οι εργαζόμενοι και γενικά οι εκμεταλλευόμενοι λαοί έχουν λόγους να εξεγείρονται και καλά κάνουν, και δεν έχουν την ανάγκη κανενός “δάκτυλου”. Είναι λογικό οι κυρίαρχοι, οι κρατούντες την εξουσία να μπερδεύουν, ή έτσι να τους βολεύει, την αυτενέργεια του λαού με τα δικά τους πραξικοπήματα. Αλλά τους επαναστάτες μας, σε τί τους εξυπηρετούν οι “δάκτυλοι”, πέρα από την στραβομάρα τους; Καλά θα κάνουν να φροντίσουν να είναι δίπλα και μέσα στην εξέγερση, όπου και αν αυτή προκύπτει, πριν τους προλάβει κανένας Μιχαολιάκος, κανένας θεόσταλτος τραγόπαπας, εθνοσωτήρας, που τόσοι και τόσοι εμφανίζονται σήμερα σε όλον τον πλανήτη με την φθορά και την απαξίωση του παραδοσιακού μεταπολεμικού πολιτικού συστήματος –και με την πιο εξασθενημένη αριστερά από την εποχή του Κομμουνιστικού Μανιφέστου. Με άλλα λόγια η εξέγερση είναι προϋπόθεση για την κοινωνική αλλαγή, αλλά και η ικανή οργάνωση της πρωτοπορίας είναι απαραίτητη για την νικηφόρα έκβασή της.

Ο λαός του Ιράν έχει χιλιάδες λόγους να εξεγείρεται, δεν χρειάζεται τον “δάκτυλο” του Μπαϊντεν.

Γιάννης Φελέκης
24/10/2022

Ουκρανικά ερωτήματα

της Daria Saburova, 3/10/2022

Λίγα λόγια για το κείμενο που επισυνάπτεται

Οκτώ μήνες συνεχιζόμενου πολέμου και με την απειλή μιας ανοιχτής παγκόσμιας ανάφλεξης να αιωρείται. Έχουν ακουστεί και έχουν πάρει θέση σχεδόν οι πάντες... εκτός από ένα τμήμα του πληθυσμού της Ουκρανίας που συμμετέχει στην αντίσταση στους Ρώσους εισβολείς αλλά δεν εμφορείται από εθνικιστική ιδεολογία, που θέλει την Ουκρανία ανεξάρτητη και αμέραια αλλά όχι υποχείριο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και του NATO αντί του ρώσικου ιμπεριαλισμού, που υπερασπίζεται τα ανθρώπινα, κοινωνικά, πολιτικά και ατομικά δικαιώματα στη χώρα απέναντι στην εφαρμοζόμενη νεοφιλελεύθερη πολιτική της κυβέρνησης Ζελένσκι.

Είναι τουλάχιστον αδικία, να ακούγονται στο ελληνικό κοινοβούλιο μέλη της ακροδεξιάς πολιτοφυλακής Αζόφ κι όχι μέλη των ανεξάρτητων συνδικάτων, για παράδειγμα των υγειονομικών που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της κοινωνικής προστασίας στη χώρα. Είναι τουλάχιστον πολιτική μυωπία το θέμα της παροχής όπλων του NATO στους αντιστεκόμενους Ουκρανές και Ουκρανές να «υποχρεώνει»

δυνάμεις, ειδικά της Αριστεράς, να αρνούνται την αναγκαιά αλληλεγγύη, ηθική και υλική, σε έναν αγωνιζόμενο για την ύπαρξή του λαό.

Η σύγκρουση στην Ουκρανία έχει προϊστορία η οποία έχει γίνει αντικείμενο θηριώδους προπαγάνδας, ειδικά από την πλευρά της Ρωσίας. Ένα μεγάλο μέρος αυτής της προϊστορίας για να φτάσουμε στην εισβολή του Φεβρουαρίου 2022 είναι το αντικείμενο του εκτενούς άρθρου που επισυνάπτεται. Η Ουκρανή Daria Saburova δεν κρύβει την αριστερή της ταυτότητα : αντίθετα, χρησιμοποιεί την ιδιαίτερη οπτική της για να απαντήσει σε μια σειρά βασικά ερωτήματα.

Τεκμηριώνει (άλλωστε όλο το κείμενο βασίζεται σε εκτενή βιβλιογραφία) ότι από το 2004 και μετά, η ουκρανική πολιτική ζωή μονιμοποίησε μια διαίρεση ανάμεσα σε ένα εθνικό-δημοκρατικό στρατόπεδο, φιλελεύθερο και φιλοευρωπαϊκό που διεκδικεί μια δυτικο-ουκρανική ταυτότητα και ένα πατερναλιστικό, ρωσόφωνο, φιλορώσικο στρατόπεδο, που διεκδικεί μια νοτιοανατολικο-ουκρανική ταυτότητα.

Αναλύει την εξέγερση στο Μαϊντάν και τον εμφύλιο στο Ντονμπάς μαζί με την από τότε στρατιωτική επέμβαση της

Ρωσίας για τη στήριξη των λεγόμενων «λαϊκών δημοκρατιών» εκεί.

Αποφαίνεται ότι «[οι] συμφωνίες του Μινσκ γίνονται όταν η ουκρανική κυβέρνηση βρίσκεται σε δυσμενή θέση από στρατιωτική άποψη... Η εφαρμογή των συμφωνιών από την ουκρανική κυβέρνηση θα είχε οδηγήσει με σιγουριά σε ... ένα νέο Μαϊντάν που θα οργανωνόταν αυτή τη φορά από τις πιο αντιδραστικές πολιτικές δυνάμεις. Από την άποψη της realpolitik, μπορεί πάντα να πει κανείς ότι η ουκρανική κυβέρνηση θα μπορούσε να είχε αποφύγει τον πόλεμο κάνοντας παραχωρήσεις στη Ρωσία. Αλλά μια τέτοια διατύπωση θα ισοδυναμούσε με το να εγκαλείται το θύμα και την αποδοχή πως οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις μπορούν να υπαγορεύουν με τα όπλα στους λαούς τους όρους της υποταγής τους».

Υπενθυμίζει τις διαφορές ανάμεσα στον Ζελένσκι και τις ακραία συντηρητικές και εθνικιστικές δυνάμεις, οι οποίες μπλόκαραν και τις διαπραγματεύσεις με τον Πούτιν το Δεκέμβριο 2019. Αλλά και τη φύση των μεταρρυθμίσεων που είχε απαιτήσει το ΔΝΤ και που ο Ζελένσκι συνέχισε.

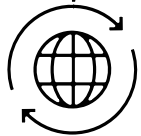
Μεταρρυθμίσεις που είναι τόσο οικείες και στην Ελλάδα.

Δίνει εκτενείς πληροφορίες για τα εκατομμύρια των εκτοπισμένων πληθυσμών του Ντονμπάς 2014-2022 και την εμφάνιση μαζικών εθελοντικών οργανώσεων κοινωνικής αλληλεγγύης.

Ασχολείται σφαιρικά με το πρόβλημα των ακροδεξιών οργανώσεων, εξηγώντας ότι : «[Ο] κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν... βρίσκεται πολύ περισσότερο στον προσανατολισμό τους στη βία στους δρόμους και στην επέκταση των δικτύων τους μέσα στους κατασταλτικούς μηχανισμούς». Εξηγεί επίσης ότι παρόλο που η συμμετοχή τους στην ένοπλη αντίσταση συμβάλει σε μια νομιμοποίηση των οργανώσεών τους, στο εσωτερικό τους μόνο μια μειοψηφία υιοθετεί την ιδεολογία του πυρήνα τους.

Τέλος, πληροφορεί για κάποιες βασικές συνιστώσες της ουκρανικής Αριστεράς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Οι μεταφραστές
Τ. Αναστασιάδης - Δ. Καρέλλας

Το να πιστεύει κανείς ότι η κοινωνική επανάσταση θα ήταν δυνατή χωρίς εξεγέρσεις των μικρών εθνών στις αποικίες και στην Ευρώπη, χωρίς επαναστατικές εκρήξεις ενός τμήματος της μικροαστικής τάξης με όλες τις προκαταλήψεις της, χωρίς κίνημα των προλεταριακών και ημι-προλεταριακών μαζών χωρίς πολιτική συνείδηση κατά της φεουδαλικής, κληρικής, μοναρχικής, εθνικής, κλπ., κυριαρχίας, ισοδυναμεί με το να αποκηρύσσει την κοινωνική επανάσταση. Θα ήταν σαν να φανταζόταν κανείς ότι ένας στρατός θα πάρει κάποια στιγμή μια θέση και θα πει “Εμείς είμαστε για το σοσιαλισμό” και τότε θα γίνει η κοινωνική επανάσταση! [...] Οποιοσδήποτε περιμένει μια “καθαρή” κοινωνική επανάσταση δεν θα ζήσει αρκετά για να την δει. Γιατί δεν θα είναι παρά μόνο στα λόγια επαναστάτης που δεν καταλαβαίνει καθόλου τί είναι μια αληθινή επανάσταση.

Λένιν “Απολογισμός της συζήτησης για το δικαίωμα των εθνών στην αυτοδιάθεση”, 1916

Στις 30 Σεπτεμβρίου 2022, ο Πούτιν επικύρωσε την προσάρτηση των περιοχών Ντονέτσκ, Λουγκάνσκ, Χερσόν και Ζαπορίζια από τη Ρωσία, μετά από στημένα δημοψηφίσματα που οργάνωσε στις 23 με 27 Σεπτεμβρίου, επαναλαμβάνοντας το σενάριο που είχε ήδη δοκιμάσει το 2014 στην Κριμαία και στο Ντονμπάς. Αυτό το πραξικόπημα εν μέσω μιας μεγάλης απειλής του ουκρανικού στρατού στις περιοχές του Χάρκοβο και του Ντονέτσκ είχε ως στόχο να δικαιολογήσει τη λεγόμενη “μερική επιστράτευση” που ανήγγειλε στις 21 Σεπτεμβρίου. Ενώ αυτό το νέο αυτό επεισόδιο “λαϊκής αυτοδιάθεσης” θα αρκούσε από μόνο του για να φωτίσει εκ των υστέρων και ότι συνέβη το 2014, κάποιες φωνές στην Αριστερά εξακολουθούν ακόμα να κατηγορούν την Ουκρανία πως έχει την ευθύνη για τη σημερινή στρατιωτική κλιμάκωση. Το παρόν κείμενο επανέρχεται στα γεγονότα του 2014-2022 για να απαντήσει σε ορισμένα ερωτήματα που συνεχίζουν να πλανώνται σε ένα τμήμα της ριζοσπαστικής αριστεράς, εμποδίζοντας την αλληλεγγύη της με τη λαϊκή ουκρανική λαϊκή. Ερωτήματα που αφορούν το αποσχιστικό κίνημα και τον πόλεμο στο Ντονμπάς, τις συμφωνίες του Μινσκ, την πολιτική της κυβέρνησης μετά το Μαϊντάν, την ανάπτυξη της άκρας δεξιάς και τις προοπτικές της Αριστεράς στην Ουκρανία.

I. Από την προσάρτηση της Κριμαίας στον πόλεμο στον Ντονμπάς

Εμφύλιος ή επιθετικός πόλεμος;

Στις 27 Φεβρουαρίου 2014, λίγες μέρες μετά την πτώση Γιανουκόβιτς σε συνέχεια της επανάστασης του Μαϊντάν, μια ομάδα ένοπλων παίρνει τον έλεγχο του Κοινοβουλίου και τα γραφεία των υπουργών στην Κριμαία. Την επαύριο, οι “μικροί πρασινοφορεμένοι”, φαντάροι με στρατιωτικές στολές χωρίς διακριτικά, καταλαμβάνουν τα αεροδρόμια της Σεβαστούπολης και της Σιμφερόπολης, καθώς και άλλα στρατηγικά σημεία της χερσονήσου. Σχεδόν τα δύο τρίτα των ουκρανικών στρατευμάτων που στάθμευαν στην Κριμαία και το 99% των ομάδων ασφαλείας περνάνε στη ρωσική πλευρά (Stepaniuk, 2022: 90). Μόλις τρεις εβδομάδες αργότερα, μετά από ένα δημοψήφισμα που διοργανώνεται εσπευσμένα, ο Πούτιν υπογράφει την προσάρτηση της Κριμαίας στη Ρωσική Ομοσπονδία (d’Anieri, 2019:1).

Τον Απρίλιο της ίδιας χρονιάς, στην ανατολική Ουκρανία, οι αποσχιστικές δυνάμεις παίρνουν τον έλεγχο των διοικητι-

κών κτιρίων στο Ντονέτσκ, το Λουγκάνσκ και το Χάρκοβο και καλούν σε διοργάνωση δημοψηφισμάτων για την ανεξαρτησία αυτών των περιοχών. Ενώ οι ουκρανικές αρχές ξαναπέρνουν γρήγορα τον έλεγχο στο Χάρκοβο, δεν καταφέρνουν να ανακτήσουν τις αποσχισμένες περιοχές του Ντονέτσκ και του Λουγκάνσκ και η απελευθέρωση κινδυνεύει να επεκταθεί και σε άλλες πόλεις στα νοτιο-ανατολικά. Η ουκρανική κυβέρνηση στη δημιουργία των Λαϊκών Δημοκρατιών του Ντονέτσκ και του Λουγκάνσκ (οι οποίες κηρύσσουν την ανεξαρτησία τους το Μάιο) απαντά με την έναρξη μιας “αντιτρομοκρατικής επιχείρησης” (ΑΤΟ) με μάχες που θα διαρκέσουν έως το Φεβρουάριο του 2015, ημερομηνία σύναψης της συμφωνίας Μινσκ II. Παρά το ότι η συμφωνία συμβάλλει σε σημαντική μείωση της έντασης στις μάχες, γνωρίζει, όπως είναι γνωστό, την ίδια αποτυχία με την πρώτη συμφωνία του Σεπτεμβρίου 2014. Πριν από την εισβολή του Φλεβάρη 2022, ο πόλεμος έχει ήδη προκαλέσει πάνω από 13.000 νεκρούς και σχεδόν 2 εκατομμύρια πρόσφυγες (Melnyk, 2022).

Τα πιο συχνά ερωτήματα που τίθενται συχνότερα σε σχέση με αυτά τα γεγονότα αφορούν τη φύση της σύγκρουσης στο Ντονμπάς και το αναπόφευκτο της επέκτασής της: ήταν ένας εμφύλιος πόλεμος, ένας πόλεμος ρωσικής επίθεσης κατά της Ουκρανίας ή ένας πόλεμος που εξαρχής θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως δι-μπεριαλιστικός; Και δεύτερον, θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί η συνέχιση του πολέμου στο Ντονμπάς και η εισβολή μεγάλης κλίμακας στην Ουκρανία εάν είχαν πραγματικά εφαρμοστεί οι συμφωνίες του Μινσκ;

Εάν αναζητούσαμε μια καθαρά εμπειρική απάντηση στο πρώτο ερώτημα, είναι αναμφίβολο ότι ο πόλεμος στο Ντονμπάς θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως εμφύλιος πόλεμος, στο μέτρο που ένα τμήμα των κατοίκων του συμμετείχε πράγματι αρχικά στις διαδηλώσεις ενάντια στο (ευρώ) Μαϊντάν και κατόπιν στο φιλορωσικό αποσχιστικό κίνημα. Το γεγονός ότι οι αντιμαχόμενες πλευρές μπόρεσαν να έχουν εξωτερική στήριξη δεν αλλάζει την ισχύ του χαρακτηρισμού: οι εμφύλιοι πόλεμοι γενικά συνεπάρχουν, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, και εξωτερικές παρεμβάσεις. Όμως, από πολιτική άποψη, το διακύβευμα ξεπερνάει πολύ γρήγορα τη διάσταση ενός απλώς εμπειρικού ή θεωρητικού ζητήματος και μετατρέπεται σε θέμα τοποθέτησης, καθώς υπάρχουν αντίστοιχες ευθύνες οι οποίες με τη σειρά τους καθορίζουν τη λήψη πολιτικών στάσεων απέναντι στη σύγκρουση στο Ντονμπάς (Marples, 2022 : 2 / Goujon, 2021 : 79).

Ετσι, ο όρος “εμφύλιος πόλεμος” για να περιγραφεί αυτό που γίνεται παίρνει θέση στο ιδεολογικό οπλοστάσιο της ρωσικής προπαγάνδας. Από την πλευρά της Ουκρανίας, όπως και των ευρωπαϊκών θεσμών, ο όρος “εμφύλιος πόλεμος” αντίθετα παραμερίζεται, παρόλο που αναγνωρίζουν και τη συμμετοχή τοπικών πληθυσμών στο αποσχιστικό κίνημα. Ο πόλεμος στο Ντονμπάς χαρακτηρίζεται ήδη από το 2014 (και επισήμως από το 2018) ως “ρωσικός επιθετικός πόλεμος”, για να υπογραμμιστούν όχι μόνο η στρατιωτική εμπλοκή της Ρωσίας σε έναν εμφύλιο πόλεμο που είχε ήδη ξεκινήσει αλλά, κυρίως, ο καθοριστικός της ρόλος στο έναυσμά του (Cherviatsova, 2022 : 29). Έτσι, δεν αποσιωπείται το γεγονός ότι τμήματα του τοπικού πληθυσμού εντάσσονται στους αποσχιστές, απλώς θεωρούνται ως μαριονέτες του Κρεμλίνου.

Το αποσχιστικό κίνημα : ποιά είναι η εμπλοκή της Ρωσίας ;

Στην πραγματικότητα, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι και τα δύο στοιχεία είναι παρόντα και ότι το ζήτημα πρέπει να επικεντρωθεί στη σχέση ανάμεσα στις δύο αυτές διαστάσεις της

σύγκρουσης. Είναι σίγουρο πως το αποσχιστικό κίνημα δεν θα μπορούσε να είχε εδραιωθεί δίχως μια ελάχιστη στήριξη από τους τοπικούς πληθυσμούς ή μάλλον χωρίς την έλλειψη στήριξης στην κεντρική εξουσία μετά το Μαϊντάν και την επιχείρηση απελευθέρωσης του Ντονμπάς που ξεκίνησε η ουκρανική κυβέρνηση την άνοιξη του 2014. Δεν υπάρχουν αξιόπιστες δημοσκοπήσεις στα εδάφη υπό τον έλεγχο των αποσχιστικών δυνάμεων. Αλλά πρέπει να θυμίσουμε ότι στα εδάφη αυτά, το Κόμμα των Περιφερειών και ο ηγέτης του Γιανουκόβιτς, που ο ίδιος προέρχεται από το Ντονέτσκ, είχε πάρει πάνω από το 80% των ψήφων στο δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών του 2010. Ένα μεγάλο τμήμα του κατά πλειοψηφία ρωσόφωνου πληθυσμού θεωρεί τον εαυτό του ως “εθνικά Ρώσο”, συμεριζεται αισθήματα νοσταλγίας για την ΕΣΣΔ - τόσο για τις θετικές κοινωνικοοικονομικές της πλευρές όσο και για τις συντηρητικές κοινωνικοπολιτικές της πτυχές - ενώ και το σύνολο της περιοχής αυτής εξαρτάται, σε οικονομικό επίπεδο, από τις σχέσεις με τη Ρωσία (Marples, 2022 : 3-4).

Ετσι, τα γεγονότα του 2014 μπορούν να κατανοηθούν ως τη κατάληξη μιας διαδικασίας όπου, κατά την προηγούμενη δεκαετία, οι ταυτοτικοί και οι πραγματικοί οικονομικοί διαχωρισμοί επενδύθηκαν και εργαλειοποιήθηκαν πολιτικά από διαφορετικές ομάδες του ουκρανικού κεφαλαίου. Η όξυνση των διαχωρισμών επέτρεπε στην κάθε μία από τις αυτές τις ομάδες να αναδεικνύεται διαμέσου του εκλογικού παιχνιδιού και να σπρώχνει σε δεύτερο επίπεδο τις κοινές κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές ανησυχίες των λαϊκών τάξεων σε όλες τις περιοχές της Ουκρανίας.

Δεν συνέβαινε πάντα αυτό. Το εθνο-πολιτιστικό και το γλωσσικό θέμα έγινε πολιτικά κεντρικό μόνο μετά τις εκλογές του 2004, στις οποίες αντιπαράταχθηκαν ο Βικτόρ Γιανουκόβιτς και ο Βικτόρ Γιουσένκο. Είναι και η στιγμή όπου το Κομμουνιστικό Κόμμα περιθωριοποιείται ως ανεξάρτητος παράγοντας της πολιτικής ζωής, εντασσόμενο σε συνασπισμό με το Κόμμα των Περιφερειών. Από το 2004 και μετά, η ουκρανική πολιτική ζωή θα είναι πλέον και μόνιμα δομημένη σύμφωνα με το διαχωρισμό ανάμεσα, από τη μια πλευρά, στο εθνικό-δημοκρατικό στρατόπεδο, φιλελεύθερο και φιλοευρωπαϊκό που διεκδικεί μια δυτικο-ουκρανική ταυτότητα, και, από την άλλη, στο πατερναλιστικό, ρωσόφωνο, φιλορωσικό στρατόπεδο, που διεκδικεί μια νοτιοανατολικο-ουκρανική ταυτότητα.

Ο διαίρεση αυτή παίρνει επίσης τη μορφή μιας πάλης γύρω από την ιστορική μνήμη: οι μεν διεκδικούν ένα κίνημα εθνικής απελευθέρωσης, γύρω από τη μορφή του Μπαντέρα ως εθνικού ήρωα, ενώ οι άλλοι προβάλλουν το “Μεγάλο Πατριωτικό Αγώνα” κατά του φασισμού. Το κάθε ένα από τα στρατόπεδα αναπτύσσει μια διαβολική εικόνα για το άλλο: οι Δυτικοουκρανοί στιγματίζονται ως οι κληρονόμοι των συνεργατών των ναζί και οι Ανατολικοουκρανοί ως οι νοσταλγοί του σταλινισμού που ευθύνεται για το θάνατο πολλών εκατομμυρίων Ουκρανών στο μεγάλο λιμό της δεκαετίας του 1930. Η τοπική αυτή δυναμική συνοδεύεται, σε γεωπολιτικό επίπεδο, από μια αύξηση των εντάσεων ανάμεσα στη Ρωσία και στη Δύση, που τελικά θα κρυσταλλωθούν προνομιακά γύρω από το ουκρανικό ζήτημα (Gorbach, 2022).

Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, η πλειονότητα του πληθυσμού του Ντονμπάς ήταν ενάντια στην υπογραφή συμφωνίας Ελεύθερων Συναλλαγών με την Ευρωπαϊκή Ένωση (55,2% «όχι») και υπέρ της Τελωνειακής Ένωσης με τη Ρωσική Ομοσπονδία (64,5% «ναι»). Σύμφωνα με μία δημοσκόπηση του Δεκεμβρίου 2013, το 13% των ερωτώμενων δήλωναν ότι υποστηρίζουν το Ευρωμαϊντάν, ενώ το 81% δήλωναν ότι δεν το υποστηρίζουν (Risch, 2022 : 10-11). Η στάση της πλειοψηφίας των κατοίκων του Ντονμπάς απέναντι στο Μαϊντάν κυμαινόταν μεταξύ αδιαφορίας και εκθρόνισης, η οποία ενισχυόταν και από την ταξική περιφρόνηση με την οποία αντιμετωπιζόταν από τους φιλο-Μαϊντάν.

Ωστόσο, το Μαϊντάν διέθετε τη δυναμική να ενώσει όχι μόνο τις αστικές δημοκρατικές δυνάμεις, αλλά και τις εργαζόμενες τάξεις όλης της χώρας γύρω από κοινές διεκδικήσεις. Και παρόλο που ήταν λιγότερο μαζικές, φιλο-Μαϊντάν διαδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν και στο Ντονμπάς, διαμαρτυρίες κατά της διαφθοράς, ενάντια στις καταχρήσεις του αστυνομικού κράτους και του αποδιοργανωμένου δικαστικού συστήματος καθώς και για αξίες που συνδέονταν -καλώς ή κακώς- με την Ευρώπη, όπως η δημοκρατία, ο σεβασμός του νόμου, τα πολιτικά και τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και για αυξήσεις στους μισθούς και στο επίπεδο ζωής. Ωστόσο, η δυνατότητα αυτή πνίγηκε, αφενός λόγω της εισόδου στο κίνημα των ομάδων της άκρας δεξιάς που επικαθόρισε το Ευρωμαϊντάν του Κιέβου με μια εθνικιστική ατζέντα και, αφετέρου, από την προσπάθεια των τοπικών αρχών στα ανατολικά να δυσφημίσουν το κίνημα (Risch, 2022 ; Diagtjar, 2014). Όπως και στο

Κίεβο, οι τοπικοί εκπρόσωποι του κυβερνώντος κόμματος απάντησαν με τη συγκρότηση πολιτοφυλακών για να εκφοβίσουν, να δυσφημίσουν και να διαλύσουν τους διαδηλωτές. Και, όπως και στο Κίεβο, οργάνωσαν και χρηματοδότησαν αντιδιαδηλώσεις κατά του Μαϊντάν και φιλοκυβερνητικές. Τέλος, η ριζοσπαστικοποίηση των διαδηλώσεων στο Κίεβο που οδήγησαν στην ανατροπή του καθεστώτος, καθώς και η ανάκληση από τη μεταβατική κυβέρνηση του νόμου για τις περιφερειακές γλώσσες που είχε υιοθετηθεί δύο χρόνια νωρίτερα, ενίσχυσαν την ιδέα, που την πρόβαλαν κυρίως τα ΜΜΕ, ότι οι Ουκρανοί εθνικιστές θα δημιουργούσαν χάος στο Ντονμπάς, θα καταπίεζαν τους ρωσόφωνους πληθυσμούς και, με το ριζικά φιλοευρωπαϊκό επαναπροσανατολισμό της χώρας, θα απειλούσαν τις κοινωνικοοικονομικές ισορροπίες της περιοχής.

Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι εξαρχής υπήρχε μια πλατιά λαϊκή κινητοποίηση για την ανεξαρτησία των περιοχών αυτών ή και για την προσάρτησή τους στη Ρωσία, ούτε ότι η κριτική του Μαϊντάν αναγκαστικά θα οδηγούσε σε εμφύλιο πόλεμο. Οι αποσχιστικές και πανρωσικές οργανώσεις (‘‘Δημοκρατία του Ντονέτσκ’’, ‘‘Λέσχη των οπαδών της Νοβοροσίγια’’, ‘‘Ρώσικος Συνασπισμός’’, κλπ.) ήταν πολύ περιθωριακές πριν το 2014. Έως το Φλεβάρη του 2014, οι διαδηλώσεις τους για να καταδικάσουν το φασιστικό πραξικόπημα, για να καλέσουν στη στήριξη της ρώσικης ορθόδοξης Εκκλησίας και για την προσάρτηση του Ντονμπάς στη Ρωσία δεν μάζευαν παρά μόνο μερικές δεκάδες άτομα (Risch, 2022 : 17). Η διάδοση του θέματος ‘‘απόσχιση’’ ήταν πολύ περισσότερο έργο των τοπικών

ελίτ και ορισμένων πολύ μειοψηφικών δυνάμεων που με τη στήριξη της Ρωσίας μπόρεσαν να εκμεταλλευτούν τη διάχυτη λαϊκή δυσαρέσκεια κατά της νέας κυβέρνησης. Οι συνεντεύξεις με προερχόμενους από τις αποσχιστικές περιοχές μαρτυρούν ένα αίσθημα ανημπόριας, μιαν αίσθηση ομηρίας σε γεωπολιτικά παιχνίδια που τους ξεπερνούν, μιαν αγανάκτηση ενάντια σε όλες τις αντιμαχόμενες πλευρές και μια βαθιά επιθυμία για επιστροφή στην ειρήνη (Gritsiuk, 2020). Αυτό το χαμηλό επίπεδο λαϊκής κινητοποίησης έρχεται σε γοερή αντίθεση με τη σημερινή αντίσταση των Ουκρανών απέναντι στη ρωσική εισβολή, με το 98% των ερωτώμενων στις τελευταίες δημοσκοπήσεις να δηλώνουν ισχυρή στήριξη στον ουκρανικό στρατό¹.

Μπορούμε επομένως να πούμε ότι χωρίς την παρέμβαση της Ρωσίας, η καχυποψία των πληθυσμών του Ντονμπάς απέναντι στην επανάσταση του Μαϊντάν ασφαλώς και δεν θα είχε μετατραπεί σε εμφύλιο πόλεμο:

Κατ’ αρχάς, ήταν ο τεράστιος ρόλος που έπαιξε η ρωσική προπαγάνδα για την παρουσίαση του Μαϊντάν ως φασιστικό πραξικόπημα που είχαν ενορχηστρώσει οι ΗΠΑ. Τα ρωσικά μέσα ενημέρωσης όπως και εκείνα που ελέγχουν οι φιλορωσικές τοπικές ελίτ - οι κύριες πηγές πληροφόρησης για τους ντόπιους πληθυσμούς - διέδιδαν όλων των ειδών τις ψεύτικες ειδήσεις και φήμες σε σχέση με τη μοίρα που θα είχαν οι ρωσόφωνοι πληθυσμοί από τη νέα κυβέρνηση του Κιέβου: ότι οι ρωσόφωνοι θα απολύονταν από τις θέσεις τους στις δημόσιες υπηρεσίες και επιχειρήσεις ή και θα εξορίζονταν από τη χώρα, ότι οι ‘‘μπαντεριστές’’ θα έρχονταν στο Ντονμπάς να σπεύρουν τον τρόμο και τη βία, ότι τα ανθρακορυχεία του Ντονμπάς θα έκλειναν οριστικά και θα γίνονταν αποθηκευτικοί χώροι για τα ραδιενεργά απόβλητα των ευρωπαϊκών χωρών, ότι οι ΗΠΑ θα χρησιμοποιούσαν την Ουκρανία ως πολεμική βάση ενάντια στη Ρωσία. Στην πολιτική κρίση το χειμώνα και άνοιξη 2013-2014, η Ρωσία θεωρήθηκε όλο και περισσότερο ως εγγυήτρια ειρήνης και σταθερότητας (Risch, 2022 : 22-23).

Έπειτα, ήταν η άμεση εμπλοκή των συμβούλων του Κρεμλίνου, όπως οι Σουρκόφ και Σεργκέι Γλαζιρεφ, καθώς και των ρωσικών ειδικών δυνάμεων στις διαδηλώσεις κατά του Μαϊντάν και στην αποσχιστική εξέγερση με σημαία τη ‘‘Ρωσική Άνοιξη’’. Η επιχείρηση οργανώθηκε αρχικά από το Ρώσο πολίτη Ιγκορ Γκιρκίν (Στρελκόφ), ο οποίος αντικαταστάθηκε αργότερα από τον πολίτη του Ντονέτσκ Αλεξάντερ Ζακάρσενκο για να δοθεί μεγαλύτερη αξιοπιστία στην ηγεσία των νέων δημοκρατιών (Marples, 2022 : 3).

Τέλος, ήδη από τον Ιούνιο του 2014, η Ρωσία εμπλέκεται στον πόλεμο όχι μόνο με την αποστολή βαρέων όπλων προς τις τοπικές αποσχιστικές δυνάμεις αλλά και με τη συμμετοχή ρωσικών ενόπλων δυνάμεων στις μάχες στο Ιλόβαϊσκ τον Αύγουστο 2014, στο Ντεμπάλτσεβε το Φλεβάρη 2015 κ.λπ (Goujon, 2021 80). Η στρατιωτική επέμβαση έγινε ακριβώς τη στιγμή που ο ουκρανικός στρατός και τα εθελοντικά τάγματα ήταν έτοιμα να νικήσουν καθοριστικά τις αποσχιστικές δυνάμεις. Είναι η εισόδος του ρωσικού στρατού στον πόλεμο

¹Вл. Тринадцять загальнонаціональне опитування: зовнішньополітичні орієнтації (18-19 червня 2022) και 98% українців вірять у перемогу, 91% підтримують Зеленського – опитування.

που ανατρέπει τους συσχετισμούς δύναμης, σπρώχνοντας τον Ουκρανό πρόεδρο Ποροσένκο να ξεκινήσει τη διαδικασία διαπραγματεύσεων και να υπογράψει την εκκενρία γνώστί με το όνομα « Συμφωνίες του Μινσκ ».

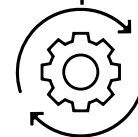
Οι συμφωνίες του Μινσκ: ο πόλεμος που μπορούσε να αποφευχθεί;

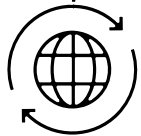
Πρέπει να θυμίσουμε ότι οι συμφωνίες του Μινσκ γίνονται όταν η ουκρανική κυβέρνηση βρίσκεται σε δυσμενή θέση από στρατιωτική άποψη, σε μια στιγμή που η Ρωσία ανατρέπει την κατάσταση στο πολεμικό πεδίο και απειλεί να συνεχίσει τις εδαφικές κατακτήσεις της στα ανατολικά και νότια της Ουκρανίας, με διακύβευμα τη δημιουργία ενός χερσαίου διαδρόμου από την Κριμαία προς την Υπερδνειστερία. Ήδη εκείνη τη στιγμή υπήρχε πραγματικός φόβος για εκτεταμένη εισβολή στη χώρα. Η Ουκρανία ήταν έτσι αναγκασμένη να δεχτεί τους όρους των διαπραγματεύσεων. Για τη Ρωσία, ήταν ένα μέσον για να κρατήσει μια αποφασιστική επιρροή στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική της Ουκρανίας διότι, με την απώλεια της Κριμαίας και ενός τμήματος του Ντονμπάς, η Ουκρανία έχανε και το περισσότερο φιλο-ρωσικό εκλογικό σώμα. Προκειμένου να εξασφαλίσει τον έλεγχο της πρώην ημιαποικίας της, η Ρωσία είχε περισσότερο συμφέρον να επανενταχθούν στην Ουκρανία οι αποσχιστικές περιοχές με τον όρο της ομοσπονδιοποίησης της χώρας (καμία στρατηγική απόφαση δεν θα μπορούσε να παρθεί χωρίς τη συμφωνία όλων των μελών της ομοσπονδίας) παρά να αναγνωριστεί η ανεξαρτησία τους ή να προσαρτηθούν οριστικά στη Ρωσία, που ωστόσο οι ίδιες οι αποσχιστικές δυνάμεις επιθυμούσαν.

Οι διαπραγματεύσεις πραγματοποιήθηκαν δύο φορές : το Σεπτέμβριο 2014 (Μινσκ Ι) και, κατόπιν, το Φεβρουάριο 2015 (Μινσκ ΙΙ). Οι συμφωνίες του Μινσκ περιλάμβαναν πολλά σημεία, σε ένα τμήμα για την ασφάλεια (ανακωχή, απόσυρση των βαρέων όπλων, ανταλλαγή αιχμαλώτων, αποκατάσταση των ουκρανικών συνόρων) και σε ένα πολιτικό τμήμα (αμνηστία όσων είχαν εμπλακεί στο αποσχιστικό κίνημα, συνταγματική μεταρρύθμιση της Ουκρανίας με καθιέρωση μιας αρχής αποκέντρωσης της εξουσίας, αναγνώριση ενός ειδικού καθεστώτος για τις περιοχές του Λουγκάνσκ και του Ντονέτσκ, διοργάνωση τοπικών εκλογών).

Κανένα από τα σημεία των συμφωνιών δεν εφαρμόστηκε πλήρως. Η αποτυχία εξηγείται από το αδιέξοδο των διαπραγματεύσεων στο πολιτικό ζήτημα. Η Ουκρανία απαιτούσε οι τοπικές εκλογές να διοργανωθούν με βάση τον ουκρανικό νόμο, με εποπτεία από ανεξάρτητους διεθνείς οργανισμούς και αφού θα είχαν διαλυθεί και αποσυρθεί προηγούμενως όλοι οι παράνομοι στρατιωτικοί σχηματισμοί (αποσχιστικές δυνάμεις, μισθοφόροι και τακτικός ρωσικός στρατός) ώστε να ανακτήσει η Ουκρανία τον έλεγχο των συνόρων της. Ο Πούτιν, από τη μεριά του, ήθελε η διαδικασία να αρχίσει με τις τοπικές εκλογές και τη συνταγματική μεταρρύθμιση.

Το άλλο σημείο διαφωνίας αφορούσε την αμνηστία για τους ηγέτες των αποσχιστικών δημοκρατιών και την αναγνώριση ειδικού καθεστώτος για το Ντονμπάς. Το ειδικό καθεστώς συνεπαγόταν ότι οι περιοχές θα μπορούσαν να έχουν αυτόνομη οικονομική, κοινωνική, γλωσσική και πολιτιστική πολιτικές, να διορίζουν τις εισαγγελίες και να έχουν ανεξάρτητα όργανα δικαιοσύνης, καθώς και να διαθέτουν τις δικές τους « λαϊκές πολιτοφυλακές ». Το κείμενο επίσης άφηνε να εννοηθεί ότι η κεντρική κυβέρνηση έπρεπε να συμβάλει στην

ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των περιοχών του Λουγκάνσκ - Ντονέτσκ και της Ρωσίας. Συγκεκριμένα, το κείμενο των συμφωνιών είχε ως στόχο να νομιμοποιήσει το status quo : οι τωρινοί αποσχιστές ηγέτες θα γίνονταν οι επίσημοι εκπρόσωποι της ουκρανικής εξουσίας στις κατεχόμενες περιοχές, τα στρατιωτικά τους τμήματα θα διατηρούνταν και θα αναλάμβαναν επισήμως τον έλεγχο των ρωσο-ουκρανικών συνόρων.

Με αυτή τη μορφή, οι συμφωνίες του Μινσκ δεν μπορούσαν να αφομοιωθούν από την ουκρανική κοινωνία. Το περισσότερο που εξασφάλιζαν ήταν ένα προσωρινό πάγωμα της σύγκρουσης. Ήταν σαφές ότι για τη Ρωσία ο στόχος ήταν να χρησιμοποιηθούν οι συμφωνίες ως ένα διαρκές εργαλείο ανάμειξης στις ουκρανικές υποθέσεις, έτσι ώστε να εμποδιστεί η χώρα να διεξάγει ανεξάρτητη εξωτερική και εσωτερική πολιτική και για να εμποδιστούν νέες λαϊκές εξεγέρσεις ενάντια στους τοπικούς μηχανισμούς μεταβίβασης της νεοαποικιακής της κυριαρχίας. Εξάλλου, οι συμφωνίες αυτές δεν έδιναν και καμία λύση το πρόβλημα της Κριμαίας (Cherviatsova, 2022). Η εφαρμογή των συμφωνιών από την ουκρανική κυβέρνηση θα είχε οδηγήσει με σιγουριά σε μια νέα πολιτική κρίση, σε ένα νέο Μαϊντάν που θα οργανωνόταν αυτή τη φορά από τις πιο αντιδραστικές πολιτικές δυνάμεις. Από την άποψη της realpolitik, μπορεί πάντα να πει κανείς ότι η ουκρανική κυβέρνηση θα μπορούσε να είχε αποφύγει τον πόλεμο κάνοντας παραχωρήσεις στη Ρωσία. Αλλά μια τέτοια διατύπωση θα ισοδυναμούσε με το να εγκαλείται το θύμα και την αποδοχή πως οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις μπορούν να υπαγορεύουν με τα όπλα στους λαούς τους όρους της υποταγής τους.

II. Πολιτική και κοινωνική ζωή στην Ουκρανία, 2014 με 2022

Εκλογική εναλλαγή και νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις

Σε αυτό το πλαίσιο πολέμου και αδιεξόδου των διαπραγματεύσεων, η θητεία του Πέτρο Ποροσένκο χαρακτηρίζεται από την αχαλίνωτη πορεία της εγχώριας πολιτικής προς τα δεξιά και από την ενίσχυση ενός στρατιωτικοποιημένου λόγου που απαντούσε στα αιτήματα του πιο εθνικιστικού τμήματος της κοινωνίας των πολιτών μετά το Μαϊντάν. Ο Ποροσένκο δήλωνε τη θέλησή του να πάει τον πόλεμο ως την ανάκτηση της Κριμαίας, να συνεχίσει την αύξηση των στρατιωτικών προϋπολογισμών και να προωθήσει την ένταξη της Ουκρανίας στο NATO. Τον Απρίλιο του 2019, ωστόσο, ο Βολοντίμιρ Ζελένσκι κερδίζει το δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών με πάνω από 73% των ψήφων και το κόμμα του «Υπηρέτης του Λαού», από το όνομα της διάσημης τηλεοπτικής σειράς στην οποία οφείλει τη δημοφιλία του ο Ζελένσκι, πετυχαίνει την απόλυτη πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο με 43 % των ψήφων. Η εκλογική καμπάνια του Ζελένσκι στηρίχτηκε, κλασικά, σε συνθήματα κατά των ολιγαρχών και κατά της διαφθοράς και ένα τμήμα της νίκης του μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι παρουσιάστηκε ως ένα « αντισυστημικός » υποψήφιος απέναντι στον προηγούμενο πρόεδρο ο οποίος, για ακόμα μια φορά, είχε επωφεληθεί από τη θητεία του για να αυξήσει σημαντικά την περιουσία του. Αλλά ο Ζελένσκι επίσης κατέβηκε και με την υπόσχεση να τελειώσει τη σύγκρουση στο Ντονμπάς. Οι Ουκρανοί και οι Ουκρανές απέρριψαν, έτσι, σαφώς με την ψήφο τους το συντηρητικό - εθνικιστικό πρόγραμμα του Ποροσένκο, του οποίου η καμπάνια είχε για σύνθημα το « Στρατός, Γλώσσα, Πίστη ».

Στο θέμα του Ντονμπάς, ο Ζελένσκι τελικά αναγκάστηκε να διατηρήσει την πορεία του προκατόχου του, καθώς βρέθηκε εν μέσω δύο πυρών : από τη μια, το Κρεμλίνο δεν έδειξε καμιά διάθεση να κάνει παραχωρήσεις στις διαπραγματεύσεις και, από την άλλη, το εθνικο- φιλελεύθερο τμήμα της ουκρανικής κοινωνίας των πολιτών αρνήθηκε να δεχτεί ένα σενάριο υποχώρησης απέναντι στη Ρωσία και τους αποσχιστές. Η θητεία του άρχισε με ανταλλαγή αιχμαλώτων και με απόσυρση των ουκρανικών στρατευμάτων από ορισμένες πόλεις στα σύνορα με τις αποσχιστικές Δημοκρατίες. Αλλά η επάνοδος σε διαπραγματεύσεις με τη Ρωσία, με την ευκαιρία της συνάντησης Ζελένσκι και Πούτιν στο Παρίσι το Δεκέμβριο του 2019, αντιμετωπίστηκε με διαδηλώσεις στο Κίεβο με τη στήριξη των κομμάτων της εθνικιστικής αντιπολίτευσης, τους συνδέσμους παλαιών πολεμιστών και τις ομάδες της άκρας δεξιάς. Σε αυτό το νέο γύρο των διαπραγματεύσεων, ο Ζελένσκι δεν κατάφερε να πετύχει τη διενέργεια των τοπικών εκλογών στο Ντονμπάς μετά τη διάλυση των αποσχιστικών πολιτοφυλακών, την απόσυρση των ρωσικών στρατευμάτων και την επάνοδο των ανατολικών συνόρων με τη Ρωσία στον έλεγχο της Ουκρανίας. Οι διαπραγματεύσεις βρέθηκαν και πάλι σε αδιέξοδο, από το οποίο το Κρεμλίνο αποφάσισε να ακολουθήσει το δρόμο της κλιμάκωσης, εισβάλλοντας στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022.

Και στο εσωτερικό πεδίο, ο Ζελένσκι συνέχισε τη νεοφιλελεύθερη πολιτική του προκατόχου του, με βάση στις απαιτήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ). Με την κρίσιμη αλλαγή του γεωπολιτικού προσανατολισμού αλλάζει σταδιακά και η δομή της ουκρανικής οικονομίας, με το τμήμα της βιομηχανικής παραγωγής που παραδοσιακά εξαγόταν προς της Ρωσία να μειώνεται και, ταυτόχρονα, να αυξάνεται το τμήμα των πρώτων υλών και της αγροτικής παραγωγής που εξάγεται προς την Ευρώπη (Kravchuk, 2016 ; Kravchuk, 2018). Αλλά η ουκρανική οικονομία κυρίως είναι υπερχρεωμένη και εξαρτάται μαζικά από τα δάνεια του ΔΝΤ που χορηγούνται έναντι μέτρων λιτότητας.

Το Μάρτιο 2015, το ΔΝΤ χορηγεί στην Ουκρανία ένα δάνειο 16 δις ευρώ στο φόντο της οικονομικής κρίσης στην οποία βυθίζεται η χώρα μετά τα γεγονότα του Μαϊντάν και την αρχή της σύγκρουσης στο Ντονμπάς. Οι όροι του δανείου περιλαμβάνουν παραδοσιακά μια σειρά από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με μείωση των δημοσίων δαπανών (Dutchak et al, 2018). Μεταξύ των μεταρρυθμίσεων αυτών, είναι η αύξηση της τιμής του φυσικού αερίου για τον πληθυσμό, η μείωση του αριθμού των θέσεων εργασίας στη δημόσια διοίκηση, η αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης (Chernina, 2017a). Η μεταρρύθμιση της Υγείας προέβλεπε αλλαγές στον τρόπο χρηματοδότησης των οργανισμών παροχών υγείας, σύμφωνα με τις αρχές της αυτοχρηματοδότησης και της κερδοφορίας, χτυπώντας έτσι την αρχή της δωρεάν και καθολικής περίθαλψης που έχει κληρονομηθεί από τη Σοβιετική Ένωση (Chernina, 2017b ; Chernina, 2020). Από την πλευρά του χρήστη, η μεταρρύθμιση προέβλεπε επίσης και τη γενίκευση της ιδιωτικής ασφάλισης υγείας. Στην Παιδεία, οι μεταρρυθμίσεις που ξεκίνησαν το 2014 περιλάμβαναν τον « εξορθολογισμό » του συστήματος με τη μείωση του αριθμού των πανεπιστημίων και των σχολείων μέσα κλεισίματα και συγχωνεύσεις, με αξιοθρήνητες επιπτώσεις στην πρόσβαση στην εκπαίδευση σε χωριά και στις μικρές πόλεις. Η μεταρρύθμιση του συστήματος υποτροφιών μείωσε τον αριθμό των φοιτητών που μπορούσε να έχει πρόσβαση σε αυτό. Όπως και στη σφαίρα της Υγείας, δόθηκε ώθηση στην αρχή της αυτονομίας των πανεπιστημίων (Muliavka, 2016 ;

Chernina, 2017c). Τέλος, η κυβέρνηση Ζελένσκι πέρασε ένα νόμο για να βάλει τέλος στην απαγόρευση πώλησης των αγροτικών γαιών που υπήρχε από την πτώση της ΕΣΣΔ. Η δημιουργία μιας πραγματικής αγοράς αγροτικών γαιών, ανοιχτής στους ξένους επενδυτές, ήταν όρος των πιστωτών της Ουκρανίας πολύ νωρίτερα αλλά ουδέποτε εφαρμόστηκε πριν το 2021 (Soroka, 2019).

Μερικές απ' αυτές τις μεταρρυθμίσεις εν μέρει είχαν ήδη ξεκινήσει ενώ άλλες απλώς σχεδιάζονταν από τις κυβερνήσεις πριν το Μαϊντάν. Η Ουκρανία δανείζεται από το ΔΝΤ ήδη από τη δεκαετία του 1990 αλλά, στην πράξη, καμία κυβέρνηση δεν εφαρμόσε ποτέ όλους τους όρους από το φόβο κοινωνικών εκρήξεων. Η πολιτική κρίση του 2014 και ο πόλεμος στο Ντονμπάς άνοιξαν, επί τέλους, το δρόμο για τις μεταρρυθμίσεις αυτές, επιτρέποντας να παρουσιαστούν ως αναπόφευκτες, ως τμήμα της πολεμικής προσπάθειας και της προσπάθειας για ευρωπαϊκή ένταξη.

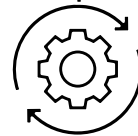
Η κατάσταση των εκτοπισμένων από το Ντονμπάς

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2001, υπήρχαν 7,3 εκατομμύρια κάτοικοι (15% του ουκρανικού πληθυσμού) στις περιοχές του Ντονέτσκ και του Λουγκάνσκ. Ο πόλεμος την Άνοιξη του 2014 οδήγησε σε 2 εκατομμύρια πρόσφυγες. Σύμφωνα με τις επίσημες στατιστικές του 2019, 1.380.000 άνθρωποι καταγράφηκαν στην Ουκρανία και πολλές εκατοντάδες χιλιάδες στη Ρωσία. Επίσημως, η πλειοψηφία των εγχώριων προσφύγων διέμενε πριν τον Φεβρουάριο 2022 στα εδάφη που έλεγχε η ουκρανική κυβέρνηση στις περι-

οχές του Ντονέτσκ (488.000) και του Λουγκάνσκ (217.000), καθώς και στην πρωτεύουσα (149.000). Στην πράξη, ένα μεγάλο τμήμα τους, από τους οποίους η πλειονότητα είναι γυναίκες και συνταξιούχοι, έχει επιστρέψει στα κατεχόμενα εδάφη εξαιτίας των δυσκολιών να βρουν στέγη, δουλειά, να έχουν πρόσβαση στα κοινωνικά επιδόματα, κλπ. Η θέση του εγχώριου πρόσφυγα τους επέτρεπε να συνεχίσουν να παίρνουν τα ουκρανικά επιδόματα και συντάξεις αναζητώντας τα επί τόπου κάθε μήνα. Το Μάιο 2019, 1.200.000 άνθρωποι πέρασαν, έτσι, τη διαχωριστική γραμμή και προς τις δύο κατευθύνσεις (Gyidel, 2022 : 111).

Το ουκρανικό κράτος απέτυχε να προβλέψει την προσφυγική κρίση : έξι μήνες μετά την έναρξη του πολέμου στο Ντονμπάς, εξακολουθούσε να μην υπάρχει κανένα νομικό πλαίσιο για την υποδοχή των μετακινούμενων ανθρώπων. Ο νόμος που καθορίζει τη νομική θέση των εγχώριων προσφύγων ψηφίστηκε μόνο στα τέλη Οκτωβρίου 2014. Το καθεστώς του εγχώριου πρόσφυγα επέτρεπε την πρόσβαση σε χρηματική βοήθεια - πολύ ανεπαρκή για τη διαβίωση² - και σε εξειδικευμένες κοινωνικές υπηρεσίες, αλλά ταυτόχρονα περιορίζει τα πολιτικά δικαιώματα : οι μετακινηθέντες δεν έχουν δικαίωμα ψήφου στις τοπικές εκλογές, με δικαιολογία ότι είναι προσωρινή η θέση τους. Παρά τη διάθεση ενός ορισμένου αριθμού προσωρινών σπιτιών, που γρήγορα έγιναν γκέτο, η αποτυχία να δοθούν σπίτια για μόνιμη διαβίω-

²40 ευρώ το άτομο και 120 ευρώ ανά οικογένεια - βλ. Υπουργικό διάταγμα 01.10.2014

ση ήταν πλήρης : μόνο 63 οικογένειες από 1,2 εκατομμύρια μετακινήθέντων μπόρεσαν να εγκατασταθούν σε τέτοια. Η εγκατάλειψη των προσφύγων του Ντονμπάς από το κράτος συνοδεύτηκε και με το στιγματισμό τους από τα μίντια αλλά και με καχυποψία από ένα τμήμα του ουκρανικού πληθυσμού απέναντι σε δυνητικούς « αποσχιστές » που έφτασαν να μεταφραστούν ενίοτε ακόμα και σε διακρίσεις στην απασχόληση και στην αγορά στέγης (Gyidel, 2022).

Την ίδια στιγμή, δεκάδες οργανώσεις εθελοντών, μεταξύ των οποίων και οργανώσεις που στήθηκαν από τους ίδιους τους πρόσφυγες, όπως η Vostok SOS, συγκροτήθηκαν για να αναπληρώσουν τις κρατικές λειτουργίες : ανθρωπιστική βοήθεια, βοήθεια στην αναζήτηση στέγης και εργασίας, συνοδεία στις διοικητικές διαδικασίες, νομική υποστήριξη (Kozlonska, 2014). Γενικότερα, το Μαϊντάν είχε ως επίπτωση να πάρουν σημαντικές πρωτοβουλίες οι ίδιοι οι πολίτες στο πλαίσιο της έλλειψης εμπιστοσύνης προς το κράτος και της διαπίστωσης της ανικανότητάς του να λύσει τα επείγοντα ανθρωπιστικά προβλήματα. Σε αυτό το επίπεδο, επισημαίνεται μια αλλαγή σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες. Μπροστά στην απόσυρση του κοινωνικού κράτους, η δεκαετία του 1990 χαρακτηρίζεται πολύ περισσότερο από ατομικές στρατηγικές αποπολιτικοποιημένης επινοητικότητας, που περιορίζονταν στο στενό κύκλο της ιδιωτικής ζωής, ενώ η εποχή μετά το Μαϊντάν χαρακτηρίζεται από τη συγκρότηση ενός πλατιού δικτύου πρωτοβουλιών αλληλεγγύης από πολίτες στην κλίμακα ολόκληρης της κοινωνίας.

Σημαντικές πρωτοβουλίες αλληλεγγύης αναδύονται επίσης

για τη στήριξη των μαχητών και των παλαιών πολεμιστών στο Ντονμπάς. Τη στιγμή που εξερράγη η σύγκρουση, ο ουκρανικός στρατός ήταν εξαιρετικά φτωχός, κακοεξοπλισμένος και κακοκαταρτισμένος. Τον Απρίλιο του 2014, μόνο το 4 % των στρατιωτών διέθετε το βασικό εξοπλισμό προστασίας, όπως κράνη και αλεξίσφαιρα γιλέκα. Για να καλυφθεί αυτή η κατάσταση, πάνω από τριάντα τάγματα εθελοντών συγκροτήθηκαν για να ενισχύσουν τον τακτικό στρατό. Τη στιγμή εκείνη, η ίδια η ύπαρξη αυτών των ταγμάτων στηρίχθηκε αποκλειστικά σε εθελοντικές πρωτοβουλίες αλληλεγγύης, οι οποίες προσέφεραν στολές, εξοπλισμό και μέσα επιβίωσης στους μαχητές (Steraniuk, 2022). Αυτές οι πρακτικές αλληλεγγύης έχουν διευρυνθεί σήμερα : εάν η Δυτική βοήθεια συνίσταται κυρίως σε βαριά όπλα, ο στρατός και οι εδαφικές αμυντικές δυνάμεις εξακολουθούν να εξαρτώνται από τη μαζική κινητοποίηση των πολιτών για την αγορά στοιχειώδους εξοπλισμού προστασίας, για φάρμακα, για ντρόνους, αυτοκίνητα, κλπ.

Το πρόβλημα της άκρας δεξιάς

Το ζήτημα των ταγμάτων εθελοντών μας πάει, φυσικά, στο ζήτημα της Άκρας Δεξιάς μέσα στον ουκρανικό στρατό, με το τάγμα « Αζόφ » να έχει συγκεντρώσει μια δυσανάλογη μιντιακή προσοχή τόσο στα ρωσικά μέσα όσο και στη δυτική αντιιμπεριαλιστική φιλολογία. Το ερώτημα αυτό έχει αποκτήσει κατεξοχήν διάσταση πολιτικής τοποθέτησης. Η εισβολή της Ουκρανίας στις 24 Φεβρουαρίου παρουσιάστηκε από τον Πούτιν ως εκστρατεία αποναζιστικοποίησης, σε συνέχεια της θέσης περί « φασιστικού πραξικοπήματος » που

καλλιεργήθηκε ήδη από το 2014 για να δυσφημίσει τη λαϊκή εξέγερση κατά του Γιανουκόβιτς, με πρόφαση την παρουσία ακροδεξιών ομάδων στις διαδηλώσεις.

Ένα τμήμα της διεθνούς αριστεράς δυστυχώς υιοθέτησε με άκριτο τρόπο την προπαγανδιστική ρητορική του πουτινικού καθεστώτος. Έτσι, όταν αναζητείται η διεθνής αλληλεγγύη προς την ουκρανική αντίσταση, μπαίνει ο πειρασμός της υπερβολής προς την άλλη κατεύθυνση, φτάνοντας έως και στην άρνηση της ύπαρξης ακροδεξιάς στην Ουκρανία ή, έστω, σε μια υποτίμηση της έκτασης των δικτύων της μέσα στην κοινωνία και στους θεσμούς. Μια τέτοια στρατηγική αντιπροπαγάνδας, που την έχουν υιοθετήσει οι εθνικο-φιλελεύθερες δυνάμεις, δεν πρέπει να είναι η δική μας. Το ζήτημα είναι να έχουμε μια ρεαλιστική εικόνα όλων των συνιστωσών της ένοπλης αντίστασης, χωρίς να εξαρτάμε τη στήριξη στην αντίσταση του ουκρανικού λαού στην επικράτηση μιας καθαρά ταξικής γραμμής στο εσωτερικό της.

Η άνοδος της ακροδεξιάς αποτελεί σήμερα έναν μεγάλο κοινό μας κίνδυνο, τόσο στην Ουκρανία όσο και αλλού και η γαλλική Αριστερά έχει ασφαλώς τις καλύτερες προϋποθέσεις για να το κατανοήσει. Για τη διεθνιστική Αριστερά, που δεν χάνει την ελπίδα και την πεποίθηση της ανάγκης για μεγάλες κοινωνικές αλλαγές σε πλανητικό επίπεδο, η πρόκληση που αντιμετωπίζει δεν είναι να εγκαταλειφθούν οι Ουκρανοί και οι Ουκρανές, με τη δικαιολογία μιας χούφτας νεοναζί στις γραμμές του στρατού. Είναι να σκεφτεί τον τρόπο με τον οποίο η αλληλεγγύη με το λαϊκό αντιιμπεριαλιστικό κίνημα και ιδιαίτερα με το αντικαπιταλιστικό, συνδικαλιστικό, φεμινιστικό και αντιρατσιστικό του τμήμα, μπορεί να συμβάλει στην περιθωριοποίηση της ακροδεξιάς και στην προετοιμασία του εδάφους για την ανάκαμψη των κοινωνικών αγώνων σε προοδευτικές βάσεις.

Για αυτό και πρέπει, καταρχάς, να κατανοήσουμε σε τί βασίζεται η ιδιομορφία της ακροδεξιάς στην Ουκρανία. Στο Μαϊντάν, οι ομαδούλες των νεοναζί αποτελούσαν μειονότητα, αλλά μια μειονότητα που ήταν η καλύτερα οργανωμένη και η πιο έτοιμη για τη βίαιη σύγκρουση με τις δυνάμεις της τάξης, πράγμα που τους έδωσε εξέχουσα θέση στο εσωτερικό του κινήματος.

Αλλά, αντίθετα από τη Γαλλία, η θεσμική ακροδεξιά δεν κατέγραψε εκλογική επιτυχία μετά το 2012. Το Σβόμποντα έπεσε από το 12% στις βουλευτικές εκλογές του 2012 στο 4% το 2014 και μετά στο 2% το 2019. Αυτό εξηγείται εν μέρει από το γεγονός ότι, μετά το Μαϊντάν, όλος ο πολιτικός χώρος είχε μετακινηθεί σημαντικά προς τα δεξιά και η πατριωτική-εθνικιστική ρητορική των ακροδεξιών κομμάτων ήταν πλέον κοινός τόπος εξαιτίας της ρωσικής απειλής. Αλλά η εκλογική δυναμική αποκαλύπτει ταυτόχρονα και την απουσία ηγεμονίας της ακροδεξιάς στη σύγχρονη Ουκρανία, καθώς η ιδεολογία της έρχεται ανοικτά σε σύγκρουση με τους φιλο-ευρωπαϊκούς προσανατολισμούς της πλειονότητας του στρατοπέδου του Μαϊντάν και με τις βαθιές ανησυχίες για πολιτική, οικονομική και κοινωνική δικαιοσύνη του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού. Ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν οι διάφορες αυτές οργανώσεις βρίσκεται πολύ περισσότερο στον προσανατολισμό τους στη βία στους δρόμους και στην επέκταση των δικτύων τους μέσα στους κατασταλτικούς μηχανισμούς.

Να δώσουμε μερικά παραδείγματα : « Αζόφ » δεν είναι μόνο το όνομα ενός τάγματος, είναι και το όνομα ενός δικτύου

δομών και προγραμμάτων κάθε είδους : το 2016, συγκρότησε το « Κόμμα του Εθνικού Κορμού », διαθέτει τη δική του οργάνωση παλαιών πολεμιστών, έχει ολόκληρα αθλητικά τμήματα και κατασκηνώσεις καθώς και την παραστρατιωτική οργάνωση « Εθνικές Πολιτοφυλακές » (Gorbach, 2018).

Η οργάνωση S14 επίσης συγκρότησε και μια παραστρατιωτική ομάδα με το όνομα « Δημοτική Πολιτοφυλακή » που χρηματοδοτήθηκε επισήμως από το δήμο του Κιέβου, ο οποίος της ανέθεσε, στη διάρκεια της πανδημικής κρίσης, ορισμένες λειτουργίες εποπτείας και διατήρησης της τάξης προς υποβοήθηση της δημοτικής αστυνομίας.

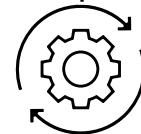
Σύμφωνα με τις εκθέσεις της ερευνητικής ομάδας Marker Monitoring Group, τα πρώτα θύματα της ακροδεξιάς βίας είναι οι φεμινίστριες και οι αγωνιστές του κινήματος ΛΟΑΤΚΙ+, καθώς και οι ακτιβιστές της άκρας αριστεράς. Οργανώσεις όπως η S14, ο Εθνικός Κορμός, ο Δεξιάς Τομέας, επιτίθενται συστηματικά στις διαδηλώσεις της 8 Μάρτη, στις πορείες Pride, σε εκδηλώσεις και συγκεντρώσεις με αριστερόστροφα θέματα κλπ. Πολλές είναι οι επιθέσεις ενάντια στην κοινότητα των Ρομά, στην εβραϊκή κοινότητα, κατά των μνημείων για το Ολοκαύτωμα, ενάντια σε ανθρώπους που θεωρούνται « περιθωριακοί », ιδιαίτερα οι άστεγοι, οι πολιτικοί αντιφρονούντες και οι δημοσιογράφοι που θεωρούνται ως ανεπαρκώς πατριώτες, όλα αυτά μέσα σε μια σχετική αδιαφορία από την πλευρά των αστυνομικών δυνάμεων (Marker Monitoring Group, 2021 ; 2022).

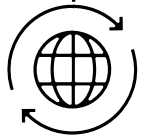
Η ενεργητική συμμετοχή των ριζοσπαστών εθνικιστών στην ένοπλη αντίσταση κατά της ρωσικής εισβολής συμβάλει σε μια νομιμοποίηση των οργανώσεών τους. Αλλά, ταυτόχρονα, στο εσωτερικό των ένοπλων σχηματισμών που θεωρούνται νεοναζί, μόνο μια μειοψηφία πράγματι υιοθετεί την ιδεολογία του πυρήνα τους. Όπως το δείχνουν οι έρευνες της Coline Maestracci, η οποία πήρε δεκάδες συνεντεύξεις από μαχητές του Αζόφ, τα άτομα που ήθελαν να ενταχθούν μετά το 2014, προσελκύστηκαν κυρίως από την αποτελεσματικότητα του τάγματος αυτού στην πάλη κατά της ρωσικής επίθεσης (Maestracci, 2022).

Η ουκρανική αριστερά απέναντι στον πόλεμο

Με δεδομένη την πολυπλοκότητα όλων των διακυβευμάτων, δεν είναι περίεργο που η ουκρανική Αριστερά βρέθηκε πολυδιασπασμένη μπροστά στα γεγονότα που διαδραματίστηκαν από το Νοέμβριο 2013 ως την Άνοιξη του 2014 και κατόπιν. Αλλά πρέπει, κατ' αρχάς, να ορίσουμε για ποιές οργανώσεις μιλάμε, γιατί ορισμένα κόμματα που αναφέρονται σε αυτή την πολιτική οικογένεια έχουν χάσει από πολύν καιρό την οποιαδήποτε σχέση με την προοπτική της χειραφέτησης.

Αυτή είναι η περίπτωση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ουκρανίας, διαδόχου του σοβιετικού ΚΚ, το οποίο κατείχε ισχυρή θέση έως τις αρχές της δεκαετίας 2000. Το 1998, το ΚΚΟ παίρνει 25% στις βουλευτικές εκλογές και, το 1999, ο υποψήφιος του Πέτρο Σιμονένκο φτάνει στο δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών απέναντι στον Λεονίντ Κούτσμα. Μετά την κήρυξη ανεξαρτησίας της Ουκρανίας, το κόμμα αυτό, ωστόσο, δεν υπήρξε ποτέ αντικαπιταλιστικό και προοδευτικό. Το πολύ-πολύ έπαιζε με τη νοσταλγία για την ΕΣΣΔ στο εκλογικό του σώμα, προωθώντας έναν κοινωνικό συντηρητισμό που, στη δεκαετία του 1990, διαμόρφωσε τη συναίνεση μεταξύ των πολιτικών ελίτ που ήθελαν να αμβλύνουν τις κοινωνικές επιπτώσεις των άγριων ιδιωτικοποιήσεων. Στην

ουσία, το ΚΚ αντιπροσώπευε ένα κόμμα βολικής αντιπολίτευσης που επέτρεπε να διοχετευτεί η κοινωνική δυσαρέσκεια χωρίς να υπάρχει αληθινή απειλή για την άρχουσα ολιγαρχική εξουσία. Η ηγεσία του κόμματος εντάσσεται στην πράξη μέσα στην κυρίαρχη τάξη συμμετέχοντας στα σχήματα της διαφθοράς της και δημιουργώντας σημαντικές περιουσίες. Για τους λόγους που ήδη αναφέρθηκαν, η πολιτική πόλωση ανάμεσα στον φιλο-ρωσικό και τον φιλο-ουκρανικό/φιλο-ευρωπαϊκό άξονα συμβάλει στην περιθωριοποίηση του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Την εποχή Γιανουκόβιτς, το ΚΚΟ σχημάτισε συνασπισμό με το κυβερνητικό κόμμα και, ιδιαίτερα, υπερψήφισε την κατασταλτική νομοθεσία του Ιανουαρίου 2014. Κατά τη διάρκεια του Μαϊντάν, μαζί με άλλα φιλο-ρωσικά κόμματα και οργανώσεις, το ΚΚΟ συμμετείχε στη διοργάνωση αντιδιαδηλώσεων στο Κίεβο και σε άλλες πόλεις της ανατολικής και νότιας Ουκρανίας. Οι τοπικοί κομμουνιστές ηγέτες ενέκριναν την χρήση βίας από τα ειδικά κατασταλτικά σώματα της αστυνομίας για να διαλύσουν τις διαδηλώσεις, υιοθετώντας τη ρώσικη προπαγάνδα για “φασιστικό πραξικόπημα” και απορρίπτοντας τις “ευρωπαϊκές αξίες” με ομοφοβικά και ρατσιστικά συνθήματα. Σύμφωνα με τον Denys Gorbach, το ουκρανικό ΚΚ ιδεολογικά βρίσκεται πιο κοντά στα λαϊκιστικά ακροδεξιά κόμματα, όπως ο γαλλικός «Εθνικός Συνασπισμός» της Λε Πεν, παρά στα αριστερά προοδευτικά κόμματα, καθώς συνδυάζει τον οικονομικό προστατευτισμό με έναν λόγο περί ανωτερότητας των γεννημένων Σλάβων, κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ και υπέρ της ορθόδοξης εκκλησίας (Gorbach, 2016)

Τα ίδια περίπου συμπεράσματα θα μπορούσαν να εξαχθούν και για το Σοσιαλιστικό Κόμμα της Ουκρανίας και για το Προοδευτικό Σοσιαλιστικό Κόμμα Ουκρανίας. Σε αυτό το πλαίσιο, εύκολα μπορεί να καταλάβει κανείς γιατί ο/η μέσος/η Ουκρανός/ή δηλώνει σήμερα “αντικομμουνιστής”: όχι γιατί οι εργαζόμενες τάξεις έχουν εγκαταλείψει οριστικά το ιδεώδες της κοινωνικής δικαιοσύνης αλλά γιατί ο κομμουνισμός βασικά συνδέεται με τον φιλορώσικο εθνικισμό, με το αστυνομικό κράτος, με τον κοινωνικό συντηρητισμό και με τη λατρεία του Στάλιν. Μετά την πτώση του Γιανουκόβιτς, τα σύμβολα και η ρητορική του ΚΚΟ υπόκεινται στους νόμους περί «αποκομμουνιστικοποίησης» που υιοθετήθηκαν τον Μάιο 2015, αλλά το κόμμα συνεχίζει να κατεβάζει τα μέλη του, ως άτομα, στις τοπικές εκλογές. Τελικά, μετά την εισβολή στην Ουκρανία, απαγορεύτηκε μαζί με άλλα “φιλορωσικά” κόμματα.

Η “νέα αριστερά”³, η ανεξάρτητη από τα θεσμικά κόμματα, βρέθηκε κι από την πλευρά της βαθιά διαιρεμένη, αρχικά με την ανάλυση για το Μαϊντάν, έπειτα σε σχέση με τον πόλεμο στο Ντονμπάς. Από τη μια, το σταλινικό κόμμα «Αγώνας» (Borotba) είδε στο Μαϊντάν απλώς μια εξέγερση της εθνικοφιλελεύθερης μικροαστικής τάξης. Το Borotba κατέληξε τελικά να συστρατευτεί με τους αντι-Μαϊντάν στις ανατολικές και νότιες πόλεις, των οποίων οι πρώτες διαδηλώσεις χαρακτηρίζονταν από ένα ετερόκλητο κράμα από κομμουνιστικά, πανρωσικά και θρησκευτικά συνθήματα. Πολλά μέλη του

³ Στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου δεν μπορούμε προφανώς να παρουσιάσουμε όλον τον αστερισμό από οργανώσεις, συλλογικότητες, δίκτυα αριστερής, ριζοσπαστικής ή και αναρχικής κατεύθυνσης, ούτε δυστυχώς το ρόλο των ανεξάρτητων συνδικάτων σε αυτές τις διεργασίες. Αρκούμεστε έτσι στις πιο χαρακτηριστικές στιγμές των ερωτημάτων που τέθηκαν.

αυτού του κόμματος σκοτώθηκαν στην τραγική πυρκαγιά του Οίκου των Συνδικάτων στην Οδησό, το Μάιο του 2014. Σήμερα, ένα μέρος των μελών του εξακολουθεί να ζει στο Ντονέτσκ. Μερικοί συνελήφθησαν από τις αποσχιστικές αρχές, άλλοι στράφηκαν ανοικτά κατά του Πούτιν ή πήραν το δρόμο της εξορίας στη Ρωσία ή στην Ευρώπη.

Από την άλλη, ορισμένοι αριστεροί εθνικιστές εντάχθηκαν ήδη από το 2014 στα τάγματα εθελοντών ενάντια τις αποσχιστικές δυνάμεις, όπως οι αγωνιστές της “Αυτόνομης Αντίστασης” (Avtonomna Opir). Η Αυτόνομη Αντίσταση ήταν βασικά ένα εθνικό σοσιαλιστικό κίνημα. Ωστόσο, άρχισε να κινείται προς τα αριστερά από το 2013, ερχόμενη σε ρήξη με τις ακροδεξιές οργανώσεις και θέτοντας την πάλι των τάξεων και όχι πλέον του έθνους, στο κέντρο της πολιτικής της ανάλυσης, έστω και αν κρατάει την δυτικοουκρανική της ιδιαιτερότητα, με μια έντονη εθνικιστική διάσταση (Gorbach, 2015). Και αναπτύσσει μια εκλεκτική ιδεολογία και πρακτική η οποία συνδυάζει την εξύμνηση της οργάνωσης των ουκρανών εθνικιστών του Στέπαν Μπαντέρα και τη συμμετοχή της στις λαμπαδηδρομίες με την ταυτόχρονη διοργάνωση πορειών στη μνήμη του Νεστόρ Μάχνο και τη συμμετοχή της στις πρωτομαγίες και τις διαδηλώσεις των συνδικάτων.

Η προοδευτική ριζοσπαστική αριστερά, που στοχεύει να ενοποιήσει διάφορες πρωτοβουλίες βάσης, σοσιαλιστικές, φεμινιστικές, συνδικαλιστικές, οικολογικές, αντιρατσιστικές, εκπροσωπείται στην Ουκρανία από μια οργάνωση που ονομάζεται “Κοινωνικό Κίνημα” (Sotsialnyi Rukh). Η οργάνωση αυτή ιδρύθηκε το 2015, από την τροτσικιστική οργάνωση “Αριστερή Αντιπολίτευση” (Liva Opositsia) που με τη σειρά της προερχόταν από την «Οργάνωση Μαρξιστών» (Organizatsiya Marksistiv) η οποία λειτουργούσε μαζί με την Borotba ως το 2011. Το Κοινωνικό Κίνημα ανήκει σε αυτό το τμήμα της ριζοσπαστικής αριστεράς που, εκείνη την εποχή, είχε υποστηρίξει κριτικά το Μαϊντάν, εντοπίζοντας την επιθυμία για δικαιοσύνη στις εργαζόμενες τάξεις που είχαν συμμετάσχει στις διαδηλώσεις: δικαιοσύνη με την έννοια του σεβασμού του νόμου από τις ίδιες τις άρχουσες τάξεις που τον φτιάχνουν αλλά και, γενικότερα, με την έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης. Οι αγωνιστές της συμμετείχαν στις διαδηλώσεις ή ενεπλάκησαν σε πολλές πρωτοβουλίες πολιτών.

Η αναρχοσυνδικαλιστική ομοσπονδία “Αυτόνομη Ένωση των Εργαζομένων” (Avtonomna Spilka Trudyashtikh) και η φοιτητική ένωση «Άμεση Δράση» (Pryama Diya) επίσης πήραν μέρος στα γεγονότα του Μαϊντάν, οργανώνοντας δικές τους δράσεις, όπως την κατάληψη του υπουργείου Παιδείας.

Με δεδομένη την πολυπλοκότητα και την κατάσταση στο Ντονμπάς, οι θέσεις αυτής της Αριστεράς στον πόλεμο χαρακτηρίστηκαν, ωστόσο, από έναν κάποιο δισταγμό. Από τη μια πλευρά, υπογραμμίζοντας την ευθύνη της Ρωσίας για την έναρξη της ένοπλης σύρραξης, εξέφρασε την αντίθεσή της στο πιο φιλοπόλεμο στρώματα της ουκρανικής κοινωνίας και στο αποκλειστικά εθνικιστικό τους σχέδιο, ελπίζοντας ότι θα μπορούσε να βρεθεί μια διπλωματική λύση για την ειρηνική και χωρίς αποκλεισμούς επανένταξη του Ντονμπάς και της Κριμαίας, με βάση το διάλογο με τους τοπικούς πληθυσμούς και, επιπλέον, με προϋποθέσεις που θα επέτρεπαν στην Ουκρανία ως σύνολο να κρατήσει την ανεξαρτησία της από τη Ρωσία.

Από την άλλη πλευρά, η ριζοσπαστική αριστερά απέφυγε να υπερασπιστεί έναν “επαναστατικό ντεφιετισμό” ή να κατακρίνει έντονα την αντιτρομοκρατική επιχείρηση ενάντια στις

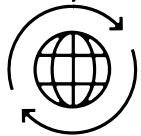
λεγόμενες λαϊκές δημοκρατίες του Ντονέτσκ και του Λουγκάνσκ, που εντωμεταξύ είχαν καταντήσει περιοχές ανομίας και με πλήρη εξάρτηση από τη Ρωσία. Οι δραστηριότητες του Κοινωνικού Κινήματος επικεντρώθηκαν κυρίως για πολλά χρόνια στην πάλι κατά της διαφθοράς και της φοροαποφυγής, ενάντια στις νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις και τις ιδιωτικοποιήσεις, ενάντια στις επιθέσεις στα δικαιώματα των εργαζομένων, υπέρ της προώθησης των δικαιωμάτων των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+ όπως και της οικολογικής ατζέντας. Η οργάνωση έχει επίσης προνομιακές σχέσεις με τα ανεξάρτητα συνδικάτα και συχνά προστρέχει στη στήριξη των απεργιακών κινητοποιήσεων των εργαζομένων στην περίθαλψη, στις συγκοινωνίες ή στα ορυχεία, για παράδειγμα.

Η εισβολή στην Ουκρανία αποτελεί μια νέα καμπή που ενταφιάζει πλέον κάθε σχέδιο ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων με τη μορφή των συμφωνιών του Μινσκ. Η πρόσφατη προσάρτηση των τεσσάρων περιοχών στα νότια και τα ανατολικά της Ουκρανίας αποδεικνύει πως το καθεστώς Πούτιν δεν έχει, ούτε είχε ποτέ, την πρόθεση να διαπραγματευτεί τη θέση των πρόσφατα κατεχόμενων εδαφών και ότι δεν θα κάνει πίσω στην επιθυμία του να υποτάξει την Ουκρανία, εκτός αν υποστεί μια ήττα σε στρατιωτικό πεδίο - πράγμα που η γρήγορη αντεπίθεση των τελευταίων ημερών αφήνει να ελπίσουμε. Από το Φλεβάρη του 2022, οι οργανώσεις της ριζοσπαστικής αριστεράς στρατεύτηκαν αποφασιστικά στην αντίσταση κατά της κατοχής, εντασσόμενες στη γενική λαϊκή ορμητική κίνηση για την υπεράσπιση του δικαιώματος της ουκρανικής κοινωνίας να υπάρχει και να αυτοκαθορίζεται.

Daria Saburova
3/10/2022, Contretemps

Βιβλιογραφία

1. Chernina, D. (2017a), « Pensionnaya reforma : vnedit' nel'zia pomilovat' » [Μεταρρύθμιση της υγείας: εφαρμογή δε σημαίνει συγχωροχάρτι], Commons : Journal of Social Criticism.
2. Chernina, D. (2017b), « Medreforma po-ukrainski : s bolnoi golovy na zdoronuyu » [Μεταρρύθμιση της υγείας αλά ουκρανικά: μεταβίβαση αρμοδιοτήτων], Commons : Journal of Social Criticism.
3. Chernina, D. (2017c), « Evrostandarty vs Sovetskoe kachestvo : kuda vedet reforma vyschego obrazovaniya » [Ευρωπαϊκά πρότυπα έναντι σοβιετικής ποιότητας: πού οδηγεί η μεταρρύθμιση της ανώτατης εκπαίδευσης], Commons : Journal of Social Criticism.
4. Chernina, D. (2020), « Reformituem bez Souproun. Kak po nam udarit vtoroi etap medreformi » [Ανυποψίαστες μεταρρυθμίσεις: πώς θα πληγούμε από το δεύτερο κύμα της μεταρρύθμισης της υγείας], Commons : Journal of Social Criticism.
5. Cherviatsova, A. (2022), « Hybrid War and Hybrid Law, Minsk Agreements in the Context of International Law and Ukrainian Legislation » [Υβριδικός πόλεμος και υβριδικό δίκαιο : Οι συμφωνίες του Μινσκ στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου και του ουκρανικού νόμου] in Marples D. R. (éd.), The War in Ukraine's Donbas. Origins, Context, and the Future, Central European University Press, Budapest, pp. 29-41.
6. D'Anieri, P. (2019), Ukraine and Russia: From Civilized Divorce to Uncivil War [Ουκρανία και Ρωσία: από το πολιτισμένο διαζύγιο στον απολίτιστο πόλεμο], Cambridge University Press, Cambridge.

7. Degtiar, V. (2014), « Protesty proty militsii ta represyvni dii regymu iak rouchii Evromaidanu » [Οι διαδηλώσεις κατά της αστυνομίας και η καταστολή του καθεστώτος ως κινητήρια δύναμη του ευρωμαϊντάν], Commons : Journal of Social Criticism.

8. Dutchak, O., Dudin, V., Kravchuk, O., Muliavka, V., Yakubin, A., Kurovska, H., Chernina, D. & Novikov, D. (2018), « Chtcho ne tak iz reformami v Ukraïni ? » [Τί δεν πάει καλά με τις μεταρρυθμίσεις στην Ουκρανία:], Commons : Journal of Social Criticism.

9. Gorbach, D. (2015), “Ukraine’s Left: between a swamp and a hard place” [Ουκρανική αριστερά: μεταξύ βάλτου και ακινησίας], openDemocracy.

10. Gorbach, D. (2016), “After the ban: a short history of Ukraine’s Communist Party” [Μετά την απαγόρευση: μια μικρή ιστορία του Κομμουνιστικού Κόμματος Ουκρανίας], openDemocracy.

11. Gorbach, D. (2018), « Entrepreneurs of violence: the varied interests and strategies of the far-right in Ukraine » [Επιχειρηματίες της πολιτικής βίας: το πλέγμα συμφερόντων και στρατηγικών της ακροδεξιάς στην Ουκρανία], openDemocracy.

12. Gorbach, D. (2022), “Ukrainian identity map in wartime: Thesis-antithesis-synthesis?” [Ταυτοτικός χάρτης της Ουκρανίας σε καιρό πολέμου: Θέση – Αντίθεση – Σύνθεση:], Focaal Blog.

13. Goujon, A. (2021), « L’Ukraine de l’indépendance à la guerre » [Η Ουκρανία από την ανεξαρτησία ως τον πόλεμο], Le Cavalier Bleu, Paris.

14. Gritsiuk, K. (2020), Train Kiev-War (ταινία ντοκιμαντέρ).

15. Gyidel, E. (2022), « Ukrainian Internally Displaced Persons and the Future of Donbas » [Εγχώριοι πρόσφυγες στην Ουκρανία και το μέλλον του Ντονμπάς] in Marples D. R. (éd.), The War in Ukraine’s Donbas. Origins, Context, and the Future, Central European University Press, Budapest, pp. 109-121.

16. Kravchuk, O. (2016), “Evroassotsiatsiya: dva roky potomu” [Association avec l’UE : deux ans après], Commons : Journal of Social Criticism, en ligne (<https://commons.com.ua/en/yevroasotsiatsiya-dva-roki-potomu/>)

17. Kravchuk, O. (2018), « Eksport syrovyny iak natsional’na ideïa ta napovnennia biudgetu » [Η εξαγωγή πρώτων υλών ως εθνική ιδέα και το γέμισμα των κρατικών ταμείων], Commons : Journal of Social Criticism.

18. Kozlovska, E. (2014), Συνέντευξη με τους Oleksandra Nazarova και Maksym Boutkevych : « Ukraïnska dergava povodit sebe tak, nache ne usvidomila chtcho problema vymuchenyh pereselentsiv – tse duge nadovgo » [Το ουκρανικό κράτος συμπεριφέρεται σα να μη συνειδητοποιεί πως

οι μετακινούμενοι πρόσφυγες έχουν έρθει για να μείνουν], Commons : Journal of Social Criticism.

19. Maestracci, C. (2022), « De l’activisme citoyen à l’engagement armé » [Από τον ακτιβισμό των πολιτών στην ένοπλη στράτευση], Socio, n°16, pp. 159-176.

20. Marker Monitoring Group (2021), “Far-Right Confrontation and Violence. Monitoring results of 2020” [Ακροδεξιά σύγκρουση και βία. Έκθεση πορισμάτων του 2020].

21. Marker Monitoring Group (2022), “Far-Right Confrontations and Violence in 2021” [Ακροδεξιά σύγκρουση και βία το 2021].

22. Marples D. R (2022), Introduction to The War in Ukraine’s Donbas. Origins, Context, and the Future [Εισαγωγή στο « Ο πόλεμος του Ντονμπάς : προέλευση, πλαίσιο, μέλλον »], Central European University Press, Budapest.

23. Melnyk, O. (2022), “War Dead and (Inter)-Communal Ethics in the Russian-Ukrainian Borderlands: 2014-2018” [Νεκροί πολέμου και (δια)-κοινοτική ηθική στα ρωσο-ουκρανικά σύνορα: 2014-2018] in Marples D. R. (éd.), The War in Ukraine’s Donbas. Origins, Context, and the Future, Central European University Press, Budapest, pp. 123-157.

24. Muliavka, V. (2016), « Nova osvitnia polityka – vtratyly chy zdobuly » [Νέα εκπαιδευτική πολιτική : νίκη ή αποτυχία:], Commons : Journal of Social Criticism.

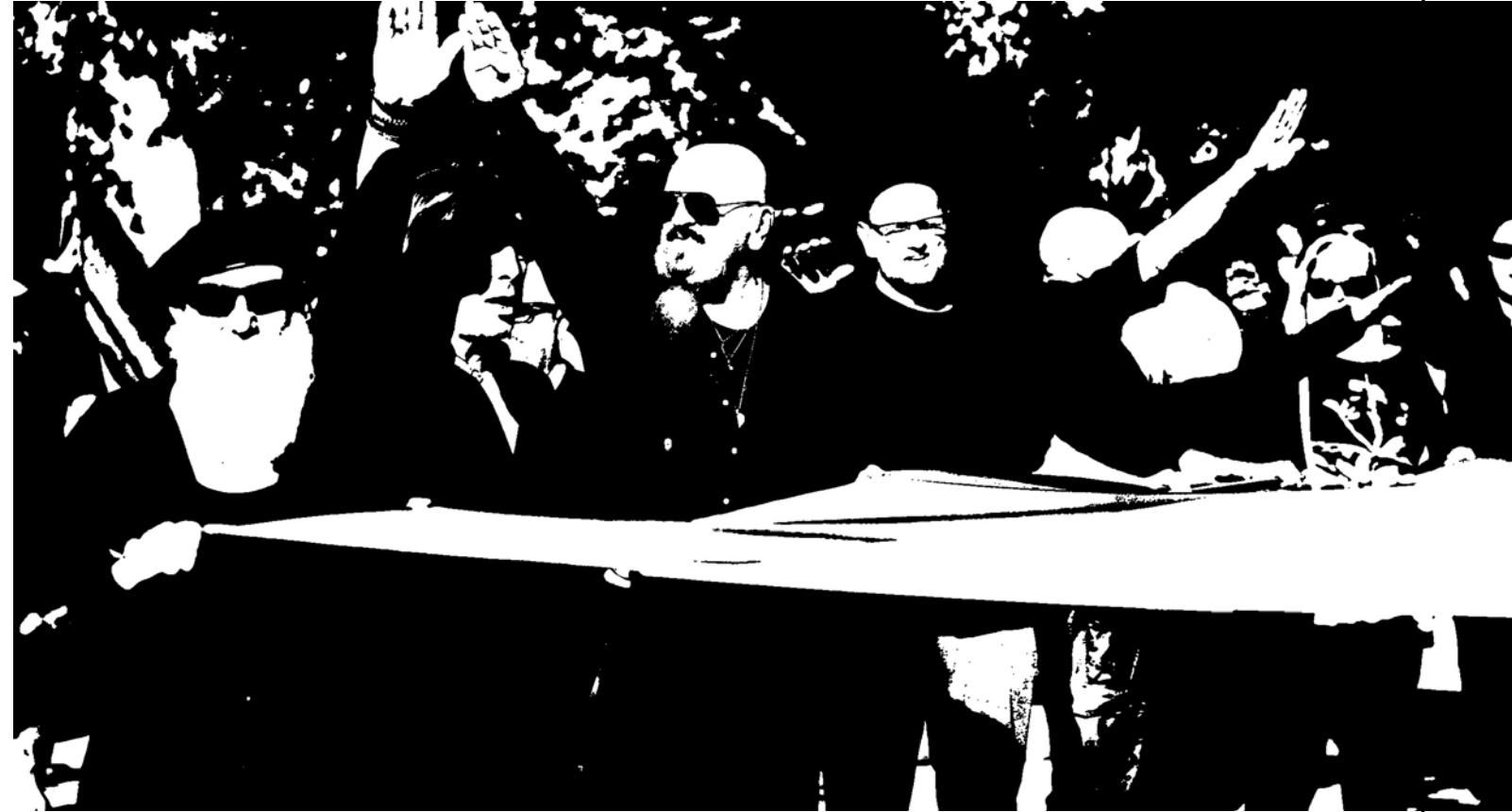
25. Risch, W. J. (2022), « Prelude to War » [Πρόλογος πολέμου] in Marples D. R. (éd.), The War in Ukraine’s Donbas. Origins, Context, and the Future, Central European University Press, Budapest, pp. 7-28.

26. Soroka, K. (2019), « Zemlia iak tovar : sotsialni ta ekologichni naslidki znittia moratoriyu na prodag silskogospodarskih zemel d Ukraïni » [Η γη ως εμπόρευμα: κοινωνικές και οικολογικές επιπτώσεις από την άρση του μορατόριουμ στην πώληση αγροτικών γαιών στην Ουκρανία], Politychna Krytyka.

27. Stepaniuk, N. (2022), « Limited Statehood, Collective Action, and Reconfiguration of Citizenship in Wartime » [Κρατική συρρίκνωση, συλλογική δράση και αναδιαμόρφωση της ιδιότητας του πολίτη σε καιρό πολέμου], in Marples D. R. (éd.), The War in Ukraine’s Donbas. Origins, Context, and the Future, Central European University Press, Budapest, pp. 83-107.

28. Yourchenko, Y. (2018), « Ukraine and the Empire of Capital : From Marketisation to Armed Conflict » [Η Ουκρανία και η αυτοκρατορία του κεφαλαίου : από την εμπορευματοποίηση στην ένοπλη σύγκρουση], Pluto Press, London.

29. Zadiraka, K. (2016), « Minski ougody : istoriya, interesy, perspektyvy » [Συμφωνίες του Μινσκ : ιστορία, συμφέροντα, προοπτικές], Commons : Journal of Social Criticism.

Άκρα Δεξιά

Νοσηρά συμπτώματα ενός καπιταλισμού σε παρακμή

του Martin Mosquera

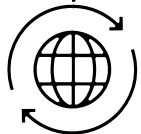
“Όποιος δεν θέλει να μιλάει για τον καπιταλισμό θα πρέπει να σωπαίνει σε ό,τι αφορά το φασισμό» έγραφε το 1939 ο Max Horkheimer. Αυτό ισχύει και για την περίπτωση της σύγχρονης ακροδεξιάς: επιβάλλεται να μιλήσουμε για τον καπιταλισμό και, κυρίως, για την κρίση του.

Κάθε μέρα γίνεται όλο και πιο προφανές ότι το σύστημα μέσα στο οποίο ζούμε περνάει μια γενική κρίση, και ότι δεν βρισκόμαστε παρά στην αρχή μιας μακράς μεταβατικής περιόδου. Μετά από κάθε ανάλογη φάση ο καπιταλισμός πραγματοποιούσε μια βαθιά μετάλλαξη: το 1873, το 1929, το 1973 Σε κάθε μια από αυτές τις περιπτώσεις, μπορούμε να παρατηρήσουμε βαθιές αλλαγές, όχι μόνο στο οικονομικό πεδίο αλλά και στον ίδιο τον τρόπο που διαρθρώνονται όλες οι συνιστώσες του καπιταλιστικού συστήματος, μέχρι το θεσμικό, ιδεολογικό και γεωπολιτικό πεδίο.

Αν και είναι συνηθισμένο το να ταυτίζουμε κάθε κρίση με τη χρονιά του κραχ που την ξεκίνησε, είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι η ανάπτυξη και η λύση της αποτελούν, από κοινού, έναν ολόκληρο ιστορικό κύκλο. Η περίοδος που άνοιξε το 1873 και έκλεισε στην αρχή της δεκαετίας του 1890 είναι γνωστή σαν η (πρώτη) Μεγάλη Ύφεση, που έθαψε τον καπιταλισμό του ελεύθερου ανταγωνισμού, που εγκαθιδρύθηκε από το 1848. Η κρίση του 1929 άρχισε στην πραγματικότητα με τον πόλεμο του 1914-1918, και συνέχισε να εξαπλώνεται μέχρι το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Ο Eric Hobsbawm μιλά για την περίοδο αυτή σαν «εποχή των καταστροφών»: οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, η μεγαλύτερη οικονομική ύφεση στην ιστορία του καπιταλισμού, η άνοδος του

φασισμού στην Ευρώπη, το ολοκαύτωμα. Μόνο όλη αυτή η καταστροφή και μια νέα βαθιά μετάλλαξη μπορούσαν να επιτρέψουν στον καπιταλισμό να σταθεροποιηθεί. Την μεταπολεμική περίοδο είδαμε λοιπόν να αναδύεται το «φορντιστικό σύμφωνο» και το Κράτος Πρόνοιας, που επέτρεψαν τρεις νέες δεκαετίες επέκτασης. Σ’ αυτή την περίπτωση, η πολιτική και κοινωνική σταθερότητα δημιούργησε την αυταπάτη ότι οι εσωτερικές αντιφάσεις του καπιταλισμού είχαν εξαφανιστεί, και ότι η τάση του προς κυκλικές κρίσεις είχε πτηθεί. Ωστόσο ο «κευנסιανός καπιταλισμός», όπως τον ονόμασαν, γνώρισε την δική του κρίση τη δεκαετία του 1970. Ξανά, η ανάπτυξη και η επίλυση της έγιναν με τίμημα μια μεταβατική περίοδο μακρά και γεμάτη σπασμούς: η υποχώρηση της εργατικής ανόδου του τέλους της δεκαετίας του 1960, η «συντηρητική παλινόρθωση» της Θάτσερ και του Ρήγκαν, οι δικτατορίες στη Λατινική Αμερική και, σαν ύψιστο σημείο, η πτώση του «σοσιαλιστικού στρατοπέδου» και η καπιταλιστική παλινόρθωση στην Ανατολική Ευρώπη. Η δεκαετία του 1990 αποτέλεσε το απόγειο του νεοφιλελευθερισμού, που επιβλήθηκε με μια δύναμη που έχει λίγα ανάλογα στην παγκόσμια ιστορία. Αλλά μετά την κρίση του 2008 και, με πιο χαρακτηριστικό τρόπο, μετά την παράλυση της παραγωγής που επέβαλε ο Covid-19, μπήκαμε σε μια νέα περίοδο γενοκλειμένης κρίσης. Κατά συνέπεια βρεθήκαμε σε έναν νέο κύκλο αστάθειας και ανισορροπίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Συχνά ακούμε αυτή τη φράση, που οφείλεται στον Βρετανό Τροτσκιστή Τόνυ Κλιφ και ορίζει την εποχή μας σαν «τη δεκαετία του 1930 σε αργή κίνηση» Αλλά αυτός ο ορισμός έχει πολλά όρια: οι διαφορές με την περίοδο του Μεσοπολέμου

είναι τόσο σημαντικές τουλάχιστον όσο και οι αναλογίες, αρχίζοντας από την απουσία της απειλής επανάστασης από τη μεριά της εργατικής τάξης. Ωστόσο, εάν αντισταθούμε στον πειρασμό των υπερβολικά γρήγορων αναλογιών, μπορούμε να δεχτούμε ότι αυτή η φράση περιέχει ένα μέρος της αλήθειας. Η εισβολή της νέας άκρας δεξιάς δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από αυτό το τοπίο της κρίσης και της μετάβασης: η παλιά ισορροπία έχει σπάσει και δεν έχουν συμπληρωθεί οι συνθήκες για να εγκαθιδρυθεί μια νέα. Επομένως είμαστε στην περίφημη μεσοβασιλεία στην οποία αναφερόταν ο Γκράμσι, σε εκείνη όπου «παρατηρούμε τα πιο διαφορετικά νοσηρά φαινόμενα (συμπτώματα)» (1).

Ο νεοφιλελευθερισμός και η κρίση του

Όπως εξηγεί ο David Harvey, ο νεοφιλελευθερισμός ήταν ένα σχέδιο ανασύνθεσης της εξουσίας των οικονομικών ελίτ, που είχαν ανάγκη να κάνουν να γύρει η ζυγαριά του συσχετισμού των δυνάμεων ανάμεσα στις τάξεις υπέρ τους, για να βγουν από το αδιέξοδο όπου είχε βρεθεί ο μεταπολεμικός κευνσιανισμός. Ο εμπορικός ανταγωνισμός, απελευθερωμένος από τα εμπόδια που του είχαν επιβληθεί την προηγούμενη περίοδο, χρησιμοποιήθηκε για να πειθαρχήσουν τους εργαζόμενους/-ες και το πλεονάζων κεφάλαιο. Η καταστροφική επιχειρήσεων και ολόκληρων βιομηχανιών, σε συνδυασμό με την έκρηξη της ανεργίας, εξασθένησε σοβαρά τα συνδικάτα και επέτρεψε την αποκατάσταση ενός επιθυμητού για το πιο ανταγωνιστικό κεφάλαιο ποσοστού κέρδους.

Στο απόγειο του ο νεοφιλελευθερισμός μπόρεσε να διαρθρωθεί με συναινετικές μορφές πολιτικής κυριαρχίας, μέχρι του σημείου να πετύχει ένα σχεδόν μονοπώλιο της θολής έννοιας «δημοκρατία». Πριν από την πτώση του Τείχους του Βερολίνου και την αποδιάρθρωση του «σοσιαλιστικού στρατοπέδου», ο καπιταλισμός που θριάμβευε μπόρεσε να διακηρύξει το τέλος του «αιώνα των άκρων» και να τοποθετηθεί στο στρατόπεδο των νικητών στην παλιά διαμάχη ανάμεσα στη «δημοκρατία» και τον «ολοκληρωτισμό». Ο γάμος ανάμεσα στην οικονομία της αγοράς και τη φιλελεύθερη δημοκρατία παρουσιάστηκε σαν «το τέλος της ιστορίας»: η μέγιστη ελευθερία στο πολιτικό πεδίο, η αυτοκρατορία της εκλογικής δημοκρατίας, σε συνδυασμό με μία χωρίς όρια κυριαρχία της αγοράς στο οικονομικό πεδίο.

Αλλά, όπως επισημαίνει ο Adrian Piva, φτάνουμε σε ένα σημείο όπου ο καπιταλισμός δεν μπορεί πια να εγγυηθεί την πολιτική κυριαρχία του μόνο μέσα από την πειθάρχηση της αγοράς. Ο καπιταλισμός «επαναπολιτικοποιείται»: ενώ επανέρχονται οι ενεργητικές κινήσεις κρατικής παρέμβασης στην οικονομία, τα Κράτη σκληραίνουν στο πολιτικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, ο ηγεμονικός άξονας που συνέδεε το νεοφιλελευθερισμό με τη δημοκρατία αρχίζει να εξαφανίζεται. Αλλά αρκεί να πούμε ότι αυτή η αυταρχική σκλήρυνση των Κρατών δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα ακόμη σύμπτωμα της κρίσης; Η μήπως είναι επίσης ένα μέσον της αποφασιστικότητας του, μια όψη του τοπίου που μας περιμένει στο τέλος του δρόμου; Ο ιστορικός φασισμός, όπως και το New Deal των ΗΠΑ, προοίονισαν γενικές τάσεις που χαρακτήρισαν τη νέα φρυσιογνωμία του μεταπολεμικού καπιταλισμού. Πρέπει να συμπεράνουμε ότι σήμερα προχωρούμε προς μια φάση του καπιταλισμού όπου θα είναι κεντρικοί οι πολιτικοί μηχανισμοί που έχουν στόχο την πειθάρχηση των μαζών, μηχανισμοί των οποίων η Άκρα Δεξιά είναι η πιο προφανής έκφραση;

Στην τάση αυτή προστίθεται ένα άλλο φαινόμενο: σαράντα χρόνια νεοφιλελεύθερης επίθεσης οδήγησαν τον κόσμο της εργασίας σε μια γενικευμένη αστάθεια και σε μια κοινωνική ανομία, που αφυπνίζουν μια επιθυμία τάξης και προστασίας σε σημαντικά τμήματα του πληθυσμού. Για να το πούμε διαφορετικά, η απαίτηση για τάξη αρχίζει να γίνεται, με κάποιον τρόπο, ένα αίτημα που έρχεται από τα κάτω. Θα μπορούσαμε να δούμε την εμφάνιση κάποιας εναρμόνισης ανάμεσα στη συντηρητική επιθυμία ορισμένων τομέων των λαϊκών τάξεων για προστασία και την ανάγκη αυταρχικότητας του καπιταλισμού που θα σταθεροποιούσε μια νέα μορφή πολιτικής κυριαρχίας;

Τα τελευταία χρόνια, τα παλιά εργατικά οχυρά άλλαξαν πολύ τις εκλογικές τους συνήθειες, ιδιαίτερα στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ, με την υποστήριξη του Τραμπ στην Εργατική Ζώνη (Rust Belt) ή τη διείσδυση της Λεπέν στον αποβιομηχανοποιημένο γαλλικό εργατικό Βορρά. Η «εθνική προτίμηση» έγινε το κυρίαρχο σύνθημα της Άκρας Δεξιάς στις ανεπτυγμένες χώρες. Αλλά αυτό παραμένει συνειδητά ασαφές για το αντικείμενο αυτής της προτίμησης: απέναντι σε τι το έθνος θα έχει προτεραιότητα: τις παγκοσμιοποιημένες ελίτ, τις πολυεθνικές, τους μετανάστες/-τριες; Οι ακροδεξιοί προσπαθούν κυρίως να κεφαλαιοποιήσουν την απαίτηση πολιτών της αντίστοιχης χώρας τους για απασχόληση και παροχές του κοινωνικού κράτους σε βάρος των μεταναστών/-τριων. Αυτή την πολιτική είναι που ο Habermas ονόμασε «πρόνοια-σωβινισμός».

Είναι ξεκάθαρο ότι, ως ένα βαθμό, η Άκρα Δεξιά προσχώρησε σε μια στρεβλή έκφραση της αγανάκτησης ενός τμήματος των λαϊκών στρωμάτων που έχουν υποστεί δεκαετίες νεοφιλελεύθερης επίθεσης. Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι σε ορισμένες χώρες και σε ορισμένους τομείς, για ένα τμήμα των εργαζομένων η ψήφος στην Άκρα Δεξιά έγινε μια χειρονομία ταχικού αυτοπροσδιορισμού. Καθώς και – μια αναγκαία για να αναλυθεί πλευρά – αυτός ο όλο και περισσότερο πληθειακός χαρακτήρας της Άκρας Δεξιάς παρουσιάζει μια ανησυχητική αναλογία με την περίοδο του μεσοπολέμου.

Νεοφασισμός;

Ο Jose Ortega y Gasset έγραφε τη δεκαετία του 1920 ότι: «ο φασισμός έχει μια αινιγματική όψη: αφήνει να εμφανιστούν σε αυτόν τα πιο αντίθετα περιεχόμενα. Διακηρύσσει τον αυταρχισμό και οργανώνει την ανταρσία. Πολεμάει τη σύγχρονη δημοκρατία, αλλά δεν πιστεύει στην παλινόρθωση εκείνου που υπήρχε παλαιότερα. Προτείνει τη δημιουργία ενός ισχυρού κράτους και χρησιμοποιεί τα πιο σκαιά μέσα, σαν να ήταν μια στασιαστική ομάδα ή μια μυστική εταιρία. Από όποια άκρη και αν τον πιάσουμε, βρίσκουμε μέσα στο φασισμό κάθε πράγμα και το αντίθετο του, βρίσκουμε ότι είναι ταυτόχρονα Α και όχι Α.».

Αυτά τα παράδοξα χαρακτηριστικά συνοψίζονται ίσως σε ένα: την ικανότητα να καλύπτει την αντιδραστική πολιτική με ένα μανδύα ανταρσίας και να το εντάσσει με τον ίδιο τρόπο σε ένα μαζικό κίνημα. Αυτό το καμουφλάζ του επιτρέπει να κεφαλαιοποιεί πάνω στις κοινωνικές απογοητεύσεις διαφόρων τύπων και να υιοθετεί ένα προφίλ «ελευθερωτή». Ο φασισμός δήλωνε η Χάννα Αρεντ είναι «η προσωρινή συμμαχία του πλήθους και της ελίτ». Αυτή η ιδιόμορφη «αντεπανάσταση που στηρίζεται στους αδικημένους», που διαφοροποιεί το φασισμό από άλλα αυταρχικά κινήματα, θα αναγνωριστεί από τους πιο σοβαρούς σύγχρονους μαρξιστές αναλυτές

σαν ο ιστορικός φασισμός. Ο Τολιάτι τον όριζε σαν ένα «αντιδραστικό μαζικό καθεστώς», παρατηρώντας την τεράστια κινητοποίηση που συνόδευσε την άνοδο του και που ονειρευόταν μια «λαϊκή ανταρσία» ενάντια στις «ελίτ». Ο Τρότσκι έγραψε ότι «την εποχή της παρακμής της αστικής τάξης, αυτή η τελευταία χρειάζεται πάλι «πληθειακές» διαδικασίες για να επιλύσει τα καθήκοντα της». Πράγματι ο φασισμός θεωρούσε τον εαυτό του σαν «επανάσταση ενάντια στην επανάσταση»: μια «γενική κινητοποίηση της κοινωνίας», κύρια της πτωχευμένης από την οικονομική κρίση μικροαστικής τάξης, για να αποφύγει την επαναστατική κινητοποίηση της εργατικής τάξης.

Η σύγχρονη Άκρα Δεξιά παρουσιάζει επίσης μαζικά χαρακτηριστικά, «λαϊκίστικα». Ωστόσο η διείσδυση της στα λαϊκά στρώματα πάει μαζί με τη ρήξη με μια παράδοση και με μια ανάμνηση του εργατικού κινήματος, την πραγματική αντιφασιστική «υγειονομική ζώνη». Από την άποψη αυτή συνηθίζουμε να θυμόμαστε τη φράση του Βάλτερ Μπέντζαμιν: «κάθε άνοδος του φασισμού μαρτυρά μια αποτυχημένη επανάσταση». Στη δεκαετία του 1930 ο φασισμός ήταν, όπως έλεγε ο Άντζελο Τάσκα, «μια όψιμη και προληπτική αντεπανάσταση», που ανοίγει ένα δρόμο σε μια ενδιάμεση κατάσταση όπου οι επαναστατικές απόπειρες έχουν αποτύχει, αλλά όπου το εργατικό κίνημα δεν έχει ακόμη τεθεί εκτός μάχης. Ο φασισμός δεν νίκησε άμεσα την επανάσταση, αλλά έρχεται να τελειώσει τη δουλειά. Πάλι ο παραλληλισμός με την εποχή μας δεν είναι παρά μερικά μόνο κατάλληλος, αλλά βοηθάει στο να παρατηρήσουμε μια δυναμική. Μακροπρόθεσμα είναι αδύνατον να αφαιρέσουμε την επανεμφάνιση της Άκρας Δεξιάς από την υποχώρηση των σοσιαλιστικών παραδόσεων του εργατικού κινήματος και της νεοφιλελεύθερης στροφής ενός αξιόλογου τμήματος της αριστεράς κατά τις δεκαετίες του 1980 και του 1990.

Στη Λατινική Αμερική, αντίθετα, αναπτύσσεται μια ιδιαιτερότητα που πρέπει να υπογραμμισθεί: η Άκρα Δεξιά συνδέεται με αυτή την, σε παγκόσμια κλίμακα, εξαίρεση που προέκυψε από τον «προοδευτικό κύκλο». Δηλαδή δεν αναδύεται σαν μια άμεση απάντηση στην κρίση του νεοφιλελευθερισμού, αλλά περισσότερο σαν μια αντίδραση σε μια πολιτική περίοδο που ήταν ακριβώς η απάντηση στην κρίση του νεοφιλελευθερισμού. Για το λόγο αυτό η Άκρα Δεξιά αυτής της περιοχής του κόσμου δεν έχει κανένα πρόβλημα στο να συμπαραταχθεί με έναν οικονομικό υπερφιλελευθερισμό και επιβεβαιώνει ένα εξαιρετικά αντικομουνιστικό προφίλ, συνδεόμενη με μια πιο παραδοσιακή ταξική βάση, στα μεσοστρώματα. Οι προοδευτικές κυβερνήσεις δημιούργησαν μια αντίδραση που δεν περίμεναν και ήταν ανίκανες να αντιμετωπίσουν. Έβαλαν σε κατάσταση συναγερμού τις κυρίαρχες τάξεις χωρίς να πάρουν εκείνα τα ριζοσπαστικά μέτρα που θα επέτρεπαν το να τις θέσουν σε κατάσταση που να μην μπορούν να βλάψουν. Ετσι με τη μερική ρήξη τους με το νεοφιλελευθερισμό κατέληξαν στο να απογοητεύσουν και να αποπροσανατολίσουν την ίδια τους τη βάση. Ποτέ δεν θα είχαμε Μπολσονάρο χωρίς τις απογοητεύσεις που δημιούργησε το Κόμμα των Εργαζομένων.

Να οικοδομήσουμε το «κόμμα του νέου κόσμου»

Μια αριστερά που υποχωρεί κανονικά απέναντι στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές δεν μπορεί να κάνει τίποτα άλλο παρά να διαλύει προοδευτικά την ιστορική συμμαχία ανάμεσα στο εργατικό κίνημα και τη σοσιαλιστική παράδοση. Αλλά αντίθετα όλα δείχνουν ότι όταν εμφανίζεται μια νέα ριζοσπαστική

αριστερά, χωρίς συμβιβασμούς απέναντι στον νεοφιλελευθερισμό, οι λαϊκοί τομείς δεν αργούν να αντιδράσουν θετικά: ο Μπέρνυ Σάντερς και ο Τζέρεμι Κόρμπιν στην αγγλοσαξωνική σοσιαλδημοκρατία, οι Ποντέμος, ο Σύριζα και η Ανυπότακτη Γαλλία στην ηπειρωτική Ευρώπη, ο μπολιβარიανισμός στη Λατινική Αμερική. Για την ώρα ο δεσμός δεν έχει τελειώσει κοπεί: η Άκρα Δεξιά στηρίζεται κύρια στη ριζοσπαστικοποίηση της παραδοσιακής βάσης της δεξιάς, που πάντα περιλάμβανε και ένα τμήμα της εργατικής τάξης, επωφελούμενη από την πτώση του ηθικού των λαϊκών τομέων – που τους οδηγεί κύρια σε μια αποστροφή της πολιτικής και γενικά εκδηλώνεται με την εκλογική αποχή – παρά στην κεφαλαιοποίηση τους.

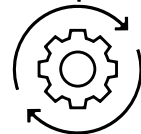
Προκύπτει ένα στρατηγικό συμπέρασμα. Αν θέλουμε να καταπολεμήσουμε την Άκρα Δεξιά, δεν μπορούμε να υποταχθούμε, όπως έλεγε ο Κέινς στο Μεσοπόλεμο, στο «κόμμα του παλιού κόσμου»: Οι Μακρόν, Κλίντον, Αλχμίν είναι εκπρόσωποι του στάτους κβο, ενάντια στο οποίο στρέφεται η αντιδραστική εξέγερση, δεν υπάρχει θέμα δημιουργίας μιας συμμαχίας ανάμεσα στην Αριστερά και στο φιλελεύθερο Κέντρο, που θα θύμιζε το Λαϊκό Μέτωπο της δεκαετίας του 1930. Εάν η Αριστερά εμφανισθεί σαν το αριστερό άκρο του στάτους κβο, η λαϊκή δυσαρέσκεια θα συνεχίσει το δρόμο της προς τις αυταρχικές λύσεις. Γιατί, όπως λέει ο Ροντρίγκο Νούνες στην ανάλυση του για το μπολσοναρισμό, η Άκρα Δεξιά έχει την ικανότητα να αναγνωρίζει ότι «τα πράγματα πάνε πολύ άσχημα». Πέρα από μεταβατικές υποστηρίξεις στην υπηρεσία πρακτικών στόχων, όπως να φράξουμε το δρόμο στον Τραμπ, τη Λεπέν, ή τον Μπολσονάρο τη στιγμή των εκλογών, μια διαρκής συμφωνία ισοδυναμεί με ενίσχυση της αιτίας προσπαθώντας να αποφύγουμε την έκβαση.

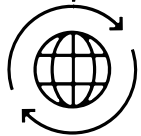
Η κοινωνική δυσαρέσκεια απέναντι στο νεοφιλελευθερισμό είναι πάντα ασταθής και δεν έχει ακόμη καθορισθεί στο πολιτικό πεδίο. Όπως διακηρύσσουν οι Ιταλοί operaiestes, αν υπάρχει μια κρίση του καπιταλισμού είναι γιατί υπάρχουν αγώνες. Η κρίση είναι το σύμπτωμα ενός ακόμη διαθέσιμου πολιτικού δυναμικού. Αντίθετα με ό,τι συνέβη τη δεκαετία του 1930, η Άκρα Δεξιά δεν καταφέρνει, για την ώρα, να σταθεροποιηθεί όταν έρχεται στην κυβέρνηση, και δεν καταφέρνει να δώσει μια συνολική απάντηση στην κρίση. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ένα διαθέσιμο πεδίο για να πολιτικοποιηθούν τα προβλήματα της εποχής και να προσανατολιστούν προς μια απελευθερωτική κατεύθυνση.

Ο Martin Mosquera είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Μπουένος Άιρες, μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού Revista Intersecciones, αρχισυντάκτης του Jacobin America Latina και αγωνιστής της Democracia Socialista (συμπαθούσα οργάνωση της 4ης Διεθνούς στην Αργεντινή). Το άρθρο αυτό είναι το editorial της Revista Jacobin No 6 (<http://jacobinlat.com/2022/07/14/web-sintomas-morbidos/>)

(1) Α. Γκράμσι, Τετράδια φυλακής (1936), αναφερόμενο από τον G. Achcar, Symptomes morbides – La rechute du soulèvement arabe, Actes Sud 2017. Ο G. Achcar γράφει για αυτό ότι «η αγγλική μετάφραση απέδωσε το “fenomeni morbidi” («νοσηρά φαινόμενα» στη γαλλική μετάφραση) «morbid symptoms” που παραμένει πιστό στην έννοια».

<https://jacobinlat.com/2022/07/14/web-sintomas-morbidos/>

Σουηδία: Κινητοποίηση κατά της ακροδεξιάς

Internationalen: Ανάγκη για λαϊκή κινητοποίηση κατά της ακροδεξιάς (“Σουηδοί Δημοκράτες”).
Δύο σχετικά άρθρα από το Internationalen και τους συντρόφους του Socialistisk Politik (σουηδικού τμήματος της 4ης Διεθνούς).

Να οργανώσουμε την οργή κατά του δεξιού μπλοκ

Internationalen, Κύριο άρθρο της 15 Σεπτεμβρίου 2022

**Οι ακροδεξιοί SD εισβάλουν στο Καπιτώλιο
Η αστική τάξη συνυπεύθυνη
Τώρα είναι η ώρα της αντίστασης -κι ενός απολογισμού**

Το εθνικιστικό κύμα της διεθνούς δεξιάς έσπασε ακόμη και τα εύθραυστα αναχώματα στη Σουηδία. Η επίθεση των ακροδεξιών SD (Σουηδοί Δημοκράτες1) στο σουηδικό Καπιτώλιο φαίνεται να ήταν επιτυχής (τη στιγμή που γράφεται αυτό το άρθρο). Η πολιτική αποστασιών της αστικής τάξης απογείωσε την αυθεντική τους εκδοχή, ενώ τα διάφορα αντίγραφα κατέρρευσαν. Όλη η επιτυχία της Δεξιάς ανάγεται σε ένα ακροδεξιό κόμμα με ναζιστικές ρίζες, οι οποίες δεν προέρχονται καθόλου από τους Hedenhös (τη σουηδική αρχαιότητα), αλλά από τη δεκαετία του 1990, μισό αιώνα μετά το Άουσβιτς. Η ντροπή που δεν είχαν να ανοίξουν τις πόρτες στην αιχμή του οργανωμένου ρατσισμού στη Σουηδία πέφτει από κοινού στους Συντηρητικούς (M), τους Χριστιανοδημοκράτες (KD) και τους Φιλελεύθερους (L). Το όνομα της σουηδικής αστικής τάξης είναι θλιβερό -η συνεχνοχή είναι χαραγμένη στο μέτωπό της.

Η διάλυση των σουηδικών συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας από τον νεοφιλελευθερισμό, με τεράστιες κοινωνικές διαιρέσεις και διαχωρισμούς, μαζί με την πείνα, το ενεργειακό χάος και την ανασφάλεια της Ευρώπης, που μασιτίζεται από τον πόλεμο και τη στρατιωτικοποίηση συνθέτουν το σκηνικό. Η γεμάτη μίσος πολιτικοποίηση από το δεξιό μπλοκ του τριγώνου εγκληματικότητας των συμμοριών, της μετανάστευσης και της αusterοποίησης των ποινών, που ήταν το αγαπημένο σύνθημα των SD, αποτέλεσε το δεκανίκι στην επίθεση της αντιδραστικής δεξιάς, από την άρνηση της κλιματικής κρίσης μέχρι την ταξική πολιτική κατά της ισότητας και της κοινής ευημερίας.

Μέσα στην καταιγίδα της κλιμακούμενης κλιματικής κρίσης, της οικονομικής παρακμής, της ενεργειακής καταστροφής και του εξελισσόμενου πολέμου στην Ευρώπη, η πολιτική του δεξιού μπλοκ επιδιώκει να σφυρηλατήσει και να εδραιώσει μια εθνοτική νησίδα της μεσαίας και ανώτερης τάξης γύρω από μια παλαιωμένη κανονικότητα που φαίνεται να ξεφεύγει από τα χέρια της δεξιάς. Αυτή η περιχαράκωση απαιτεί βίαιες μεθόδους αποδιάρθρωσης και διαχωρισμού.

Η αναγκαστική ανίχνευση μιας υποτιθέμενης “ΔΕΠΥ” (ή “διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας”) στα παιδιά των προαστίων, οι καταγγελίες στις αρχές της Κοινωνικής Υπηρεσίας κατά των δίχρονων παιδιών για δυσκολίες στη σουηδική γλώσσα, η εθνική ποσόστωση στέ-

γας, η επαίσχυντη τιμωρία των εννιάχρονων και οι ζώνες παρακολούθησης της αστυνομίας στα προάστια ήταν μόνο προάγγελοι, όπως και οι αυξανόμενες οικονομικές και κοινωνικές διαφορές μεταξύ «των παιδιών που είναι μέσα» και εκείνων που είναι «έξω» από την αγορά εργασίας και τα στεγαστικά και κοινωνικά συστήματα.

Για το εργατικό κίνημα και την Αριστερά, υπερασπιστές της ανθρωπιάς, της ισότητας και της ανθρώπινης αλληλεγγύης απέναντι στην κλιματική αλλαγή και την παγκόσμια κρίση, το εκλογικό αποτέλεσμα είναι η δική μας 11η Σεπτεμβρίου. Πρέπει να ανασυγκροτηθούμε για να αντισταθούμε σε όλα τα μέτωπα: όμως αυτό απαιτεί επίσης και μια ευρεία επαναξιολόγηση για την εποχή που έτσι τελειώνει. Αυτό που μας περιμένει δεν είναι μείωση, αλλά αύξηση των κοινωνικών αντιθέσεων, όχι μια πολιτική χαλάρωση αλλά εντατικοποίηση, όχι ομαλοποιημένη λειτουργία αλλά κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Ολόκληρο το πολιτικό σύστημα της Σουηδίας είναι υπό κατάρρευση, και οι κυβερνήσεις μειοψηφίας, οι “δεκεμβριανοί συμβιβασμοί” και άλλες “συμφωνίες του Ιανουαρίου”2 είναι ασήμαντες λεπτομέρειες μπροστά σε αυτό που έρχεται. Έτσι, το εύθραυστο φράγμα που έσπασε την Κυριακή δεν θα είναι και πολύ χρήσιμο. Μια σοσιαλδημοκρατία που παζαρεύει την κοινωνική πρόνοια και τα εργασιακά δικαιώματα στο «κέντρο» και που περιμένει τη στιγμή να έρθει η σειρά της μετά τη Δανία στο κινύγι «σομαλών»3 δεν μπορεί να σπάσει τον φαύλο κύκλο, ακόμη και αν θα μπορούσε να αναδιατάξει κάποιο ποσοστό ψηφοφόρων μεταξύ των αντιπάλων του δεξιού μπλοκ.

Αλλά ούτε και το Vänsterpartiet (Αριστερό Κόμμα4) δεν κατάρφερε να αποκρούσει το δεξιό κύμα. Η διεθνής ακροδεξιά διαδικασία έχει αλλάξει ολόκληρο το πολιτικό τοπίο και «η Σουηδία έχει γίνει επίσης μια δεξιά χώρα», όπως είπε φέτος ο Göran Greider5, κάτι που επιβεβαιώνουν οι δημοσκοπήσεις και οι εκλογικές αναλύσεις της SOM. Έτσι, ακόμα και όσοι διατηρούν την αντίθεσή τους στον ρατσισμό, τον εθνικισμό και την ανισότητα επίσης υφίστανται την πίεσή τους. Αλλά και ο ίδιος ο προσανατολισμός του κόμματος πριν από τις εκλογές συζητείται έντονα τόσο στο εσωτερικό του κόμματος όσο και γενικότερα. Ήταν, π.χ., ο αναπροσανατολισμός, π.χ., της κλιματικής πολιτικής του κόμματος με τη βιομηχανική στροφή που οδήγησε τους απογοητευμένους περιβαλλοντικούς ακτιβιστές να ψηφίσουν Πράσινους ή αυτή ήταν κυρίως μια ψήφος τακτικής; Μήπως οι απόπειρες υιοθέτησης της παλιάς σοσιαλδημοκρατικής πολιτικής για τη δημόσια στέγαση σήμαινε ότι, όπως και στη δεξιά, οι άνθρωποι ψήφισαν την αυθεντική εκδοχή και όχι το αντίγραφο; Μήπως ήταν ανοησία να θέλει να συμμετάσχει σε μια κυβέρνηση με το Centerpartiet (Κεντρώο Κόμμα); Και το ίδιο ερώτημα ισχύει και για τις προσπάθειες απεύθυνσης στους ψηφοφόρους της εργατικής τάξης εκτός των μεγάλων πόλεων ελαχιστοποιώντας τον αντιρατσισμό, ή και για την αντίσταση στο

NATO και για τη διαφωνία για τις εξαγωγές όπλων με την οποία η επικεφαλής του κράτους, Μαγκνταλένα Άντερσον, έγινε η απερίγραπτη μέτρη της χώρας εις βάρος των αριστερών ψηφοφόρων;

Τώρα αρχίζει μια περίοδος συζήτησης και αξιολόγησης στο εσωτερικό τόσο της Αριστεράς όσο και του εργατικού κινήματος. Πρέπει να το κάνουμε αυτό με βάθος και σοβαρότητα και με σεβασμό, διότι βρισκόμαστε στην ίδια πλευρά απέναντι στο δεξιό μπλοκ, το οποίο, καθοδηγούμενο από τον ρατσισμό της ακροδεξιάς, ακονίζει τα μαχαίρια του. Και χωρίς να χαλαρώσουμε ούτε για ένα δευτερόλεπτο την επιφυλακή μας. Αντιθέτως, τώρα που τα δάκρυα έχουν στεγνώσει, πρέπει να μετατρέψουμε την απογοήτευση σε οργανωμένη πολιτική οργή ενάντια στις κατά μέτωπο επιθέσεις κατά της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Πολλοί ενεργοποιήθηκαν απέναντι στη σοβαρότητα της κατάστασης. Ήδη από τα μεσάνυχτα της ημέρας των εκλογών μέχρι το μεσημέρι της Δευτέρας, περίπου δύο χιλιάδες νέα μέλη προσχώρησαν στο Vänsterpartiet, το οποίο με περίπου τριάντα δύο χιλιάδες μέλη μπορεί πλέον να γίνει τόπος συνάντησης για την ανταλλαγή εμπειριών και την κινητοποίηση για αντίσταση. Οι χιλιάδες νέοι που συμμετέχουν στον ακτιβισμό για το κλίμα, οι ακτιβιστές των προστίων και των συνδικάτων, οι «προοδευτικοί της πόλης», οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι εκπαιδευτικοί και οι εργαζόμενοι στις βιομηχανικές πόλεις, στις αγροτικές περιοχές και στις μεγάλες πόλεις, όλοι μαζί μπορούμε να σχηματίσουμε συμμαχίες και κινήματα από τα κάτω και να μην παραχωρήσουμε ούτε σπιθαμή. Δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο.

Internationalen, Κύριο άρθρο της 15 Σεπτεμβρίου 2022

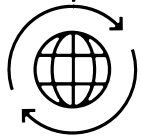
Μετά τις εκλογές: 'Ωρα να αρχίσουμε να οικοδομούμε την αντίσταση

(του Kjell Östberg, στο Internationalen)

Θα μπορούν οι Σουηδοί πολιτικοί να κοιτάζονται στον καθρέφτη μετά τις εκλογές του 2022; Το πιο σημαντικό ζήτημα για τους ψηφοφόρους ήταν η υγεία, αλλά μια επιθετική δεξιά και μια παθητική σοσιαλδημοκρατία κατάφεραν να μεταφέρουν προεκλογικά την έμφαση στα εγκλήματα και την τιμωρία τους, να εμφανίσουν μια σύνδεση μεταξύ μετανάστευσης και εγκληματικότητας ως προφανές ζήτημα και να περιορίσουν το ζήτημα του κλίματος σε κάτι που θα αφορούσε απλώς την κατασκευή πυρηνικών εργοστασίων. Το αποτέλεσμα ήταν μια απότομη στροφή προς τα δεξιά.

Σύμφωνα με την τηλεοπτική δημοσκόπηση της VALU, το 43% των ψηφοφόρων τοποθετούνται στα δεξιά και το 37% στα αριστερά. Αυτό ταιριάζει με την πτώση της σοσιαλδημοκρατικής κυβέρνησης, η οποία θα αντικατασταθεί από μια αστική κυβέρνηση. Αλλά υπήρξε επίσης και μια έντονη στροφή προς τα δεξιά στο εσωτερικό του δεξιού μπλοκ. Η εκλογική επιτυχία μπορεί να αποδοθεί εξ ολοκλήρου στους Σουηδούς Δημοκράτες (SD), ενώ τα άλλα κόμματα της ομάδας του Kristersson [των “Μετριοπαθών”] υποχώρησαν με συνολικά 10 έδρες.

Από την άλλη πλευρά, οι Σουηδοί Δημοκράτες αυξήθηκαν κατά περισσότερο από τρία τοις εκατό και είναι μακράν το μεγαλύτερο κόμμα της Δεξιάς και μια μελλοντική αστική κυβέρνηση θα εξαρτηθεί εξ ολοκλήρου από την υποστήρι-

ξή τους. Αυτό δεν είναι τίποτα λιγότερο από έναν πολιτικό σεισμό. Για μεγάλο χρονικό διάστημα, ιδίως στην Αριστερά, υπήρχε η άποψη ότι η επιτυχία των Σουηδών Δημοκρατών οφειλόταν κυρίως στους δυσαρεστημένους εργαζόμενους, οι οποίοι στην πραγματικότητα εξακολουθούν να είναι σοσιαλδημοκράτες, που ψήφισαν SD σε ένδειξη διαμαρτυρίας και οι οποίοι θα μπορούσαν να κερδηθούν γρήγορα με μια ελαφρώς πιο ριζοσπαστική σοσιαλδημοκρατική πολιτική. Πρόκειται για μεγάλη υποτίμηση του πιο επιτυχημένου πολιτικού κόμματος της Σουηδίας.

Οι Σουηδοί Δημοκράτες έχουν μια εξαιρετικά συνεκτική και αποφασιστική ηγεσία. Έκτισαν συστηματικά το κόμμα από κάτω προς τα πάνω. Από την αρχή χρησιμοποίησαν τα ρατσιστικά και φασιστικά κινήματα από τα οποία προέρχονται και χρησιμοποίησαν τους οικονομικούς πόρους που παρείχε η υποστήριξη του κόμματος σε δημοτικό επίπεδο για να δώσουν στο κόμμα οργανωτική δύναμη. Οι Σουηδοί Δημοκράτες έγιναν επίσης γρήγορα οι πιο δραστήριοι στη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με κύριο ενοποιητικό μήνυμα την ξеноφοβία. Συνδύασαν επίσης επιδέξια την υποστήριξη από ρατσιστικά και ακροδεξιά περιβάλλοντα, κρατώντας μια απόσταση από τους πλέον τρελαμένους και υπερβολικά μελανοχίτωνες ρατσιστές.

Οι εκλογικές τους επιτυχίες ήταν μοναδικές. Στο κοινοβουλευτικό του ντεμπούτο το 2010, το κόμμα έλαβε το 5,7% των ψήφων. Έκτοτε, η στήριξη αυξήθηκε διαδοχικά στο 12,9%, στο 17,5% και φέτος στο 20,6%. Κανένα άλλο κόμμα δεν παρμένει τόσο ισχυρό και τόσο ενωμένο. Όλες οι προσπάθειες να τραβήξουν ψηφοφόρους από τους SD απέτυχαν. Το 86% των ψηφοφόρων του κόμματος το 2018 ψήφισε το κόμμα και φέτος: γνωρίζει δηλαδή μια εξαιρετικά υψηλή κομματική αφοσίωση. Συγκριτικά, οι Συντηρητικοί κατάφεραν να τους ψηφίσει μόνο το 61% των ψηφοφόρων τους του 2018, ενώ οι Σοσιαλδημοκράτες το 74%.

Οι Σουηδοί Δημοκράτες έχουν κερδίσει σταθερά νέες ομάδες ψηφοφόρων, ιδίως συντηρητικούς και σοσιαλδημοκράτες. Το κόμμα είναι επίσης πολιτικά ομοιογενές. Το εβδομήντα τοις εκατό των ψηφοφόρων του κόμματος περιγράφει τον εαυτό του ως δεξιό και μόνο το έξι τοις εκατό ως αριστερό. Όποιος νομίζει ότι είναι εύκολο να κερδίσει ψηφοφόρους από τους SD κρατώντας χαμηλούς τόνους σε αμφιλεγόμενα θέματα και επισημαίνοντας τις ρατσιστικές ρίζες του κόμματος, κάνει μεγάλο λάθος. Οι ψηφοφόροι του κόμματος ταυτίζονται με το συντηρητικό και ξеноφοβικό εθνικό δόγμα των SDs. Μέχρι τις εκλογές του 2018 υπήρχε μια υγειονομική διαχωριστική γραμμή ακόμα και εντός της σουηδικής αστικής τάξης κατά της συνεργασίας με ένα ξеноφοβικό εξτρεμιστικό κόμμα. Αυτή η διαχωριστική γραμμή έχει προ πολλού ξεπεραστεί.

Πρώτα ήταν ο κόσμος των εργοδοτών που προσκάλεσε με επιτυχία δείπνα δωροδοκίας για να κερδίσει τους SD και να αποτρέψει την απαγόρευση των κερδών στο δημόσιο τομέα. Στη συνέχεια, δεν άργησε να έρθει η Ebba Busch (η αρχηγός των Χριστιανοδημοκρατών) να προσφέρει κεφτεδάκια

και να ανοίξει το δεξιό στρατόπεδο για οργανωμένη κοινοβουλευτική συνεργασία. Όλες οι κόκκινες γραμμές εξαφανίστηκαν γρήγορα. Αλλά οι SD δεν ήταν εύκολο θήραμα, το αντίθετο μάλιστα. Αντιθέτως, το πρόγραμμα των Σουηδών Δημοκρατών υιοθέτησε σε μεγάλο βαθμό το πρόγραμμα της αστικής τάξης. «Κανένα άλλο κόμμα δεν έχει αντισταθεί σθεναρά όσο οι SD για να μην αυξηθεί μετανάστευση, αν θέλουμε να έχουμε μια πιθανότητα για ενσωμάτωση», δήλωσε ο Kristersson. Οι SD αποτελούν υπόδειγμα για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, δήλωσε ο Johan Persson (ηγέτης των Φιλελευθέρων). Τώρα βλέπουμε το αποτέλεσμα. Οι Σουηδοί Δημοκράτες είναι σήμερα το κυρίαρχο κόμμα της δεξιάς. Έξω από τις μεγάλες πόλεις, εκεί όπου χτυπάει η «καρδιά της χώρας» κατά τη χριστιανοδημοκρατίσσα Ebba Busch, οι SD είναι το μεγαλύτερο κόμμα σε όλες τις κομπτείες, συχνά με το 25-30% των ψήφων, ενίοτε μαζί με τους Σοσιαλδημοκράτες. Και στη Skåne (νότια Σουηδία) τους έχουν μάλιστα ξεπεράσει. Οι Συντηρητικοί υπολείπονται συχνά κατά 10%, οι Χριστιανοδημοκράτες κατά το 20%. Φανταστείτε πώς θα εξελιχθεί αυτή η ισορροπία δυνάμεων στις επερχόμενες κυβερνητικές διαπραγματεύσεις.

Η μετατόπιση προς τα δεξιά, όμως, είναι σαφής και στα αριστερά. Οι σοσιαλδημοκράτες τα πήγαν καλύτερα. Μια σοσιαλδημοκρατία που παραδόθηκε μπροστά στην αστική επίθεση, έσπασε 200 χρόνια ουδετερότητας και, για να αποφύγει μια φθοροποιό μάχη για το NATO, αποδέχτηκε έναν πρωτοφανή επανεξοπλισμό, ανοίχτηκε σε μια νέα πυρηνική ενέργεια, προώθησε περήφανα περισσότερα από 70 τιμωρητικά μέτρα και ψάρεψε σε θολά ξеноφοβικά νερά με λόγους όπως κατά των «Somalitowns»⁶. Ή για να χρησιμοποιήσω τα λόγια της δημοσιογράφου Malin Ullgren της εφημερίδας Dagens Nyheter, «έδεσε το βαγόνι της σε ένα τρένο που κινείται όλο και πιο βαθιά στο μεταδημοκρατικό σκοτάδι». Αποτέλεσμα: να χάσει την κυβέρνηση και να καταγράψει το δεύτερο χειρότερο εκλογικό αποτέλεσμα των τελευταίων 111 ετών. Και μια αριστερά που αποφάσισε να γίνει η νέα σοσιαλδημοκρατία, αμβλύνοντας όσα πίστευε ότι θα μπορούσαν να ανησυχήσουν τους «εργαζόμενους εκτός πόλεων» και ξοδεύοντας ατελείωτες προσπάθειες για να απαιτήσει να μπει σε κυβέρνηση μαζί με το πιο νεοφιλελεύθερο κόμμα της Σουηδίας. Αποτέλεσμα: τίποτα το καλό. Ενδεικτικά, στη Sandviken, το κόμμα έχασε το ήμισι του εθνικού του μέσου όρου, ενώ οι SD αυξήθηκαν κατά 50 τοις εκατό.

Αλλά επίσης στα αριστερά είναι που υπάρχουν οι κάποιες αναλαμπές φωτός. Όπου η Αριστερά συνεργάστηκε με περιβαλλοντικούς ακτιβιστές, με ακτιβιστές κατά της αύξησης των ενοικίων κατοικιών, με υποστηρικτές της συνδικαλιστικής πρόνοιας και με αντιρατσιστές, ειδικά στις μεγάλες πόλεις, η δεξιά υποχώρησε και κράτησε τους SD σε απόσταση. Εκεί η αντίσταση έχει ήδη αρχίσει.

Kjell Östberg

Internationalen
<https://tpt4.org/?p=7998>

Εκτελεστικό Γραφείο της 4ης Διεθνούς : Αλληλεγγύη με το κίνημα διαμαρτυρίας του Ιράν!

Από τις 16 Σεπτεμβρίου, το Ιράν έχει βυθιστεί σε μια θύελλα γενικευμένων διαμαρτυριών ενάντια στην πολιτική της άρχουσας κλίκας. Αυτές ξεκίνησαν με τη βίαιη δολοφονία μιας νεαρής γυναίκας, της Ζίνα (Μάσα) Αμίνι, που χτυπήθηκε ως θανάτου από την « αστυνομία των ηθών ». Η διάρκεια και η έκταση των διαδηλώσεων σε όλες τις περιοχές της χώρας και από σχεδόν όλα τα στρώματα του πληθυσμού δείχνουν μια βαθιά δυσaréσκεια και θυμό, που πάνε πολύ πιο πέρα από την απόρριψη του βαθιά περιοριστικού ενδυματολογικού κώδικα του καθεστώτος για τις γυναίκες. Οι αιτίες τους βρίσκονται και σε μία κοινωνική κατάσταση που επιδεινώνεται εδώ και χρόνια για πλατιά κομμάτια του πληθυσμού καθώς και στη μαζική καταστολή.

Αντίθετα από τις προηγούμενες ταραχές, όπως η εξέγερση κατά της εκλογικής νοθείας (2009) ή οι διαμαρτυρίες κατά των αυξήσεων των τιμών των καυσίμων (2019), το σύνθημα που βρίσκεται στην πρώτη γραμμή είναι « Κάτω η ισλαμική Δημοκρατία ! ». Μετά από ένα μήνα διαδηλώσεων, το κίνημα εξακολουθεί να είναι εξίσου ισχυρό και να επεκτείνεται.

Σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες, η κοινωνική εξαθλίωση του πληθυσμού είναι ακόμα μεγαλύτερη σήμερα. Πάνω από το ήμισι του πληθυσμού ζει κάτω από το επίπεδο επιβίωσης και δεν επιβιώνει παρά εξαιρετικά δύσκολα. Οι υπηρεσίες υγείας έχουν γίνει ακόμα πιο ανεπαρκείς και απ'ότι ήταν προηγουμένως. Οι οικολογικές ζημιές είναι τεράστιες, με σοβαρές ελλείψεις νερού, με την ερημοποίηση περιοχών και την αποψίλωση δασών να επηρεάζουν ιδιαίτερα τον πληθυσμό της υπαίθρου και με υψηλά επίπεδα ρύπανσης του αέρα στις πόλεις.

Αυτό που είναι εντυπωσιακό και εθνοϋσιαστικό είναι ότι το κίνημα καθοδηγείται από νέες γυναίκες, ακόμα και μαθήτριες. Πράγμα που τροφοδοτείται από την ιστορία των αγώνων και των κινημάτων των γυναικών στο Ιράν ήδη πριν από την επανάσταση του 1979. Η λαϊκή στήριξη πηγάζει από ένα πλέον πλατιά διαδεδομένο μίσος για το καθεστώς και τη διεφθαρμένη θεοκρατική κλίκα που κυριαρχεί και εκμεταλλεύεται τη χώρα, πλουτίζοντας σε σημείο που έχουν γίνει δισεκατομμυριούχοι σε δολάρια.

Το ότι το κίνημα έχει διαρκέσει τόσο πολύ και σε τόσο μεγάλη κλίμακα, παρά την καταστολή, δεν μπορεί να εξηγηθεί παρά από το θυμό που αισθάνονται κυρίως οι νέες γενιές. Πλατιά στρώματα φοιτητών και μαθητών ανιστέκονται στους περιορισμούς και κατεβαίνουν στο δρόμο για μια διαφορετική ζωή.

Η δεύτερη ιδιομορφία του σημερινού κινήματος διαμαρτυρίας είναι ότι ξεκίνησε από την πόλη της Ζίνα (Μάσα) Αμίνι στο Κουρδιστάν και επεκτάθηκε σε όλη τη χώρα. Αυτός είναι και ο λόγος που το κούρδικο σύνθημα « Ziv Ziyân Azadî » [=« Γυναίκα, Ζωή, Ελευθερία ! »], μεταφρασμένο στα πέρσικα ως « Zan Zentîgi Azadî », έγινε το κύριο σύνθημα του κινήματος σήμερα. Στο Κουρδιστάν, η απόρριψη του θεοκρατικού καθεστώτος και η πάλη για την αυτοδιάθεση έχουν μακρυά παράδοση και εκφράζονται ισχυρά. Αυτό που είναι καινούργιο είναι η έκταση

των διαδηλώσεων στο Μπαλουτιστάν, όπου η κοινωνική καταπίεση και η μαζική φτώχεια είναι οι χειρότερες στη χώρα. Η καταστολή εκδηλώθηκε, για παράδειγμα, στις 7 Οκτωβρίου, όταν πάνω από 100 άτομα σκοτώθηκαν σε μια διαδήλωση στην πρωτεύουσα της επαρχίας, Ζαχένταν.

Δεν πρέπει να υποτιμηθεί ούτε ένα τρίτο χαρακτηριστικό : εδώ και πάνω από μία εβδομάδα, τα καλέσματα για πολιτική απεργία πολλαπλασιάζονται, πράγμα που δεν είχε γίνει τα τουλάχιστον τελευταία 35 χρόνια, μετά τη συντριβή των εργατικών συμβουλίων και των αριστερών οργανώσεων. Ένας πρώτος κλάδος της πετρελαϊκής βιομηχανίας στη νότια επαρχία του Κουζιστάν βρίσκεται ήδη σε απεργία εδώ και μια εβδομάδα, επαναφέροντας μνήμες του 1979, όταν η απεργία των εργατών των πετρελαίων υπήρξε ο προάγγελος μιας εθνικής γενικής απεργίας. Ωστόσο, οι ηγεσίες των κύριων ανεξάρτητων συνδικάτων βρίσκονται όλες, χωρίς εξαίρεση, στη φυλακή.

Μόνο ο ίδιος ο ιρανικός λαός μπορεί να καθορίσει το μέλλον του, με όλα τα δημοκρατικά δικαιώματα και την ισότητα των φύλων, με θρησκευτική ελευθερία και κοσμική κοινωνία, υπερασπιζόμενος τα δικαιώματα όλων των μειονοτήτων και εργαζόμενος για κοινωνική και οικονομική δικαιοσύνη.

Καλούμε έτσι:

Να επεκταθεί η διεθνής υποστήριξη από όλες τις προοδευτικές και αριστερές δυνάμεις προς το κίνημα διαμαρτυρίας και εξέγερσης στο Ιράν ενάντια στη θρησκευτική δικτατορία, για την υπεράσπιση των δημοκρατικών ελευθεριών και για τη διάλυση της αστυνομίας και των πολιτοφυλακών που καταστέλλουν τις ατομικές ελευθερίες, ιδιαίτερα των γυναικών.

Για εκφράσεις της διεθνιστικής αλληλεγγύης, με μηνύματα από τα κινήματα γυναικών, συνδικάτων, φοιτητικών συλλογικοτήτων, κλπ., που να στηρίζουν πολιτικά και ηθικά το κίνημα. Ενθαρρύνουμε τα συνδικάτα να συζητήσουν συγκεκριμένες μορφές αλληλεγγύης. Τα πανεπιστήμια να ζητήσουν από τους συναδέλφους του να προστατέψουν τη ζωή και την ελευθερία των φοιτητών τους. Τα κινήματα γυναικών και φοιτητών να συνδεθούν με κινήματα στο Ιράν.

Για υποστήριξη σε δημόσιες διαδηλώσεις αλληλεγγύης με το κίνημα από προοδευτικές δυνάμεις των εξόριστων ιρανικών κοινοτήτων, και είναι κρίσιμο αυτό.

Για το δικαίωμα να έχουν ανθρωπιστικές βίβες, ιδιαίτερα οι γυναίκες, οι κοπέλες και τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που καταδιώκονται και που δραπετεύουν από την καταστολή στο Ιράν.

**Γυναίκα, Ζωή, ελευθερία !
Zan, Zendegui, Azadi !
Jin, Jiyan, Azadi !**

Εκτελεστικό Γραφίο της 4ης Διεθνούς

18 Οκτωβρίου 2022

Μετάφραση ΤΠΤ – « 4 » | <https://tpt4.org/?p=8024>

4

№9 | ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ | ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2022

